Carl Olof Rosenius

Samlede skrifter, Bind 1 – Omvendelsen

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Olof Rosenius: *Samlede skrifter, Bind 1 – Omvendelsen*.
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Din besøkelsestid 1
Den sanne omvendelse 8
Overbevise – om synd 11
Overbevise – om rettferdighet 16
Overbevise om dom 22
Hva skal jeg gjøre? 24
Hva mangler du ennå? 32
Anstøtsklippen – den store hemmelighet 39
Et stykke av anstøtsklippen 45
Glede i himmelen 53
Kristendommens sjibbolet 74
Mon du virkelig blir salig? 82
Om Carl Olof Rosenius 87

Din besøkelsestid

For aller siste gang var Jesus på vei til Jerusalem. Fra Oljeberget så han ut over byen og gråt over den, samtidig som han uttalte den rettferdige dommen Gud hadde felt over denne vakre byen.

Det var ikke på grunn av de mange syndene sine at Jerusalem hadde pådratt seg dommen, og heller ikke fordi byen hadde utøst så mye uskyldig blod. Grunnen var, som Jesus sier det i Lukas 19,44: «fordi du ikke kjente din besøkelsestid.»

For synd og skyld fantes det soning. Hadde bare innbyggerne i Jerusalem ydmyket seg under Guds mektige hånd og tatt imot Jesus som sin Messias, kunne alt ha blitt godt. Det var forakten for nåden som ble deres ulykke. Dette er det første vi skal legge merke til.

Det andre vi skal legge merke til, er enda viktigere. Jerusalem hadde opplevd en tid som fikk avgjørende betydning for byens skjebne. Byen hadde hørt Guds kall til omvendelse, men kastet bort den dyrebare tiden.

Slik er det også tider i et menneskes liv da Gud kaller på en spesiell måte, og andre tider da han ikke gjør det. Ingen av oss kan omvende oss når vi selv måtte ønske det, like lite som Jerusalem kunne. Jesus sier jo: «Ingen kan komme til meg uten at Faderen som har sendt meg, drar ham.» (Joh 6,44). Hvis denne dragningen fra Faderen skulle opphøre, er nådetiden forbi. Derfor lød det også til Jerusalem: «Visste også du, om enn først på denne din dag, hva som tjener til din fred!» (Luk 19,42).

Av natur er vi alle åndelig døde. Helt siden syndefallet har hvert eneste menneske vært preget av dødens nedbrytende krefter. Og hvis ikke Guds levende Ånd skaper liv av døde, ender det med evig død. Like lite som en som er fysisk død kan gjøre seg selv levende igjen, like lite kan en som er åndelig død vekkes til live uten Guds Ånd. Man kunne like gjerne forvente sollys uten sol som åndelig liv uten Guds Ånd.

Dette er grunnen til at ingen kan omvende seg når som helst, og ingen kan komme til Jesus uten at Faderen som har sendt ham, drar ham. Derfor er også de tidene Gud besøker oss så skjebnesvangre. Det er vår evige frelse eller fortapelse som da blir avgjort.

Det kan gå lange tider hvor Gud ikke bevisst søker deg, tider hvor verken Gud eller noe fornuftig menneske forventer at du skal omvende deg. Omvendelsen må skje når Gud møter deg med sitt kall, ellers skjer den aldri. Hvis Guds Ånd

forlater deg igjen, vil du bli etterlatt forblindet, forherdet og død. Gud er kjærlighet og vil ikke at noen synder skal dø. Han søker deg ved sin Ånd og drar deg til Jesus. Men Gud er også rettferdig, lar seg ikke spotte, og han kan ta sin Ånd fra deg.

Da innbydelsen til det store festmåltidet gikk ut, og de som var invitert ikke ville komme, ble husbonden harm og sa: «Ingen av de menn som var innbudt, skal smake mitt festmåltid.» (Luk 14,24). De var invitert, men foraktet innbydelsen, og da falt dommen. Dette stemmer overens med det Jesus sier her: «fordi du ikke kjente din besøkelsestid.»

Til tider besøker Gud et helt folk eller en hel by. Dette hadde Jerusalem og det jødiske folket opplevd tidligere gjennom profetenes forkynnelse, og nå ved Jesu Kristi komme. Det samme skjer også i vår tid.

Når det åndelige livet i et land, en by eller en menighet har stivnet i faste former, når gudstjenester og seremonier er blitt tomme og innholdsløse, og en åndelig stillhet har senket seg over menneskene, kan det plutselig bryte ut en vekkelse. Menn står frem, utsendt av Gud, og som i tidligere tider lyder kallet: «Omvend dere, for himmelriket er kommet nær.» Da har et slikt sted sin besøkelsestid, og da begynner Guds Ånd sitt verk i hjertene til den enkelte. Om bare alle ville forstå hvor viktig det er å bruke tiden rett mens Herren er nær.

Men Guds Ånd er virksom også i tider uten store vekkelser. Gjennom Guds ord taler han til den enkelte og kaller til omvendelse. I et kristent land finnes det vel knapt et menneske som ikke på et eller annet tidspunkt i livet har merket at Guds Ånd banker på hjertets dør – oftest i unge år, når man ennå ikke har kommet lenger bort fra fars hus enn at den kallende stemmen kan høres derfra. Men også senere søker den gode hyrden etter de villfarne får på deres ville veier.

Har ikke du også opplevd dette? Har ikke en kjærlig venn banket på din hjertedør fra tid til annen, og en hellig stemme fra oven kalt deg til omvendelse og advart deg mot den evige død? Kanskje da du var alene, eller da du hørte Guds ord og knelte ved nattverdsbordet. Hørte du ikke da i ditt indre den kallende stemmen som talte om synd og om nåde?

Ofte taler Ånden med strengt alvor. «Kom, la oss gå i rette med hverandre!» sier Herren (Jes 1,18). Da døperen skulle rydde vei for den kommende Messias, satte han øksen ved roten av treet og sa: «Bær da frukt som er omvendelsen verdig», for «hvert tre som ikke bærer god frukt blir hogd ned og kastet på ilden.".»

I sin samtale med den skriftlærde holder Jesus frem for ham de ti bud, og til Nikodemus sier han: «Uten at en blir født på ny, kan han ikke se Guds rike.» Da Paulus talte med Feliks om «rettferdighet, avholdenhet og den kommende dom», ble han forferdet (Apg 24,25), og da Peter anklaget jødene for å ha korsfestet herlighetens Herre, stakk det dem i hjertet.

Til andre tider lyder innbydelsen kallende og lokkende: «Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile! Ta mitt åk på dere og lær av meg, for jeg er nedbøyd og ydmyk av hjertet. Så skal dere finne hvile for deres sjeler. – Og Ånden og bruden sier: 'Kom! Og den som hører det, la ham si:

Kom! Og den som tørster, han får komme! Og den som vil, han får ta livets vann for intet» (Matt 11,28–29 og Åp 22,17).

Guds Ånd tilpasser budskapet sitt til den som lytter. Til de stolte og selvsikre taler han strengt for å vekke dem til besinnelse. Men til de fattige i ånden, de store synderne som er engstelige under lovens og samvittighetens dom, tilbyr han nåde – en nåde rikere enn de noensinne hadde drømt om – og slik smelter han hjertene deres.

Ofte bruker Guds Ånd også andre midler for å kalle mennesker til omvendelse. Gjennom ulykke, sorg eller sykdom når han noen ganger målet sitt. Hungersnøden i det fremmede landet fikk den fortapte sønnen til å komme til besinnelse, slik at han vendte tilbake til sin fars hus. Noen ganger lar Gud et brått dødsfall tale sitt alvorlige språk, andre ganger sender han en venn på din vei som med kjærlig omsorg taler med deg om din frelse, og andre ganger igjen sender han en vekkelse dit du bor, og viser deg Guds rike og den nye fødsel som en virkelighet.

Slik går Guds Ånd omkring i denne mørke verden og banker på menneskers hjerter. Han er til stede i hjem og i kirker, ved nattverdsbordet og ved sykesengen. Han følger deg der du går langs veien og hvisker til sjelen din: Hvor er du? Hvor er du på vei? Har du blitt forlikt med Gud? Er du rede til å dø?

Du kjenner dem sikkert, disse alvorlige tankene som i stille stunder sier til din sjel: «Du har syndet mot Gud. Det må skje en forandring med deg hvis du skal komme inn i Guds rike.» Men tiden flyr. År legges til år, og måned til måned. Ukene går, og du er stadig den samme. Alltid er det noe som adspreder deg. Hvordan skal det gå med deg til slutt? Hvor vil du havne? Ved kongens høyre side når han kommer i sin herlighet, eller blant de fortapte ved hans venstre? Det er Guds Ånds stemme som kaller til omvendelse.

Det kan også være at du får et overveldende inntrykk av Guds ubeskrivelige kjærlighet i Kristus, og den store lykken det er å være forlikt med ham, når hans kjærlige oppfordring lyder til deg: «Gi meg ditt hjerte, min sønn! Se, jeg står for døren og banker! Kom tilbake, jeg vil tilgi deg alt! Jeg har ikke glemt deg, min kjærlighet har ikke forandret seg. Jeg har fredstanker for deg. Din ulykke er min sorg, og din frelse er min glede.»

Hvorfor flykter du da fra denne din venn, han som har kjøpt deg med sitt blod, og hvis sår er en stadig påminnelse om hvor mye du har kostet ham?

Har det aldri gitt gjenklang i ditt indre: «Tenk at himmelens og jordens Gud fremdeles har et fars hjerte for meg, han elsker meg, han har gjenløst meg, og hvis jeg bare vil komme tilbake til ham, vil han forlate meg all min synd, gjøre meg til sitt barn, gi meg arverett og gi meg livets krone. Ja, jeg vil reise meg og gå til min far. Jeg vil bekjenne syndene mine for ham og be ham forbarme seg over meg.»

Det er denne Åndens banking på hjertets dør Jesus taler om når han sier: «Se, jeg står for døren og banker. Om noen hører min røst og åpner døren, da vil jeg gå inn til ham og holde nattverd med ham, og han med meg.» (Åp 3,20).

Det kan få fatale konsekvenser for den som ikke forstår at det er Guds Ånd som besøker ham. Hvor lett er det ikke å forakte, bedrøve og drive bort Ånden.

Én ting må du derfor gjøre deg klart: De stemmene og tankene som maner til omvendelse, må være av en annen ånd enn de som motarbeider den. Motviljen mot alt hellig som du kjenner i ditt indre, stammer fra din egen natur. I oss selv har vi ingen lengsel etter Gud og ingen trang til å omvende oss. Derfor må enhver hellig påminnelse komme fra Guds Ånd.

En lignelse kan hjelpe oss å forstå dette bedre: Når et tre begynner å svaie frem og tilbake uten at noe synlig rører ved det, sier du med en gang: «Det blåser.» Likevel har du aldri sett selve vinden. Slik er det også med Guds Ånd. I tidligere tider hendte det at han kom i synlig skikkelse, som en due over Frelseren ved Jordanelven, og som ildtunger over apostlene. Nå, derimot, kommer han usynlig, men med den samme kraft som på pinsedagen, da mennesker kjente et stikk i hjertet og spurte: «Hva skal vi gjøre?»

Også i dag finnes det mennesker som spør om det samme. Derfor vet vi at Ånden fremdeles går omkring blant oss og kaller til omvendelse og frelse. For det er på sine virkninger Ånden kjennes.

«Gjør ikke Guds hellige ånd sorg», sier apostelen i Efeserne 4,30. Tenk over hva det vil si å ha besøk av en så høytstående gjest. Men hvis du vender ham ryggen og forakter hans kjærlige formaning, vil du erfare sannheten i ordene: «Ve dem når jeg forlater dem!» Måtte Gud i sin nåde bevare oss fra en slik skjebne.

Det er gjennom ulydighet vi gjør Guds Ånd sorg og driver ham bort. Han vil virke syndserkjennelse, anger og bot, men hvis du ikke vil høre stemmen hans og ikke tar vare på de hellige inntrykkene du har fått, forakter og utslukker du Ånden. Han påpeker og straffer synd i deg og befaler deg å vende deg bort fra den.

Hvis du da ikke adlyder stemmen hans, men unnskylder synden og ikke vil gi slipp på den, gjør du Guds Hellige Ånd sorg. Det samme gjør du hvis du sier at du vil gi opp synden, men ikke nå – at du vil omvende deg, men senere. Hvis du ikke benytter tiden når Gud besøker deg, kan konsekvensen bli at hans Ånd må forlate deg.

Men kanskje er du villig til både å omvende deg, og til å gjøre det nå. Likevel hjelper det deg ingenting hvis du ikke vil følge den veien Gud selv har vist, og som en fortapt synder søke nåde i Kristus alene.

Først må du motta nåde, og så få kraft til å seier over synden. Først bli født på ny, og så leve et nytt liv. Først glede deg i Herren, og så få styrke til å vandre med ham. Hvis du unndrar deg Guds råd til din frelse og setter deg opp mot den utvelgelsen Romerne 9 og 10 taler om, da gjør du Guds hellige ånd sorg.

Faren er enda større hvis du ikke vil bruke de nådemidlene Gud har gitt oss. Da hjelper din strid deg ingenting, og bønnen din om Guds Ånds hjelp til å forbedre deg vil være forgjeves. Gud har aldri lovet at han vil gi oss det vi ønsker på den måten. Han har gitt oss sitt hellige ord, og gjennom det vil han møte oss, og det er gjennom ordet hans Ånd virker i våre hjerter.

Hvis du har mulighet til å høre og lese Guds ord, men unnlater å gjøre det, og likevel ber om nåde til omvendelse og tro, da frister du Gud og utslukker Ånden. Det ville være det samme som å be Gud om å holde deg i live, samtidig som du lar

være å spise. Du ville dø før et slikt under skjedde. Slik er det også med den som leter etter Guds Ånds virkning i hjertet, men ikke vil bruke de midlene Ånden virker gjennom.

At du er syndig og svak, og ute av stand til å svare for alt Ånden krever, driver ham ikke på flukt. Det vet han selv råd for. Det er hykleri og bevisst ulydighet som gjør at han må forlate deg.

Men det er ikke bare de menneskene der Ånden nettopp har begynt sitt verk, som står i fare for å gjøre ham sorg. Det var jo til de kristne i Efesus, som allerede var beseglet med Den Hellige Ånd, at Paulus skrev den advarende formaningen: «gjør ikke Guds Hellige Ånd sorg». Og hvordan det kan skje, skriver han om like før: «La ikke råttent snakk gå ut fra deres munn, men god tale som er nødvendig til oppbyggelse, og som blir til velsignelse for dem som hører på.» (Ef 4,29).

Det vil alltid være en stor sorg for et Guds barn at det så ofte gjør Guds Ånd sorg med tom og unyttig tale. Vårt legeme er jo et tempel for Den hellige ånd. Burde ikke da hvert øyeblikk brukes til det som er hellig, og som kan være til nytte og velsignelse?

Med ordene mine kan jeg påvirke mennesker i en god retning og så et frø som kan spire og bære frukt for evigheten. Burde jeg da ikke bruke den underfulle evnen Gud har gitt meg til menneskers evige beste? Hvis jeg forsømmer dette og i stedet taler tomt og unyttig, gjør jeg Guds Ånd sorg.

Dette med talen vår kan virke som en liten ting, men det er nok til å gjøre Guds Ånd sorg. Hvor mye mer må da ikke de åpenbare syndene gjøre det: bitterhet, hissighet, sinne, skrik og spott, eller det han i 1. Korinterbrev 6 kaller å synde mot sitt eget legeme. Det er i denne sammenhengen han legger til: «Vet dere ikke at deres legeme er et tempel for Den Hellige Ånd som bor i dere, og som dere har fått fra Gud? Dere tilhører ikke lenger dere selv.".»

Kort sagt: All synd gjør Guds Ånd sorg, også den vi gjemmer dypest i hjertet: hovmodige tanker, ondt begjær, misunnelse og falskhet. Men det er bare den synden vi unnskylder, forsvarer og ikke vil gi slipp på, som gjør at Ånden forlater oss.

Hvis vi derimot tar synden vår med inn under Guds dom, lider under den, kjemper mot den og ber om kraft til å seire over den, da er Ånden som en lege på et sykehus. Nettopp blant syke og sårede, omgitt av jammer og klage, er han i sitt rette element. Der har han sitt arbeidsfelt. Derfor kan Guds Ånd godt bo i en synders hjerte, uansett hvor urent det måtte være i seg selv. Ellers ville det ikke vært mulig for selv den beste kristne å være en bolig for Den Hellige Ånd en eneste dag.

Det er når man ikke vil bøye seg for Åndens tukt at den blir drevet bort. Det skjer når man bevisst ignorerer det Guds ord sier om synd, eller når man prøver å bortforklare det når ens egen skjødesynd blir påpekt. Det skjer når man ikke søker kraft i Ordet til å seire over synden, men heller leter etter en unnskyldning for å kunne fortsette å leve i den med god samvittighet.

Det skjer når man ikke vil nøye seg for evangeliet om Guds nåde i Kristus, men hardnakket bygger på fornuft og følelser, og når man ikke lytter til Åndens

påminnelser om å bruke Guds ord, være utholdende i bønn og legge vinn på å gjøre gode gjerninger. Alle disse tingene gjør Guds Hellige Ånd sorg.

Hvis vi ikke lar oss advare og ikke benytter oss av tiden da Gud besøker oss, men i stedet lettsindig fortsetter å stå imot hans Ånd, kan vi heller ikke unngå de forferdelige konsekvensene av det. Guds Ånd må forlate oss. Herren har selv sagt: «Men mitt folk hørte ikke min røst, og Israel ville ikke lyde meg. Så lot jeg dem fare i sitt hjertes hardhet, for at de skulle vandre i sine egne onde råd.» (Sal 81,12–13).

I sin evige, uforståelige kjærlighet har Gud sendt oss sin egen Sønn. Han tok på seg vår skyld og oppfylte loven i vårt sted. Han tok på seg en tjeners skikkelse, sonet vår synd ved sin lidelse og død, vant oss tilbake vår barnerett, og ga oss dermed arverett til himmelens herlighet. Gud har gitt oss sitt ord og sendt oss sin Ånd, som i sin store nåde banker på våre hjerter og innbyr oss til gjestebud i Guds rike.

Men alt dette er forgjeves hvis vi forakter både hans advarsler og hans nåde, og heller vil nyte verdens selskap enn vennskapet med vår Frelser, og derfor stadig står imot hans Ånd. Det eneste Gud da kan gjøre, er å overlate oss til et sinn som ikke duger, og la oss vandre etter vår egen vilje. Hvis vi ikke vil følge ham, får vi lov til å følge Satan og våre egne lyster.

Et menneske som er forlatt av Gud, blir så forherdet at ikke noe Guds ord lenger gjør inntrykk på det. Det kan synde åpenlyst og uten skam. Det tror løgnen og blir dermed et lett bytte for all slags villfarelse.

Det er dette apostelen taler om i Romerne 1, der han sier: «For enda de kjente Gud, æret eller takket de ham ikke som Gud. I stedet ble de tomme i sine tanker, og deres uforstandige hjerter ble formørket. Mens de ga seg ut for å være vise, ble de dårer. Og de byttet bort den uforgjengelige Guds herlighet mot et bilde, en avbildning av et forgjengelig menneske og av fugler og firbente dyr og krypdyr. Derfor overga også Gud dem i deres hjerters lyster til urenhet.»

Det er slik et menneske blir forherdet. Evnen til å ta imot åndelige inntrykk forsvinner. Kulde og likegyldighet tar over. Sinnet blir lett og bekymringsløst, og verken evangeliets liflige kall eller lovens skarpe piler kan forstyrre denne forferdelige dødssøvnen. Han føler ingen anger for fortiden og har ingen bekymringer for fremtiden.

Slik et dødt menneske ikke merker at glødende kull blir lagt på brystet, og slik regndråper ikke kan trenge inn i en hard klippe selv om alle himmelens sluser åpnes, slik er det også med den som har forherdet sitt hjerte. Han kan sitte helt uberørt under den kraftigste preken, han kan være til stede ved dåp og nattverd, og han kan stå ved en åpen grav uten at det rører ham det minste. Himmelens herlighet virker ikke forlokkende, og helvetes kvaler skremmer ham ikke.

Still ham ved Golgatas kors, ansikt til ansikt med ham som døde for syndere – han er like ubevegelig, kald som is og hard som stein. Venner kan bønnfalle ham, og Ordets tjenere kan advare ham, men det rører ham ikke. En stein kan sprenges i stykker, men aldri smelte. Slik er det også med de forherdede. På dem går Herrens ord i oppfyllelse: «Ve dem når jeg forlater dem.»

Men tro ikke djevelen når han hvisker deg i øret at du har syndet mot Guds Ånd, og at Ånden derfor har forlatt deg. Bare det at denne frykten kan oppstå hos deg, er bevis nok på at Guds Ånd fremdeles bor i ditt hjerte. Så lenge du ennå kan vekkes til syndserkjennelse, ønsker å være et Guds barn, og i strid med all fornuft og følelse søker å tro på det rensende blod, er det Ånden som virker i deg.

At synden fremdeles henger ved deg, betyr ikke at Gud har gitt deg opp. Dette er alle troendes tunge lodd så lenge de er her på jorden. La deg derfor ikke føre på villspor. Det er bare de som ikke vil bøye seg for Åndens veiledning og advarsel, han må forlate, og som får et forherdet hjerte. Måtte Gud i sin nåde bevare oss fra dette!

Å, Gud, ta ikke din Hellige Ånd fra meg! Ta ikke din Hellige Ånd fra meg

Den sanne omvendelse

Ved Adams fall kom synden inn i verden. Gjennom én manns ulydighet kom død og fordømmelse over alle mennesker. Ingen av oss har lenger en fri vilje, men må med Paulus klage: "Jeg er kjødelig, solgt til trell under synden – For det jeg vil, det gjør jeg ikke. Men det jeg hater, det gjør jeg" (Rom 7,14).

Av naturen er vi alle "vredens barn," men Gud forbarmet seg over oss i vår nød. Hans enbårne Sønn, kvinnens ætt, Immanuel, ble vår andre Adam og innesluttet i sin person alle mennesker da han, som et menneske og i menneskers sted, gjorde bot for syndefallet. "Én rettferdig for urettferdige," "født under loven" – og loven ble oppfylt, synden ble sonet, døden overvunnet, slangens hode knust, og rettferdighet brakt til veie.

"Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser og la ned i oss ordet om forlikelsen. Så er vi da sendebud i Kristi sted, som om Gud selv formaner ved oss. Vi ber i Kristi sted: La dere forlike med Gud!" 2 Kor 5,19–20.

Slik står altså vår sak hos Gud. "For likesom alle dør i Adam, slik skal også alle bli gjort levende i Kristus" (1 Kor 15,22). Gud er forsonet med alle mennesker, også de vantro, i det ene mennesket, Jesus Kristus. Gud forlikte verden med seg selv, ikke bare de troende. Johannes pekte på Guds lam som bærer bort verdens synd.

Guds forhold til de vantro og ugudelige er som den lengtende far overfor den bortkomne sønnen, og som den oppsøkende hyrden overfor det villfarne fåret. Slik beskriver Jesus selv Guds hjertelag overfor syndere. Synden er sonet, skylden er betalt, og enten vi kommer til ham eller vender ham ryggen, er vi gjenstand for hans kjærlighet.

Jesus kunne forkynne en uomstøtelig dom over Jerusalem, men han gjorde det med tårer. Når en synder vender hjem, løper faren ham i møte med åpne armer. Hvis en synder tar imot Jesus som sin frelser, er alle hans synder og skrøpeligheter i Guds øyne som ingenting å regne. Han er like fullt ren og velbehagelig for Gud som Adam og Eva var før fallet. Ja, Guds kjærlighet til oss er enda større enn den var til dem, for vi er ikke bare skapt av ham, men vi er også gjenløst med hans Sønns blod.

Hvorfor blir da ikke alle mennesker frelst? Eller: Hva gjenstår for oss å gjøre for å få del i den nåden Kristus har vunnet for oss?

På disse spørsmålene må vi søke svaret i Guds ord. Noen lar seg lede av sin egen fornuft og lager seg en egen vei til frelse. Andre stoler på andre menneskers fornuft og lar seg lede av menneskelige ord uten først å undersøke om disse stemmer overens med det Guds ord sier. Vi vil ikke sette vår evige frelse på spill ved å bygge på et så usikkert grunnlag, men heller se etter hva Gud selv, Jesus og hans apostler har sagt om denne saken.

Gjennom hele Skriften møter vi stadig ordet "tro". "Ved tro" – "av tro" – "den som tror" – "din tro har frelst deg" – "rettferdiggjort av tro" osv. Vi kan altså slå fast at ingen blir rettferdiggjort av lovgjerninger, men kun ved tro på Jesus Kristus (Rom 3,28; Gal 2,16).

"Han (fikk) løftet ved tro, for at det kunne være av nåde, slik at løftet kunne stå fast for hele ætten" Rom 4,16.

"For av nåde er dere frelst, ved tro. Og dette er ikke av dere selv, det er Guds gave." Ef 2,8.

Hva det vil si å tro forklarer Johannes med ordene: "Alle dem som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn." Joh 1,12. Og Jesus sier: "den som kommer til meg, vil jeg slett ikke støte ut. – Om noen tørster, han komme til meg og drikke!" Joh 6,37 og 7,37.

Å tro er det samme som å komme til Jesus med sin synd. Det har vi hans egne ord for, og vi finner det også bekreftet i måten han møtte syndere på da han vandret her. I tillit til ryktet de hadde hørt om hans nåde, kom de til ham, tynget av deres synd, for å få tilgivelse hos ham. Og de ble møtt med de trøstefulle ordene: "Vær frimodig! Din tro har frelst deg."

Fra Guds side er alt rede for vår frelse. Synden er sonet, Guds vrede er vendt bort, og lovens forbannelse er opphevet. En evig nåde og rettferdighet er vunnet til oss alle. Om vi bare vil komme og ta imot den, er den vår, og det blir glede i himmelen hos Gud og hans engler.

Da røveren på korset vendte seg til Jesus, fikk han straks svaret: "I dag skal du være med meg i paradis." Fangevokteren i Filippi ble vakt og kom til tro i løpet av én natt, og tre tusen menn ble lagt til menigheten på pinsedagen. Frelsen gis oss fritt og for intet. Gud har gitt oss evig liv, og dette livet er i hans Sønn, Jesus Kristus. Derfor heter det: "Den som har Sønnen, har livet" (1 Joh 5,12).

Denne frelsende tro er mektig til å fullstendig forvandle et menneske. Han blir så fast knyttet til sin frelser at han i ham har hele sitt liv, sin glede, sin styrke og sin visdom. Og den samme troen som gjør at han blir rettferdiggjort, er også kilden og kraften i all sann helliggjørelse. "Om noen er i Kristus, er han en ny skapning." Den kjærlighet og lyst til Guds lov og alt hellig som nå fyller ham, er noe helt nytt.

Så enkelt og likefrem beskriver Guds ord vår vei til frelse, og for sønderknuste og oppriktige sjeler er dette veiledning nok. Men menneskehjertet er forvendt og full av list, og mange misbruker Guds nåde til løsaktighet og bedrar seg selv med en falsk tro – en tro som ikke gjør dem avhengig av Frelseren, ikke føder dem på ny og ikke virker helliggjørelse, men tillater dem å fortsette i sin urettferdighet, samtidig som de påberoper seg nåden i Kristus og troen på ham.

Derfor har Skriften også et annet svar på spørsmålet: "Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?" Den taler om omvendelse, bot, sinnforandring og gjenfødelse, om en sønderknust ånd og et sønderbrutt hjerte, om bedrøvelse etter Guds vilje som virker omvendelse, om selvransakelse, om loven som kom til for at fallet skulle bli stort, om den trange porten osv.

Vi forstår ut fra dette at den frelsende tro er noe annet og mer enn bare kunnskap om Kristus og hans forsoning. Det er noe mer enn en intellektuell beskjeftigelse med disse dype sannheter og det resultatet man kommer frem til på den måten.

Den frelsende tro er et guddommelig verk i sjelen som forvandler hele personen.

Luther sier i sin fortale til Romerbrevet: "Troen virkes i oss av Gud, den forvandler oss og føder oss på ny, døder det gamle mennesket og gjør oss helt igjennom til nye mennesker. Troen spør ikke om den skal gjøre gode gjerninger, men gjør dem uten å spørre. Den som ikke gjør gode gjerninger, har ingen tro. Han vet verken hva tro eller gode gjerninger er, men bruker likevel mange og store ord om dem begge."

Her gjelder det å være oppriktig mot seg selv. Siden slangen bedro Eva, faller hykleri og selvbedrag oss naturlig, og ofte opptrer Satan i skikkelse av en lysets engel. Den villfarelsen at når Kristus har gjort alt, og det gjelder for alle, så er det ikke så viktig med sann bot, omvendelse og gjenfødelse, sniker seg også inn her og der. Til dette er det bare å si at hele Skriften, Jesus selv og hans apostler taler om nødvendigheten av å gjøre bot og bli født på ny.

På dette punktet er de aller fleste likevel enige. Men det råder derimot mye uklarhet og stor uenighet om hvordan en sann omvendelse skjer. Noen mener at det er tilstrekkelig til frelse at et alminnelig, gudløst menneske blir religiøst, innretter seg med visse fromhetsøvelser, hører Guds ord og deltar i kristen virksomhet.

Ganske visst kan slike religiøse mennesker ha en skuffende likhet med de sanne kristne, men de vil en dag havne i mørket utenfor fordi de mangler bryllupskledning.

Andre går til den motsatte ytterligheten. De legger stor vekt på arbeidet med sin egen omvendelse. Under bønn til Gud er de svært opptatt av å forbedre seg selv, og først når alt det de i sin forblindelse tror de skal gjøre er i orden, tør de tilregne seg Kristi fortjeneste, eller i det minste håpe at Gud vil være, eller kanskje en gang vil bli dem nådig.

Alle disse bedrar seg selv. Det samme gjør de som er forent i et felles syn på bestemte lærepunkter, men som ikke har noe personlig forhold til Gud.

Den som vil være oppriktig mot seg selv og sin Gud og få sin sjel frelst, må gi nøye akt på Herrens ord.

I Joh. 16 har Jesus i korte trekk oppsummert hva Den Hellige Ånds gjerning er på jorden. Likesom Faderen har skapt oss og Sønnen har gjenløst oss, skal Ånden helliggjøre oss. I utvidet forstand omfatter dette begrepet all Åndens gjerning til vår frelse. Derfor ble det ikke bare påske, men også pinse, og derfor taler Jesus mot slutten av sitt liv så mye om Åndens komme. I sin avskjedstale

til disiplene den siste kvelden før han gikk inn i sin lidelse og død, forklarer han hva Åndens oppgave er, idet han sier:

"Og når han kommer, skal han overbevise verden om synd og om rettferdighet og om dom: Om synd, fordi de ikke tror på meg. Om rettferdighet, fordi jeg går til Faderen, og dere ser meg ikke lenger. Om dom, fordi denne verdens fyrste er dømt." Joh 16,8–10.

Jesus utformer her talen sin på en måte som ikke er vanlig for ham. Han nevner først de tre hovedpunktene: synd, rettferdighet og dom, og utdyper så hver enkelt av dem nærmere. Det er som om han på en spesiell måte vil vekke vår oppmerksomhet på disse ordene.

Overbevise – om synd

Ånden skal overbevise verden om synd, sier Jesus. Å overbevise vil si: med klare argumenter få noen til å innse noe. Han skal overbevise verden om synd, det vil si alle mennesker uten unntak. Og synden han skal overbevise om er den at "de ikke tror på meg," legger Jesus forklarende til. I disse ordene ligger nøkkelen til å forstå dette spørsmålet.

Når Jesus ganske enkelt oppsummerer all verdens synd i dette ene: "de tror ikke på meg," vil han dermed gjøre det klart for oss, at vantroen er den eneste synd som fordømmer. All synd mot de ti bud er sonet og kan ikke lenger fordømme den som ikke ved sin vantro fordømmer seg selv.

Når tollere og syndere, bermen av alt som var ugudelig i Israel, kom til Jesus, ser vi aldri at deres synd utgjorde noen hindring for deres frelse. Alle sine dager hadde de overtrådt Guds bud, men de ble aldri krevd til regnskap for sin synd, aldri stilt overfor lovens krav eller truet med lovens dom. De ble alltid møtt med kjærlighet, nåde og trøst.

Og da de skriftlærde murret og kalte Jesus for tolleres og synderes venn, protesterte han ikke, men fortalte lignelser om det tapte fåret, den tapte mynten og den fortapte sønnen – nettopp om disse foraktede menneskene. Han tegnet bildet av seg selv som den elskende far som med åpne armer løper sin sønn i møte (Luk. 15).

"Men kjære frelser, ser du da ikke hans mange og store synder?" "Nei! Jeg ser overhodet ingen synd hos ham. For mitt blod utgytes for mange til syndenes forlatelse" (Matt 26,28). Synden er sonet, og en evig rettferdighet er brakt til veie. "Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser" (2 Kor 5,19). Det finnes bare én synd som fordømmer: at de ikke tror på meg.

Vi ser også hvilken hard dom Jesus felte over dem som mente de kunne bli rettferdiggjort ved gjerninger. Han undervurderte ikke at de moralsk sett sto langt over de urettferdige, røverne og horkarene, og at de ga almisser til de fattige, men å endre dommen kunne han ikke.

Paulus sier om mange av sine brødre at de var nidkjære for Gud og jaget etter en lov som kunne føre til rettferdighet, men de nådde ikke frem til en slik lov fordi de ikke søkte den ved tro, men som om den kunne vinnes ved gjerninger (Rom. 9 og 10).

En merkelig dom! De som har vært bedre enn andre, blir fordømt, og de som har vært verre enn de fleste, blir frelst. Gjøkalven slaktes til ære for den som har sløst bort arven sin i selskap med horer, mens den som har tjent sin far i mange år og aldri overtrådt hans bud, ikke får så mye som et kje.

Det er dette som er hemmeligheten i Kristi forsoning. Når sannheten om synd, ifølge Jesu ord, er den at de ikke tror på meg, så følger det av dette at all synd mot de ti bud er sonet ved Kristi død. Ikke noe menneske blir derfor fordømt på grunn av sin synd, men kun som følge av sin vantro. Det er den trøst vi kan hente fra disse ordene.

Det andre vi kan lære av dem, er at selv den frommeste, mest alvorlige og mest gudfryktige kan bli fordømt, hvis han midt i all sin fromhet ikke tror på Kristus. De mest alvorlige forsøk på å forbedre seg, den dypeste anger og de mest andektige bønner, den frommeste livsførsel, den strengeste selvfornektelse og den mest utrettelige velgjørenhet gjelder ikke i Guds øyne.

Den som roser seg av alt dette, er likevel hjemfallen til fortapelse om han ikke har lært å regne det som tap og skrap i sammenligning med det som er langt høyere: å kjenne Kristus Jesus og bli funnet i ham (Fil. 3).

Det er dette Den Hellige Ånd skal overbevise verden om. Av naturen er vi tilbøyelige til å mene at kun i samme grad som vår egen fromhet lykkes for oss, tør vi regne med Guds nåde.

Men Ånden vender vårt blikk mot ham som av Gud var utvalgt til å oppfylle loven i vårt sted og smake døden for alle. Takket være hans dyrebare blod har både våre synder og våre gode gjerninger ikke den minste betydning når det gjelder å bestå for Guds dom. Frelsen finnes i Kristus alene. "Det er ikke frelse i noen annen, for det finnes ikke noe annet navn under himmelen, gitt blant mennesker, som vi kan bli frelst ved" (Apg 4,12).

Dette er den egentlige årsaken til at vantroen er den eneste synd som fordømmer. Større synd kan knapt tenkes, og likevel er det ikke dens størrelse, men dens vesen som gjør den så alvorlig.

For hva er egentlig vantro? Det er å fornekte Guds barmhjertighet, spotte hans kjærlighet, trå hans Sønn under føtter og ringeakte det frelsesmiddel Gud har gitt oss.

I sin inderlige barmhjertighet har Gud gitt oss sin elskede Sønn for vår frelse. Han ble født som et menneskebarn inn i vår slekt, han ofret sitt liv og sitt blod for oss, og hans rettferdighet blir vår rettferdighet. Alt dette vet du, og likevel står du kald og likegyldig overfor ham.

Du feirer jul til minne om hans fødsel og påske til minne om hans lidelse og død. Du ser ham svette blod i Getsemane, bli hudstrøket og tornekronet. Du ser hans hender og føtter bli gjennomboret, ser korset bli reist midt mellom to røvere, og du hører hans angstfylte rop. Du vet at alt dette skjedde for dine synders skyld, og ved Herrens bord feirer du minnet om hans død, men ditt hjerte er like dødt og kaldt, du elsker ham ikke, og takker ham ikke for hans kjærlighet.

Undrer du deg fremdeles over at du er under fordømmelse? Undrer det deg at en så forferdelig utakknemlighet mot Gud og en slik forakt og likegyldighet for

hans Sønns uendelige kjærlighet og bitre lidelse må nedkalle Guds brennende vrede over deg?

Luther sier i en preken over Kristi lidelse: "Et menneskehjerte som ikke blir beveget eller rørt av dette, må jo være hardere enn stein. Likevel går den kjære, fine verden sin egen vei, likegyldig, treg, kald og utakknemlig, og forakter denne store skatten. Derfor skjer det også at Gud overlater dem til seg selv, slik at de fjerner seg mer og mer fra ham. Med rette sier Gud til den verden som lønner ham med utakknemlighet: 'Vil du ikke vite av min store kjærlighet som drev meg til å ofre min elskede Sønn for deg, vel, så vil heller ikke jeg vite av deg. Spør du ikke etter hva jeg har gjort, så spør jeg heller ikke etter deg. Bryr du deg ikke om min Sønn, Jesus Kristus, så ta i stedet Barrabas, ja, Satan selv.'"

Kan det undre deg at Gud lar deg gå din undergang i møte når du forakter hans nåde og hans kjærlighet? Apostelen sier i Hebr 10,28–29: "Har noen brutt Mose lov, da dør han uten barmhjertighet på to eller tre vitners ord. Hvor meget verre straff tror dere da den skal aktes verd, som har trådt Guds Sønn under føtter og foraktet paktens blod, det som han ble helliget ved, og har spottet nådens Ånd?"

Dette er hva vantroen er i seg selv. Dessuten er den mor til alle andre synder. Den som ikke tror på Kristus, har ikke noe samfunn med Gud, ingen kjærlighet og ingen lyst til å gjøre hans vilje. Om han likevel forsøker å gjøre det, er det av frykt for straff eller i håp om belønning. Slik følger, som Luther sier, djevelen og hele hans hær i hælene på vantroen.

Men den egentlige årsaken til at vantroen fordømmer, er at den vraker Guds nåde. For den som ikke vil tro på Kristus, gis det ikke lenger noe offer for synd (Hebr 10,26). Fullstendig naken står han med alle sine synder for Guds domstol. Paulus sier i Rom. 4: "Den som har gjerninger, får ikke lønn av nåde, men som noe han har fortjent."

Her vil kanskje noen spørre: Hvis Ånden skal overbevise om vantroens synd, og hvis all overtredelse av loven ikke kan fordømme oss, hvorfor tales det da så mye i Guds ord – også i Det nye testamentet – om synd mot Guds bud?

Som allerede sagt, så er det Åndens spesielle og egentlige gjerning det her er tale om. Fornuften og samvittigheten kan overbevise oss om synd mot loven, men vi kan kun overbevises av Guds Ånd om vantroens synd.

Hensikten med loven finner vi uttrykt i Gal 3,19: "Den ble lagt til for overtredelsenes skyld," står det. Den skal holde de vantro borte fra grovere synder og være en rettesnor for alle mennesker, slik at de alltid kan vite hva som behager og mishager Gud.

Lovens oppgave når det gjelder vår frelse og helliggjørelse, taler Paulus om i Rom. 5. Han sier først at likesom én manns overtredelse ble til fordømmelse for alle mennesker, slik blir også én manns rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for alle mennesker, og føyer så til i vers 20: "Loven kom til for at fallet skulle bli stort. Men der synden ble stor, ble nåden enda større!"

Det var ingen annen utvei. Mennesker ville aldri hatt bruk for en frelser om de ikke var tynget av syndens byrde og redde for lovens dom. Bare den som jages av blodhevneren, flykter til fristaden. Derfor må Gud, selv om hans barmhjer-

tige hjerte brenner av kjærlighet til dem han har kjøpt så dyrt, plage og forferde dem med lovens krav og trusler.

Da Josefs brødre kom til Egypt, brant hans hjerte av kjærlighet til dem, og hans ønske var å vise dem godhet. Likevel talte han strengt til dem gjennom sin tolk, han lot dem binde og sette i fengsel, forskrekket og bedrøvet dem, alt for å myke opp deres harde hjerter. På samme måte må Herren gjennom sin tjener og tolk, Moses, forskrekke og forferde oss, men – "det er ikke av hjertet han plager eller bedrøver menneskenes barn" (Klag 3,33).

Hensikten med det loven sier er at "hver munn skal lukkes, og hele verden bli skyldig for Gud." Rom 3,19.

Hvordan loven gjør synden større, viser apostelen oss i Rom. 7. Den virker ikke bare som et speil som viser oss vår synd, men den vekker også den slumrende synden ved budet, slik at synderen ikke skal tro at han er syndfri. "Jeg levde en gang uten lov – og da var synden død – Men da budet kom, våknet synden til live – og vakte alle slags begjær i meg" sier Paulus.

Den synderen som før var selvtilfreds og selvsikker, stolt og rakrygget, blir nå elendig, avmektig og rådløs. Syndelivets sødme er byttet ut med bitterhet, det fremmede landet virker øde og trist, og tanken på faderhuset utøver en så dragende makt, at selv det å være en dagarbeider der hjemme synes fristende.

Så mye godt kommer det altså av den sørgelige kjensgjerningen at der loven kom til, der ble synden større. Loven duger ikke til å skape fromme mennesker. Den kom til for at synden skulle bli større, ikke for at den skulle overvinnes. Derfor blir du verre og verre jo mer du forsøker å forbedre deg selv.

Du vil gjerne elske Gud, men ditt hjerte er hardt og kaldt, og du hater ham kanskje til og med. Du vil være mild og saktmodig, men hissigheten løper av med deg. Du vil være ren i hjerte og tanker, men da vekkes alle slags begjær i deg. Du vil være sønderknust og ydmyk, men da er du hard som stein og full av hovmod.

Det er dette Paulus mener når han sier at budet som skulle være til liv, ble ham til død, og at synden ved budet skulle bli overmåte syndig (Rom 7,7–13).

Slik er altså lovens virkninger når den treffer hjertet. Men å ta imot nåde i en så stor syndenød kan virke som et altfor stort vågestykke. Derfor speider man hit og dit etter andre utveier.

Har ikke loven truffet dypt nok, kan man finne trøst i sine egne gjerninger, sin anger, sine bønner, sin forbedring, sin seier over visse synder og sitt nye religiøse liv. På denne måten blir man en fariseer. Noen legger vekt på gode gjerninger og religiøs virksomhet, andre på botsøvelser, tårer, bønner, selvfornektelse og ydmykhet, en tredje gjør sin sjel tilfreds ved å beskjeftige seg med studiet av åndelige emner og ved å tilegne seg større kunnskap og dypere innsikt – men uten at dette blir til liv for ham selv.

Da er tiden inne for at Ånden skal overbevise alle disse selvrettferdige om synd. Han skal gjøre det klart for dem at selv om de har gjort alt det et dødelig menneske makter – angret sin synd så de kunne gråte blod, tilbrakt dag og natt i bønn på sine knær, plaget sine legemer, gitt alt de eier til de fattige, profetert og gjort mange undergjerninger i Jesu navn – så skal han, hvis hender og føtter

ble gjennomboret og hvis side ble gjennomstunget, fordømme dem og si: "Vik bort fra meg, dere som gjorde urett – for dere trodde ikke på meg."

Ånden skal gjøre det klart for dem at de med all sin hellighet vil bli kastet ut i mørket utenfor fordi de ikke er ikledd Jesu Kristi rettferdighets kledning. Deres synd tok Jesus på seg og sonet den på Golgata kors, mens hans rettferdighet har de ikke tatt i bytte.

Det skal du vite, du som går for å være religiøs: Hvis ikke hans gjerninger er dine gjerninger, hans anger din anger, hans bønner dine bønner, hans lidelse din lidelse og hans død din død, da er du evig fortapt. For sannheten om synd er "at de ikke tror på meg."

Altså foregår en rett omvendelse ifølge Skriften slik: Ved budet blir synden større, og når mennesker da vil frelses ved gjerninger, overbeviser Ånden dem om deres vantro og driver dem til Kristus.

Det finnes nemlig også en falsk omvendelse. Da er synden aldri blitt så stor at man erkjenner sin avmakt overfor den og føler seg fordømt. Og da er syndserkjennelsen så overfladisk at man alltid, via en eller annen vei, finner den trøsten man søker, og bygger så videre på samme gamle grunnvoll.

Syndenøden kan være veldig forskjellig fra menneske til menneske: mer eller mindre langvarig, og mer eller mindre dyp. Det avgjørende er at man er blitt så grundig revet ut av sin tidligere sikkerhet, at man ikke kan få fred før man får nåde til å tro sine synders forlatelse.

Uten en sann og levende syndserkjennelse blir heller ikke troen sann og levende. Det fremstår et åndelig misfoster, en "Absalomist," som blir hengende mellom himmel og jord (2 Sam 18,9). Han er aldri blitt helt fortapt i seg selv og har aldri mottatt en hel og full frelse. Derfor mangler han også det livet, den kjærlighet og den kraft til å bekjenne Kristus og ta avstand fra verden, som ifølge Guds ord er et kjennetegn på den sanne tro.

Den som opplever en rett omvendelse, føler seg helt igjennom fortapt og fordømt, og får ingen ro før han har full visshet om Guds nåde. Nå hater han synden – mest den synden som før var ham kjærest – og elsker rettferdigheten, også der hvor den strider mest mot hans gamle natur. Kristi kjærlighet tvinger ham – han er en kristen.

Men faren lurer også fra en annen kant. Når mennesker blir vakt til erkjennelse av sin synd og opplever at synden blir større jo mer de forsøker å forbedre seg selv, drives de ofte til fortvilelsens rand. De mener at de umulig kan tro og tilegne seg Guds nåde så lenge det står så ille til med dem.

Også overfor denne villfarelsen må Ånden forklare sannheten om synd – overbevise dem om at det eneste som er i stand til å fordømme dem, er at de ikke vil gi Lammet æren for deres frelse og som fortapte syndere kaste seg i Frelserens favn.

"Synden min er så stor at jeg ikke kan tro på Kristus," tenker du kanskje. Du tar feil! Nettopp fordi synden din er så stor, kan du ikke la være å tro, om du skal bli frelst.

Det er ikke på deg selv og din egen fullkommenhet du skal tro. Å tro seg frelst er å tro på det soningsofferet som Jesus brakte på Golgata for to tusen år siden.

Da betyr det ingenting hvor uverdig du er, for det Jesus har gjort er alltid like fullkomment.

Mener du at du må vente med å tro til du blir mer verdig og skikket til det, tar du igjen feil. Et slikt krav stilte Jesus aldri når en synder kom til ham. Tvert imot! "Alle de som tok imot ham, gav han (straks) rett til å bli Guds barn." (Joh 1,12).

Du er heller ikke i stand til å bli kvitt synden og bli bedre enn du er, så lenge du ikke er frelst og lykkelig i troen på Jesus. Det er begynnelsen på all sann helliggjørelse. Loven er ikke i stand til å skape liv; det er gleden i Herren som skal være vår styrke.

Det var jo heller ikke de rettferdige Jesus kom for å frelse, men syndere. Derfor er du mest verdig når du selv synes du er mest uverdig, for "der synden ble stor, ble nåden enda større" (Rom 5,20). Vil syndere tale om sin verdighet, så sier Jesus: Sannheten om synd er at de ikke tror på meg.

Gi da Gud æren for at han også i deg har frelst en sjel som i seg selv var redningsløst fortapt. Han ga sitt blod fordi det var hans glede å tilby deg nåde fritt og for intet. Skulle da dine synder være en hindring for din frelse?

Den eneste synd din frelser regner med, er den at du ikke tror på ham. Det smerter ham at du holder deg på avstand slik at han ikke kan få lov til å gi deg den nåde som det dog er ditt hjertes ønske å eie. Og det smerter ham at du kan tro at han er vred på deg, han som ved sin død på korset har gitt deg det største bevis på sin kjærlighet.

La oss aldri glemme at Jesus selv har sagt: "Synd er at de ikke tror på meg."

Overbevise – om rettferdighet

"Om rettferdighet, fordi jeg går til Faderen, og dere ser meg ikke lenger." Dette lyder gåtefullt. Ånden skal overbevise verden om rettferdighet, og rettferdighet er, sier Jesus, "at jeg går til Faderen."

Allerede i det vi har sett på – "om synd, fordi de ikke tror på meg" – fikk vi et uvurderlig innblikk i evangeliets hemmeligheter. Ordene vi nå skal betrakte, er så dype og innholdsrike, at selv om vi før har fått dem forklart og trodd at vi har forstått dem, så har vi uante muligheter til å oppdage nye rikdommer.

Forklaringen på hva rettferdighet er, nemlig "at jeg går til Faderen," kan synes dunkel, men den kaster likevel fullt lys over det hele. Apostelen sier jo: "Ikke med blod av bukker og kalver, men med sitt eget blod gikk han én gang for alle inn i helligdommen og fant en evig forløsning" (Hebr 9,12).

Det var den siste kvelden før Jesus gikk til Golgata, at han i sin avskjedstale til disiplene uttalte disse ordene. Derfor er det ikke vanskelig for oss å forstå at meningen med dem er denne: Jeg går nå for å fullbyrde det jeg var sendt til verden for å gjøre. Som den rette yppersteprest går jeg nå med mitt eget blod inn i helligdommen – ikke en helligdom som er gjort med hender, men inn i selve himmelen. Jeg går for å forsone alle mennesker med Gud, skaffe dem en evig forløsning og en evig rettferdighet; jeg går for å tre frem for Guds åsyn i deres sted.

Kort sagt: Han går for å fullbyrde alt det som var lovet fra tidenes begynnelse: knuse slangens hode og bøte på syndefallet, gjenvinne den opprinnelige rettferdigheten vi mistet, og vår barnerett hos Faderen, være vår andre Adam og hellige seg selv for oss.

Det er altså en nøye sammenheng mellom ordene "rettferdighet" og "jeg går til Faderen." Men når Jesus sier at Ånden skal overbevise, må denne rettferdigheten åpenbart være noe som strider mot vår fornuft, og som er vanskelig for oss å erkjenne. Tidligere kjentes det ikke til noen annen rettferdighet enn den man kunne vinne ved å oppfylle lovens krav, men Jesus legger en helt ny betydning i ordet.

Om jødene sier Paulus: "For det vitnesbyrdet gir jeg dem at de har nidkjærhet for Gud, men uten den rette forstand. Da de ikke kjente Guds rettferdighet, men søkte å grunnlegge sin egen rettferdighet, ga de seg ikke inn under Guds rettferdighet. For Kristus er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror." Rom 10,2–4.

Kristi lydighet, lidelse, død og oppstandelse er det eneste som gjelder for Gud. Det er sannheten om Kristi rettferdighet, og når Ånden får vist oss den, felles det dom over vår egen rettferdighet. Ikke bare blir vi gjort til skamme om vi vil bestå for Gud med den, men vi stjeler også æren fra Guds lam, som så dyrt har kjøpt seg retten til å være vår rettferdighet.

Du har vunnet, du har funnet
full rettferdighet til meg.

Det er dette Ånden skal lære oss, slik det også er Skriftens store hovedlærdom. Allerede i Det gamle testamentet sier Jesaja at Herren lot den skyld som lå på oss alle ramme ham (Jes. 53). Han er "såret for våre overtredelser" – derfor kan han rettferdiggjøre de mange. "De skal si om meg: Bare i Herren er det rettferdighet og styrke" (Jes 45,25). Og profeten bryter ut i jubel: "Han har kledd meg i frelsens drakt, i rettferdighetens kappe har han svøpt meg" (Jes 61,10).

I Dan 9,24 taler engelen Gabriel profetisk om Kristus og sier at «sytti uker er tilmålt ditt folk og din hellige by til å innelukke frafallet og til å forsegle synder og til å dekke over misgjerning og til å føre fram en evig rettferdighet».

Men hvor mye klarere stråler ikke rettferdighetens sol over Det nye testamentet.

Der sier Paulus at «han som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud» (2 Kor 5,21). «Han ble gitt for våre overtredelser og reist opp til vår rettferdiggjørelse» (Rom 4,25).

Og Johannes skriver at «det fine linet er de helliges rettferdige gjerninger – de har vasket sine kapper og gjort dem hvite i Lammets blod» (Åp 19,8 og 7,14).

Alle disse ordene fra Den hellige skrift sier oss det samme som Jesus her uttrykker så kort og gåtefullt. De kaster lys over hva han mener, og det blir dobbelt så stort å høre det sagt av hans egen munn: Det er verdens rettferdighet at jeg går til Faderen. At jeg som den sanne yppersteprest går inn for Guds ansikt med mitt eget blod, det skal være menneskers nye rettferdighet – den eneste som gjelder for Gud.

Etter sin opprinnelige betydning var rettferdighet noe som kun kunne vinnes ved å oppfylle lovens krav til punkt og prikke. Og en slik rettferdighet er det Jesus har vunnet for oss ved sin gang til Faderen. Så forstår vi også hva han mente da han samme kveld sa: "Jeg helliger meg selv for dem" (Joh 17,19). Kristus er i sannhet blitt den andre Adam. For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet (Rom 5,19).

Kristus gikk i vårt sted, så helt og fullt, at likesom vi alle er innbefattet i Adams fall, så er vi det også i Kristi fortjeneste. I Kristus har vi oppfylt loven, i Kristus er vi lydige, hellige og rene, og i Kristus har vi båret straffen og betalt det vi skyldte. "Én er død for alle," sier apostelen, "derfor er de alle døde" (2 Kor 5,15).

Kort sagt: Kristus er vår. Han er vår mellommann og stedfortreder, vår andre Adam, som i vårt navn besto prøven og i vårt sted gjorde og led alt det vi burde gjøre og lide.

Dette er selve kjernen i evangeliet, en kostelig skatt (2 Tim 1,14), et høyt og hellig mysterium og grunnlaget for vår frelse. Stanser vi for Jesu ord "Jeg helliger meg for dem" og tenker over hva som ligger i dem, stemmes vårt hjerte til glede og takk.

Men så lenge om gangen tillater vår forferdelige vantro oss sjelden å beholde og nyte denne guddommelige trøst. Har vi bare forløpt oss, blitt adspredt eller merker synden røre seg i oss, glemmer vi straks at Gud allerede for lenge siden har gjort sin enbårne Sønn til synd for oss, for at vi skulle bli rettferdige for Gud i ham. Om denne vår vantro og egenrettferdighet må Ånden stadig overbevise oss, slik at vi igjen vender tilbake til evangeliet og søker vår trøst i Guds nåde i Kristus.

Men tilbake til Jesu ord om rettferdighet. Om dette sier vår lærefar Luther i en forklaring til Joh. 16: "Det er rettferdighet at jeg går til Faderen, sier Kristus. Der må du altså søke og finne din rettferdighet, ikke hos deg selv eller på jorden hos mennesker. De kristnes eneste rettferdighet som de kan stå rettferdige for Gud med, vinne syndenes forlatelse og det evige liv, er Kristi gang til Faderen."

Han gikk ikke til Faderen for sin egen skyld eller for sin egen person. Da hadde vi ikke blitt hjulpet, og den rettferdigheten han derved hadde vunnet kunne ikke kalles vår. Likesom han for vår skyld kom ned fra himmelen og iførte seg vårt kjød og blod, er han også for vår skyld gått til Faderen. Han har seiret over synd, død og helvete og atter inntatt sin plass ved Faderens høyre hånd. Herved har han forløst oss fra alt dette og gir oss syndenes forlatelse, kraft og seier over døden og djevelen.

Men denne rettferdigheten er en hemmelighet som er skjult, ikke bare for verden og fornuften, men også for de hellige selv. For den består ikke i noe hos oss, men i noe helt utenfor oss selv, nemlig Kristi gang til Faderen. Vi kan ikke se den, heller ikke føle den, men må gripe den i tro på det Jesus selv har sagt: at han er vår rettferdighet. Paulus sier jo også at Jesus Kristus er blitt oss visdom fra Gud, rettferdighet, helliggjørelse og forløsning, for at ingen skal rose seg av noe hos seg selv, men rose seg i Herren.

Det kan synes å være en underlig rettferdighet vi har å rose oss av. Så helt utenfor oss selv at vi ikke har gjort det ringeste for å oppnå den, og likevel så helt og fullt vår som om den skyldtes vår egen fortjeneste. For fornuften er og blir det en gåte at en rettferdighet som ikke tar noe hensyn til hva jeg tenker, føler, gjør og er, men kun til hva Kristus har gjort, med rette kan kalles rettferdighet.

Men for troen er det mulig å regne med den, bygge på den og i anfektelsens mørke finne sin trøst i den. Når Satan og samvittigheten møter frem, minner meg om min synd og setter spørsmålstegn ved min kristendom, så svarer jeg: Ja, jeg vet altfor godt at jeg er en synder og at min rettferdighet ikke er noe verdt i Guds øyne. Derfor vil jeg heller ikke søke den i noe hos meg selv, for hvordan skulle jeg da kunne bestå for Gud?

Min rettferdighet består i at Kristus er gått til Faderen. Derfor sitter min rettferdighet i himmelen ved Guds høyre hånd, og der må vel Satan la den sitte. For å gjøre Kristus til en synder eller finne noe å utsette på hans rettferdighet, det kan han ikke.

"Men du ser og føler jo ikke noe til den?" "Nei, ganske sikkert – men Jesus har jo sagt: 'Dere ser meg ikke lenger.'" Altså er rettferdigheten noe som ikke kan erkjennes på annen måte enn ved tro. Kunne jeg se den for meg eller føle den i meg, hva skulle jeg da med troen?" Så langt Luther.

Enda en gang slår vi fast: Min rettferdighet grunner seg ikke på noe hos meg selv. Den består helt og holdent i at Kristus er gått til Faderen, og likevel er den min. Min rettferdighet består ikke engang i det Ånden virker i meg – kjærlighet, glede, fred og så videre – men bare i det Kristus har gjort for meg.

Herren vår rettferdighet! Kristi gjerninger er mine gjerninger! Kristi død er min død! Kristi rettferdighet er min rettferdighet, og jeg er i ham velbehagelig for Gud! Ikke bare er min gjeld betalt, men også med min daglige synd og skrøpelighet er jeg under nåden.

En lignelse kan hjelpe oss til å bedre forstå dette.

En mann tar opp et stort lån og bosetter seg i et fremmed land. Her lever han en munter og sorgfri tilværelse og lever over evne, uten tanke på at lånet en gang skal tilbakebetales. Men akkurat i det han begynner å gå tom for penger, får han beskjed fra sin kreditor om å tilbakebetale lånet.

Nå følger en tid med uro og bekymring. Alle hans anstrengelser for å skaffe seg de nødvendige midlene er forgjeves. Fordringshaverens krav tiltar i strenghet jo lenger tiden går. Til slutt får den ulykkelige mannen beskjed om at alt han eier og har skal selges, og at han selv skal kastes i fengsel inntil gjelden er betalt.

Men mens han går og venter på at dommen skal bli fullbyrdet, får han et brev fra sin kreditor hvor denne forteller ham at en av mannens slektninger har hørt om hans fortvilte situasjon og tilbudt seg å betale hele hans gjeld, kun på betingelse av at han vender tilbake til sitt fedreland og der overtar en stilling som er tilpasset hans evner og krefter.

Den samme slektningen har dessuten satt over en stor sum penger på hans konto og lover å være kausjonist for ham så ofte det måtte være behov for det resten av hans levetid. Samtidig sender kreditoren ham kvitteringen på det betalte gjeldsbrevet.

Intet under om de mest motstridende følelser rører seg i mannens sinn etter at han har lest dette brevet. Snart er han stum av forundring, snart gråter han av glede og snart frykter han for at alt kun er en skjønn drøm. Men underskriften på gjeldsbrevet forvisser ham om at det er riktig. Han er virkelig gjeldfri.

Han er imidlertid blitt så vant til å leve med krav og trusler hengende over hodet, at han har vanskelig for å bli helt fortrolig med den forandringen som har skjedd i hans stilling. Dessuten blir han på reisen hjem igjen skremt ved å motta et falskt gjeldsbrev, sendt ham av en fiendtlig person.

Det er vår stilling som her er malt. Den rettferdige Gud og hans hellige lov er fordringshaveren. Kristus er slektningen som forbarmer seg over den ulykkelige.

Denne mannen kunne ikke selv betale sin gjeld. Likevel var betalingen i orden, og han var like gjeldfri som om han aldri hadde hatt noen gjeld, eller som om han selv hadde betalt den. På fullt tilstrekkelig grunnlag ble den dommen som var felt over ham, opphevet. Aldri mer kunne han bli krevd til regnskap for det en annen har betalt.

Mannen hadde ikke engang sett den pengesummen hans gjeld var betalt med, langt mindre hatt den i hendene og levert den til kreditoren, og likevel var han like trygg som om han selv hadde ordnet med betalingen. Fordringshaverens ord og underskrift var sikkerhet nok for ham.

Her ser vi hva troen er. Gud taler i sitt ord om en frelser og forsoningen i hans blod. Og Jesus selv har uttrykkelig sagt: "Jeg helliger meg for dem," eller "Rettferdighet er at jeg går til Faderen." Skulle vi ikke da regne dette for like fyllestgjørende som om vi selv hadde oppfylt det som krevdes av oss?

Vi bekjenner oss til troen på at Jesus Kristus, vår Herre, har gjenløst oss fra alle synder, fra døden og fra djevelens makt med sitt hellige, dyrebare blod. Men så snart vi merker synden røre seg i oss, tar engstelse og motløshet ofte overhånd i en slik grad at man skulle tro at gjelden aldri var betalt, at våre synder aldri ble lagt på Jesus, og at Skriftens vitnesbyrd om forsoningen i hans blod var løgn og bedrag.

Så fordervet er vi, at vi ikke er i stand til å holde fast ved en sannhet som er så stor og herlig, at den burde hensette både mennesker og engler i salig undring. Det ville ikke være for mye om vi med tårer erkjente vår forferdelige vantro og ba Gud forbarme seg over oss.

"Å tro tilgivelse for den synd jeg har begått mens jeg var borte fra Gud, er nå ikke så vanskelig," sier du kanskje. "Men det er min daglige synd etter at jeg har smakt Guds nåde i Kristus, som engster meg og gjør meg motløs."

Da kan det finnes hjelp i å legge nøye merke til Jesu ord. Han taler om rettferdighet, ikke bare om tilgivelse. Ved Kristi gang til Faderen har du ikke bare tilgivelse for din synd, men en rettferdighet som Skriften kaller *evig*, og som derfor gjelder livet igjennom. For rettferdighet betyr at vi til enhver tid har oppfylt det loven krever, og en slik rettferdighet er det vi eier i Kristus. Synden tilregnes oss ikke mer; Kristus er vår andre Adam og trer frem for Gud i vårt sted.

At du som kristen stadig forløper deg, er høyst beklagelig. Det hadde vært bedre om du sto imot inntil blodet i din kamp mot synden.

Men har ulykken skjedd og fallet er et faktum, så har vi, sier Johannes: "En talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, den rettferdige" (1 Joh 2,1). Vi har mot all vår synd en "evig nåde," og *evig* betyr ifølge Luther ikke bare at de gamle syndene aldri mer skal bli dratt frem, men også at de synder vi ennå bærer i vårt kjød og blod, og som før eller senere kan gjøre utslag i handling, aldri skal tilregnes oss så lenge vi blir i Kristus.

Og Prætorius sier: "Jeg vet ikke om andre synder for hvilke jeg skulle tro forlatelse for Kristi skyld, enn de jeg dessverre daglig drages med. Om du har andre, det må du selv vite."

Kristus Jesus er blitt vår rettferdighet, for at vi kunne bli rettferdige for Gud i ham (1 Kor 1,30 og 2 Kor 5,21).

Derfor er vi ikke bare skyldfrie, men i Guds øyne over all måte herlige og skjønne når vi er ikledd hans Sønns rettferdighet. Det vi mistet ved syndefallet har vi fått full erstatning for, for den rettferdigheten vi eier i Kristus er langt større og herligere enn den Adam hadde før fallet.

Derfor kan heller ikke vår rettferdighet forminskes ved våre synder eller forøkes ved vår fromhet. Kunne den det, ville den jo delvis være vårt eget verk. Men Paulus sier: "Jeg forkaster ikke Guds nåde. For er rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn" (Gal 2,21).

Så har vi da ikke bare forlatelse for gammel synd og skyld, men en evig rettferdighet for daglig synd og brist. Immanuel, vår bror, har satt sitt liv og sitt blod inn som sikkerhet. I ham alene har vi vårt håp, vår rettferdighet og vår styrke – også når fornuft og følelse reiser seg til protest og vi ikke får lov til å være i fred for fiendens brennende piler. Salig da den som tror Guds løfter og av Guds Ånd lar seg overbevise om denne underfulle rettferdigheten.

Det finnes også mennesker som er vakt til erkjennelse av sin synd, som gjerne vil gjøre bot og gjerne vil tro på Kristus, men deres vekkelse er ikke så dyptgående som de selv skulle ønske. De er ikke redde nok for å synde, ikke alvorlige og oppriktige nok, de kan ikke våke og be som de burde, og deres kamp mot synden fører sjelden eller aldri til seier. Alt dette mener de er en hindring for dem fra å kunne tro.

Andre har gitt opp alt håp. De anser seg selv for å være døde og forstokkede, fulle av hykleri og hjemfalne til fortapelse. Alle deres anstrengelser for å nå frem til alvorlig gudsfrykt er forgjeves.

I begge tilfeller er feilen den at de ikke forstår rettferdigheten fra Gud, men søker å grunnlegge sin egen rettferdighet. Ville de bare som fortapte syndere kaste seg i Frelserens armer, skulle alt bli godt. For til alle slike lyder de majestetiske ord: "Om rettferdighet, fordi jeg går til Faderen."

Det er heller ikke uvanlig å møte kristne som har mistet frimodigheten, kanskje på grunn av en eller annen synd som hardnakket spotter deres anstrengelser for å bli kvitt den. Disse må vekkes til erkjennelse av at de på nytt har latt seg spenne i trelldommens åk. De søker rettferdighet hos seg selv og vil bli frelst i eget navn. Men Jesus ser på dem med et mildt, bebreidende blikk og sier: "Jeg

har helliget meg selv for deg. Får dette lov til å være din rettferdighet, så skal det også bli din styrke."

Åndens gjerning var altså å overbevise verden om synd og vantro, og derved vekke syndserkjennelse. Når vi da kommer til kort med alle forsøk på å frelse oss selv, skal den vise oss at den sanne rettferdighet består i Kristi gang til Faderen.

Den som slik er blitt overbevist av Ånden og søker hele sin rettferdighet i Kristus – han er en kristen. Og om en kristen gjelder ordene: "Jeg trodde, derfor talte jeg" (Sal 116,10). Han kan ikke tie, men må bekjenne sin tro, og da får han hele verden og alle skriftlærde og lovtreller imot seg. Da følger nesten som en selvfølge det siste av Åndens tredoble gjerning, å overbevise om dom.

Overbevise om dom

Og det Ånden i denne forbindelse skal overbevise verden om, er at "denne verdens fyrste er dømt."

Den endelige dommen er falt i det store oppgjøret mellom kvinnens ætt og slangen, mellom Mikael og dragen, og fra den frelste skaren lyder allerede lovsangen: "Fra nå av tilhører frelsen og kraften og riket vår Gud, og makten hans Salvede. For våre brødres anklager er kastet ned, han som anklaget dem for vår Gud dag og natt. De har seiret over ham i kraft av Lammets blod" (Åp 12,10–11).

Reiser verden seg i protest mot sannheten om synd, kan alle troende frimodig svare: Når denne verdens fyrste er dømt, så er verden dømt sammen med ham, og denne dommen kan ikke appelleres. Enten må verden la seg overbevise, eller gå evig fortapt. Vil den ikke gå inn under disse vilkårene, men raser imot og forfølger de kristne, behøver disse dog ikke å frykte, for Lammet har seiret, denne verdens fyrste er dømt, og med oss er den allmektige. "Han som er i dere," sier Johannes, "er større enn han som er i verden" (1 Joh 4,4).

Og myldret djevler frem på jord
og ville oss oppsluke
vi frykter dog ei fare stor
de deres trusler spille

Kommer de gjerningsrettferdige og roper om kjetteri, løs lære og for enkel frelsesvei, når man vil ha all sin rettferdighet i Kristus og hans gang til Faderen, kan vi møte deres påstand med frimodighet. For Lammet har seiret, anklageren er styrtet ned, og alt det han bygget sin anklage på, er ryddet av veien. Synden ble sonet og loven oppfylt da Kristus gikk til Faderen. Han har innviet for oss en ny og levende vei gjennom forhenget, det er hans kjød (Hebr 10,20). Derfor løper de med all sin visdom med pannen mot en mur, for de forstår ikke Guds rettferdighet.

Da den fortapte sønnen var iført den beste kledningen og gjøkalven var slaktet, kom den eldre broren fram med sin kritikk. Slik etterfølges sannheten om rettferdighet av sannheten om dom. David sier: "Jeg trodde – for jeg talte – men når jeg taler, er de klare til krig" (Sal 116,10 og 120,7). Lidelsen unngår en kristen ikke, men også den lidelsen som stammer fra djevelen og verden skal tjene til vårt gagn.

Luther avslutter en preken over denne teksten slik: "I dette evangeliet stilles vi altså overfor tre ting: synden, rettferdigheten og korset, eller forfølgelsen. Fra synden blir vi befridd ved troen. Tror vi at Kristus har gjort fyllest for våre synder, og at hans rettferdighet er vår, så har vi i det vår rettferdighet. Men da vil djevelen, verden og vårt kjød gå til angrep, og derav følger korset og forfølgelsen."

Disse tre tingene – synden, rettferdigheten og korset – blir en kristen aldri ferdig med. Synden skal bestandig ydmyke oss og volde oss ve, rettferdigheten i Kristus reise oss opp og fryde vårt hjerte, og korset døde vårt kjød, vår kjærlighet til verden og oss selv. Det skal løsrive oss fra livet her, så vi med glede ser fram mot den dagen da vi skal bryte opp herfra og være sammen med Kristus.

Det er målet Gud har satt med våre liv. Måtte han, som ble vår bror og frelser, vår rettferdighet og vår styrke, hjelpe oss å nå det.

Hva skal jeg gjøre?

Hvordan blir den nåde Gud har gitt oss i Kristus, min personlige eiendom?

Jeg vet at Gud har utvalgt oss i Kristus før verdens grunnvoll ble lagt (Ef 1,4). Jeg har hørt om den pakten som Gud fra evighet av opprettet med sin Sønn, og om testamentet, hvor han innsetter oss som arvinger sammen med ham. Guds ord sier meg videre at: for så har Gud elsket verden at han gav sin Sønn den enbårne, for at han skulle bli vår andre Adam, bli vår stedfortreder overfor Gud – en rettferdig for urettferdige – gjøre det vi var skyldige til å gjøre, og lide det vi var skyldige til å lide.

Jeg har lært at «det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse» og at «ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud.» (Rom 8,3; 2 Kor 5,21).

Jeg forstår også at dette er den evige, urokkelige grunnvoll, som er lagt for menneskeslektens frelse. «For ingen kan legge en annen grunnvoll enn den som er lagt, det er Jesus Kristus.» (1 Kor 3,11). «Herren har sverget, og han skal ikke angre det: Du er prest til evig tid etter Melkisedeks vis.» (Sal 110,4). «For fjellene kan vel vike, og haugene rokkes, men min miskunnhet skal ikke vike fra deg, og min fredspakt skal ikke rokkes, sier Herren.» (Jes 54,10).

Grunnlaget er altså i orden. Det Kristus har vunnet er testamentert meg. Men hva skal jeg gjøre for å komme i besittelse av det? Hva skal til for at det blir min personlige eiendom?

Det er jo ikke alle mennesker som blir frelst. Det er ikke alle som kommer i besittelse av den arven som dog med rette er deres. Dette oppnås kun av dem som søker og mottar den på det rette foreskrevne vis. De som søker den på en annen måte, eller i det hele tatt ikke søker den, får ikke mer gagn av den enn om den aldri hadde eksistert.

På mange måter, og via mange ulike veier, har mennesker forgjeves søkt å gå inn til livet (Luk 13,24). Derfor spør jeg igjen: Hvordan kan jeg med full visshet vite hvilken vei, og på hvilken måte Kristi fortjeneste blir tilregnet meg?

Det ville vært umulig for oss å komme til visshet i denne sak, om ikke Gud selv fra evighet hadde fastsatt måten det skjer på, og åpenbart det i sitt ord.

Begge deler har han gjort til fullkommenhet, og derfor kan han med full rett si: «De er uten unnskyldning.»

For den som vil gi akt på hva Gud sier i sitt ord, er det mulig å få like full visshet om veien til frelse som han har om sin egen eksistens.

Den som fortsatt er i tvil om hvor veien går, har ikke vært oppmerksom på Ordets anvisning, men har i stedet søkt å få klarhet via sine egne tanker, og prøvd ved hjelp av sin fornuft å lage seg selv en frelsesvei. Og når han i Skriften støter på det lille enfoldige ordet som uttrykker hele hemmeligheten, så undres han. I stedet for å ydmykt bøye seg og lydig følge dets anvisning, tar han anstøt av det. På den måten blir han stadig mer og mer forblindet og forvirret og når aldri frem til visshet.

Tusener har forundret seg over at det lille ordet *tro* har fått så stor plass i Bibelen, og at hele vår frelse skal være knyttet til troen. For mange er dette ordet blitt til anstøt og forargelse. Men som en «snublestein og anstøtsklippe» står ordet der, fast og urokkelig som det er i Guds evige rådslutning til vår frelse.

Gud har fra evighet besluttet og i sitt ord åpenbart, at hans enbårne Sønn skulle ta på seg hele frelsesverket, og at frelsen skulle bli gitt oss som en gave. Altså behøver vi ikke å gjøre noe for å fortjene den eller bli verdige til den, men bare å ta imot den som den er, en gave som gis oss fritt og for intet.

Men denne gaven rekkes oss gjennom ord og løfter, og kan derfor ikke mottas på noen annen måte enn ved tro. Hvordan denne tro oppstår, og hva den virker i oss, skal vi senere komme tilbake til.

Her vil vi bare understreke at den frelsende tro er å motta gaven på en måte som tilsvarer måten den gis på. Den er gitt oss som en gave og må derfor tas imot som en gave. Den blir gitt gjennom ordet og må derfor tas imot ved tro. Det eneste vi har å gjøre, er å ta imot.

«Derfor» sier Paulus, «fikk han løftet ved tro, for at det kunne være av nåde, slik at løftet kunne stå fast for hele ætten.» (Rom 4,16). «For av nåde er dere frelst, ved tro. Og dette er ikke av dere selv, det er Guds gave.» (Ef 2,8).

Det er en gave. Da Jesus forkynte Guds evige rådslutning til vår frelse, sa han: «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne,» og gav med det samme en anvisning på hvordan vi kommer i besittelse av gaven, idet han føyde til: «for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv.» (Joh 3,16).

Og samtidig som han ga sine disipler det oppdrag å gå ut i all verden og forkynne evangeliet for all skapningen, fastsatte han også betingelsene for å bli delaktig i det med ordene: «Den som tror og blir døpt, skal bli frelst.» (Mark 16,15–16).

Derfor brukte også Jesus selv under sin jordiske virksomhet, gang på gang ordet *tro*. Bestandig lyder det: «Din tro har frelst deg», «Det skal skje deg som du tror», «Sa jeg deg ikke at dersom du tror…» osv.

Ved troen fikk også de gamle et godt vitnesbyrd (Hebr 11,2ff). Allerede Adam og Evas andre sønn, den rettferdige Abel, fikk ved troen «det vitnesbyrd at han var rettferdig, for Gud vitnet om hans gaver.» Ved troen fordømte Noah verden «og ble arving til rettferdigheten av tro.» «Og Abram trodde på Herren, og han regnet ham det til rettferdighet.» (1 Mos 15,6).

Men de klareste vitnesbyrdene om troen finner vi hos apostlene, og da i særdeleshet hos Paulus. Han sier i Rom 3: «Ham (Kristus) stilte Gud til skue i hans blod som en nådestol ved troen». «Nå er Guds rettferdighet, som loven og profetene vitner om, blitt åpenbart uten loven, det er Guds rettferdighet ved tro på Jesus Kristus, til alle og over alle som tror.» «Mennesket blir rettferdiggjort ved tro, uten lovgjerninger.»

I Rom 4,5 leser vi: «Den derimot som ikke har gjerninger, men tror på ham som rettferdiggjør den ugudelige, han får sin tro tilregnet som rettferdighet.» Og i vers 14: «For dersom de som holder seg til loven, er arvinger, da er troen blitt unyttig og løftet satt ut av kraft.»

I Galaterbrevet taler Paulus om samme sak: «Men da vi innså at et menneske ikke blir rettferdiggjort av lovgjerninger, men ved tro på Kristus Jesus, da trodde også vi på Kristus Jesus, for å bli rettferdiggjort ved tro på Kristus og ikke av lovgjerninger. For ikke noe menneske blir rettferdiggjort av lovgjerninger.» (Gal 2,16).

«Det liv jeg nå lever i kjødet, det lever jeg i troen på Guds Sønn, han som elsket meg og ga seg selv for meg.» (Gal 2,20).

«Derfor skal dere vite at de som har tro, de er Abrahams barn.» «Så blir da de som har tro, velsignet med den troende Abraham.» (Gal 3,7.9).

«Abraham trodde Gud, og det ble tilregnet ham som rettferdighet.» «Slik skulle han være far til alle de troende som er uomskårne, så rettferdigheten kunne bli tilregnet også dem.» (Rom 4,3.11).

«Alle er dere jo Guds barn ved troen på Kristus Jesus.» (Gal 3,26).

Tydeligere enn det som er sagt gjennom disse, og mange andre av Skriftens ord, kan det ikke sies. Og «Skriften kan ikke gjøres ugyldig» (Joh 10,35). Altså har Gud fra evighet av fastsatt troen som betingelse for å få del i Kristus og hans forsoningsverk. Guds nåde er – som før sagt – en gave, gitt for intet, og følgelig er det umulig å komme i besittelse av den på noen annen måte enn ved tro.

Nåden er fri. Da tar vel alle syndere med glede imot den? Himmelens dør står vidt åpen. Da holder vel ingen seg tilbake?

Det bes inn til bryllup (Matt 22,2), til «et gjestebud med fete, margfulle retter og med klaret, gammel vin.» (Jes 25,6). Et gjestebud av bare nåde og lykke, med legedom for de syke og med frihet og fred for de bundne. Alt er klart, og innbydelsen er sendt ut. Til arme syndere, fjern og nær, lyder det: Gled og fryd dere. Dere er reddet fra undergangen. Synden er sonet, og en evig rettferdighet skjenkes dere. Kom! «Smak og se at Herren er god!»

Alle dere som synden og Satan har bastet og bundet, alle dere med sønderknuste og sorgfulle hjerter – han er kommet som er sendt for å «forkynne et godt budskap for de fattige, – til å forbinde dem som har et nedbrutt hjerte, til å utrope frihet for de fangne og frigjørelse for de bundne, til å utrope et nådens år fra Herren.» (Jes 61,1–2).

«Nå vel, alle dere som tørster, kom til vannene! Og dere som ingen penger har, kom, kjøp og et, ja kom, kjøp uten penger og uten betaling vin og melk!» (Jes 55,1).

Skulle man ikke vente en mektig rørelse overalt hvor en slik invitasjon blir kjent? Slipper ikke de som hører den alt de har i hendene og haster av sted til bryllupet?

Nei, tvert imot! Alt er rolig. Mange gir seg ikke engang tid til å høre invitasjonen til ende, men går sin vei, den ene til sin åker, en annen til sin forretning. En tredje blir hjemme for sin ektefelles skyld, mens andre hindres fra å komme av venner og slektninger.

Men så ser jeg en krøpling her og en tigger der, en halt, en blind, en fange, som med oppmerksomhet lytter til innbydelsen. De stanser opp for å finne ut hva det dreier seg om, og de trekker seg nærmere og nærmere festsalen. Det går vel litt tregt med å komme innenfor – de synes vel de er altfor tarvelig kledd – men inn kommer de til slutt.

Men hva med de andre, det store flertallet? Hvorfor kom de ikke med til bryllupet? Var de ikke innbudt? Var det ikke fri adgang også for dem? Jo, men de ville ikke (Matt 22,3). Ville de ikke komme? Hvorfor? Nei, for «det er ikke de friske som trenger lege, men de som har ondt.» (Matt 9,12). Det er ikke de frie, men de som er bundne, som søker å bli løst fra sine bånd. Det er ikke de rike og mette som tyr til andres barmhjertighet, men de fattige og de som sulter.

Men finnes det virkelig mennesker som er så heldig stilt at de har råd til å forakte invitasjonen til nådens bryllup?

Nei! – «Det er ikke én rettferdig, ikke en eneste. Det er ikke én som er forstandig, det er ikke én som søker Gud. Alle er veket av, alle sammen er blitt udugelige. Det er ikke noen som gjør det gode, ikke en eneste.» «For det er ingen forskjell, alle har syndet og mangler Guds herlighet.» «Og de blir rettferdiggjort for intet av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus.» (Rom 3).

Men det er ikke alle som er seg dette bevisst. De sier i sitt hjerte: «Jeg er rik, jeg har overflod og har ingen nød» (Åp 3,17). De befinner seg på kanten av en avgrunn, men er i sovende tilstand og ser derfor ikke faren. Blir de advart, svarer de: «Ja, ja, men jeg vil bare sove litt til.»

Derfor må Herren først døde og så gjøre levende, først føre ned i dødsriket og så føre opp derfra, først slå og deretter lege. Han vil nemlig ha bryllupssalen fylt, og derfor må vi først gjøres syke og fattige. Vi må bindes, ydmykes og sønderknuses. Vi må bringes til erkjennelse av vår synd, nød og fortapte tilstand. Dette skjer gjennom lovens krav og lovens dom, gjennom en domspreken som, i likhet med Døperen Johannes, bereder veien for Herren.

Når vi ser hva som er formålet med omvendelsen, forstår vi også at en rett omvendelse ikke er det samme som forbedring. Det er ikke meningen at omvendelsen skal gjøre det lettere for oss å få adgang til Gud, ved å gjøre oss i det minste sånn noenlunde pyntelige i hans øyne. Tvert imot! En rett omvendelse er det Luther kaller «den oppvakte og stinkende synd», og den gjør ingen velbehagelig for Gud.

En annen åndens mann sier: «Når isen brister under den som før sprang lystig over den glatte flaten, og han kjemper for livet i det kalde, dype vannet og roper på en frelser i nøden – det er den rette omvendelse.»

For så sier Herren: «Jeg vil gå min vei, jeg vil vende tilbake til mitt sted, inntil de erkjenner seg skyldige og søker mitt åsyn. I sin trengsel skal de søke meg med alvor. Kom, la oss vende om til Herren! For det er han som har revet i stykker, men han vil også lege oss. Han slo, men han vil også forbinde oss.» «Derfor har jeg hogd løs på dem ved profetene, drept dem ved min munns ord. Dommene over deg fór ut som lyn.» «For jeg har lyst til kjærlighet og ikke til slaktoffer, til gudskunnskap mer enn til brennoffer.» (Hos 5,15; 6,1.4.6).

Og Paulus sier: «Slik er loven blitt vår tuktemester til Kristus, for at vi skulle bli rettferdiggjort av tro.» (Gal 3,24). «Men loven kom til for at fallet skulle bli stort. Men der synden ble stor, ble nåden enda større!» (Rom 5,20).

Det er ikke for sin egen skyld at Gud krever omvendelse. Den skal ikke bane vei for oss til Guds hjerte, men berede Herren vei til våre hjerter. Derfor taler Skriften, når den anviser veien til rettferdighet og frelse, bestandig om tro. Så nært er nåde, liv og frelse knyttet til Kristi person – og kun til ham – at om det hadde vært mulig for et menneske i levende tro å motta Kristus uten en forutgående syndserkjennelse og syndenød, så var dette tilstrekkelig til frelse. «For den som har Sønnen, har livet.» (1 Joh 5,12).

Men dette er og blir en umulighet. Bibelen har ikke et eneste ord, ikke et eneste eksempel på at dette skulle kunne la seg gjøre. Derfor må veien beredes for Herren ved et krav om bot og omvendelse, slik at syndserkjennelsen vekkes.

Det er ikke ved forakt for loven at vi opplever at synden blir større, men ved å alvorlig legge vinn på å overholde den. Det skjer på følgende måte:

Et menneske blir av Guds Ånd, ved et eller annet Guds ord, vekket opp fra sin åndelige dødssøvn. Han blir klar over sin farlige situasjon og ser at han har sovet på kanten av en bunnløs avgrunn, med Guds rettferdige dom hengende over hodet. Her er det ikke tid til å vente – rask redning er nødvendig. Men hva skal han gjøre?

Av Guds ords svar på dette spørsmålet, er det kun ett som når inn til hans bevissthet: «Omvend deg!» Han forstår at det er på grunn av synden at han er under Guds dom, og mener derfor at han vil unnslippe dommen ved å avlegge synden og overholde loven. Derfor beslutter han seg for å bli from og gudfryktig. Han skiller lag med verden, leser Guds ord og ber. Han tar også opp kampen mot sine synder.

Alt dette lykkes utmerket for ham så lenge han holder seg på overflaten – ved å legge av ytre synder og i det ytre gjøre gode gjerninger – og ikke bekymrer seg for hjertets ondskap, som som regel tiltar i samme grad som de synlige utslagene begrenses.

Trøster han seg nå med sin forbedring og bærer over med det indre fordervet, kanskje til og med unnskylder det med at også en kristen kjenner til svakhet, da har denne vakte sjelen blitt til en fariseer og ikke en kristen.

Loven har for ham aldri blitt en tuktemester til Kristus. Han har lagt av de ytre syndene han ser verden gjøre, og kan rose seg av gode gjerninger som verden ikke gjør. Han leser og elsker Guds ord, noe verden heller ikke gjør, og han er opptatt av virksomhet for andres ve og vel.

Han skiller seg altså fullstendig fra verden, og må da anses for å ha blitt et nytt menneske. Skulle han da ikke ha lov til å regne seg som en kristen, og det så meget mer ettersom Kristus er død for syndere? Det er om slike Jesus sier at de ikke går inn gjennom døren, men stiger over et annet sted.

Veien til en sann omvendelse går gjennom den trange porten. Det må ikke være selve omvendelsen man blir tilfreds med og slår sin lit til. Lovens krav må trenge helt inn til roten av det onde, helt inn til kilden den veller ut fra.

Guds hellige lov krever fullkommen hellighet, en alltid vedvarende kjærlighet til Gud og det som er godt. Den krever også hat til synden, årvåkenhet og kamp mot det onde.

Når da et menneske blir vekket til erkjennelse av synden i hjertedypet, ser sin egenkjærlighet, sin egenvilje, sitt hovmod og sin avgudsdyrkelse, sin likegyldighet for Gud, sin treghet til bønnen og sin tilbøyelighet til vellyst, hovmod og gjerrighet, og da tar opp kampen mot alt dette, da kommer han til å erkjenne sannheten i apostelens ord: «Da budet kom, våknet synden til live.» «For synden benyttet seg av budet og dåret meg og drepte meg ved det.» «Ved budet skulle synden bli overmåte syndig.» (Rom 7).

Denne oppdagelsen gjør det arme mennesket aldeles forferdet. Synder som han før ikke ante bodde i hjertet, veller nå frem og trosser alle hans forsøk på å demme opp for dem. Han er verre enn noen gang før, synes han, og likevel er sannheten den, at synden har vært der hele tiden. Forskjellen er at den ikke lenger ligger sovende på hjertets bunn, men er vekket til live, egget til virksomhet av loven. Med rette heter det at «ved budet skulle synden bli overmåte syndig.»

Nå er det det samme hva et slikt menneske foretar seg. Han er fordømt og ulykkelig. Anstrenger han seg av all sin makt for å svare for lovens krav, oppnår han kun at synden blir større. Rister han det hele av seg, viser loven fra seg og sover videre i synden, er han selvskreven til fortapelsen. Hva skal han da gjøre for å bli frelst?

Ja, hva skal han gjøre? Det han så langt har gjort, har kun ført til økt fortvilelse. Resultatet har jo blitt at han er blitt enda mer syndig enn før, mer rådløs og avmektig. Han ser synden, men har ikke kraft til å motstå den. Han vet om den, men kan verken føle eller angre den. Han lider under den, men samtidig elsker han den. Han hater den nok, men kun på samme måte som trellen hater åket, og ikke med barnets villige ånd som fås gjennom troen.

Endelig, her har vi den syke som er takknemlig for legens hjelp, fangen som tørster etter friheten, den fattige som gjerne tar imot invitasjonen til bryllupet, den fortapte og fordømte synder som har et åpent øre for budskapet om nåde ved «forløsningen i Kristus Jesus».

Nå blir det forunderlig stort og herlig å høre om den rettferdighet fra Gud som er åpenbart uten loven, om ham som «rettferdiggjør den ugudelige», og som har sagt: «For av nåde er dere frelst, ved tro. Og dette er ikke av dere selv, det er Guds gave», og fra hvem invitasjonen lyder: «Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile!»

Nå blir det ved evangeliets liflige budskap tent en sann, levende og frelsende tro i deres hjerter. Da de var i ferd med å tape motet, både over sin synd og sine

mislykkede forsøk på forbedring, demrer det for dem at alt de søkte å oppnå gjennom anger, bot, bønn og kamp, allerede er vunnet for dem av en annen, og skjenket til dem uten at de på noen måte hadde fortjent det.

De griper ordet om at «det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn», og det går opp for dem at en evig rettferdighet er brakt til veie for dem, og bare venter på at de skal komme og ta imot den.

Men det samme evangeliet vekker høyst forskjellige følelser hos mennesker. Hos noen vekker det glede og håp. Undrende spør de: Gjelder invitasjonen også meg? Og lengselsfullt strekker de seg mot Kristus og hungrer og tørster etter hans rettferdighet.

Hos andre virker det økt anger og bot, når varmen fra Guds kjærlighet begynner å smelte deres før så harde hjerter. Men sorgen blandes med håp. En inderlig lengsel etter å få del i denne kjærlighet og nåde fyller deres sinn.

Andre igjen blir ført fra den dypeste syndenøden til den høyeste frelsesfryd.

Siden mennesker er så forskjellige, når Den Hellige Ånd sitt mål via ulike veier. Men hos alle dem som har fått sitt blikk vendt bort fra seg selv, og rettet det mot den korsfestede, er den frelsende tro allerede tent i hjertet. Det er den samme tro som Jesus ofte priste hos de menneskene som søkte hans hjelp i sin nød.

Til kvinnen som trengte seg på ham bakfra for å røre ved kanten av kappen hans, sa han: «Vær frimodig, datter! Din tro har frelst deg.» Og til synderinnen som i Simons hus fuktet Jesu føtter med sine tårer, står det: «Dine synder er deg forlatt.» «Din tro har frelst deg. Gå bort i fred!» (Luk 7,37–50).

Om disse eksemplene sier Luther: «De hadde hørt rykte om at Jesus hadde trøst og hjelp til alle som kom til ham. Dette ryktet trodde de, og derfor kom de, drevet av deres nød. Hadde de ikke trodd, så hadde de heller ikke kommet.»

Denne tro kaller Jesus en frelsende tro, skjønt den kun ytret seg i at de oppsøkte ham og ba om hans hjelp. Når derfor Paulus i Rom 10 viser til Joels ord: «For hver den som påkaller Herrens navn, skal bli frelst», så føyer han straks til: «Men hvordan kan de påkalle en som de ikke er kommet til tro på?» Dette viser tydelig at å påkalle Herrens navn nødvendigvis forutsetter at troen er til stede.

«Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdighet» sier Jesus i Matt 5,6. Denne hunger og tørst er også en form for tro. Å komme til Jesus og ta imot ham er likeså. «Den som kommer til meg, vil jeg slett ikke støte ut», sa Jesus i Joh 6,37. Og i Joh 1,12 står det: «alle dem som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn.»

En slik hungrende, tørstende, kjempende og sørgende tro finner vi hos den besatte guttens far da han roper: «Jeg tror, hjelp min vantro.» Vi ser den også hos bruden i Høysangen når hun om natten går omkring i byen og søker den som hennes sjel har kjær, og hos patriarken Jakob når han sier: «Jeg slipper deg ikke uten at du velsigner meg.»

Den søkende, påkallende, hungrende og tørstende troen er den egentlige frelsende troen. Den er jo en tro på Jesus og ikke på noe hos oss selv. Men denne

troen vil før eller senere bli beseglet med visshet. Da sier bruden: «Jeg fant ham som min sjel elsker. Min elskede er min, og jeg er hans.» (Høys 3,4; 6,3).

Da blir sløret tatt bort fra mine øyne, og jeg ser det jeg før ikke kunne se, at alt det jeg gikk og ventet på er fullkomment i Kristus. Jeg ser at all min synd og urenhet, all min likegyldighet og hardhet er i ham sonet, betalt og utslettet, ja senket i havets dyp, og jeg ser at det alene er min vantro som har vært min ulykke. Nå vet jeg at «Én er død for alle, og derved har de alle dødd.» (2 Kor 5,14).

Kristus døde ikke for seg selv, men for oss. Er ikke det nok til forsoning, da er det ute med meg, for jeg kan ikke gjøre det minste til min egen frelse.

Med troens fulle visshet følger Guds fred. Syndene som plaget samvittigheten er jo utslettet og tilgitt. Om denne fred sier apostelen: «Da vi nå er rettferdiggjort av tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Jesus Kristus.» (Rom 5,1).

Dermed følger også ofte en hittil ukjent, overnaturlig fryd og glede, et følbart gjensvar på Guds kjærlighet, hvor sjelen får lov til å «smake og se, at Herren er god.» (Sal 34,9). Men denne følbare fryden er ikke det vesentlige, og følger heller ikke alltid umiddelbart etter troen. Det er heller ikke til den Skriften har knyttet frelsen, men ene og alene til troen på Kristus.

Med troens fulle visshet følger også et fortrolig vennskap med Gud, og fortrolig omgang med ham. Vi har, som Paulus sier, fått «barnekårets Ånd som gjør at vi roper: Abba, Far!» (Rom 8,15).

Også den nye skapningen som har stått frem, vitner om at en ny fødsel har skjedd. «Om noen er i Kristus, da er han en ny skapning, det gamle er forbi, se, alt er blitt nytt.» sier Paulus i 2 Kor 5,17. Et nytt sinn, en ny åndelig sans, ny lyst til Guds lov, avsky for alt verdslig, kjødelig og syndig, et nytt åndelig syn, en ny bekjennelse og ny kjærlighet til brødrene og til alle.

Men dette er fruktene av den nåde man har mottatt. Når det gjelder selve mottakelsen, viser Skriften – som vi har sett – kun én måte for hvordan Guds nåde blir vår personlige eiendom, nemlig ved tro. Bare ved at vi mottar gaven, blir den vår.

Gud har utvalgt oss i Kristus før verdens grunnvoll ble lagt, og det er på dette grunnlaget vår frelse hviler. Alt er fullbrakt ved Kristi død. For «av nåde er dere frelst, ved tro. Og dette er ikke av dere selv, det er Guds gave.» «Derfor fikk han løftet ved tro, for at det kunne være av nåde, slik at løftet kunne stå fast for hele ætten.» (Rom 4,16).

Herved kan således den store, evangeliske sannheten slås fast: Alle mennesker, bare de kommer til Kristus, får straks del i den nåde og frelse som er skjenket oss i ham. Og fra Bibelens siste blad lyder innbydelsen til alle: «Den som tørster, han får komme! Og den som vil, han får ta livets vann for intet!» (Åp 22,17).

Hva mangler du ennå?

Det finnes mange religiøse mennesker i verden. Man kan nemlig godt være religiøs uten å være en kristen, ja, til og med uten å være vakt.

Den religiøse er opptatt av religion fordi han ser på det som noe nødvendig og nyttig. Men at han ikke er vakt til full erkjennelse av sin egen stilling, viser seg på flere måter. En og annen synd kan nok plage samvittigheten hans, men han har aldri sett på seg selv som en synder tvers igjennom, overfor Gud.

Han kan klage over at han mangler visshet om Guds nåde og om at han er Guds barn, men det ser ikke ut til å haste med å få denne vissheten. Han kan snakke om syndene sine i tide og utide, men uten å gjøre noe alvorlig for å legge dem av seg.

Det finnes også mennesker som er vakt, og på en måte omvendt, men som likevel ikke er sanne kristne. De har tatt avstand fra verden og tar kristendommen sin på alvor, men de har ikke opplevd den fulle friheten i Kristus.

Til slutt har vi dem som bekjenner troen på Kristus som vår visdom fra Gud, vår rettferdighet, helliggjørelse og forløsning, men som bare gjør det fordi de vet at man bør ha en slik bekjennelse for å være en sann kristen. Samtidig bygger de i all hemmelighet sin tro på noe annet: kanskje på alvoret i omvendelsen sin, på angeren, bønnen og kampen.

Hvis de er fornøyde med dette, er det lett for dem å sette sin lit – til Kristus. Men hvis det ikke lykkes slik de mener de burde, mister de straks frimodigheten. I virkeligheten betyr Kristus så lite for dem at de ikke kan nøye seg med ham alene. Det er selvrettferdigheten som sniker seg inn. Og en tro som ikke finner all sin trøst i Kristus, er en falsk tro.

Bibelen har mange vitnesbyrd om dette. Les for eksempel Romerne 9,31–32; 10,1–4; Johannes 3,1–3; Apostlenes gjerninger 10,2–6; Galaterne 3,10 osv.

I 1. Kongebok 19,11–13 leser vi om en hendelse som på en vakker og treffende måte illustrerer disse sannhetene:

"Han sa: Gå ut og stå på fjellet for Herrens åsyn! Og se, Herren gikk forbi. Foran ham for en stor og sterk storm som kløvde fjell og knuste klipper, men Herren var ikke i stormen. Etter stormen kom det et jordskjelv, men Herren var ikke i jordskjelvet. Etter jordskjelvet kom det en ild, men Herren var ikke i ilden. Etter ilden kom lyden av en stille susing. Da Elia hørte den, dekket han ansiktet med kappen og gikk ut og sto ved inngangen til hulen."

Dette forunderlige og mektige synet var først og fremst et budskap til profeten i hans situasjon, men det taler også til oss om Guds måte å handle på i alminnelighet.

Stormen, jordskjelvet og ilden er treffende bilder på loven og dens virkninger. Den stille susingen er et vakkert bilde på evangeliet.

I et større perspektiv er dette også et bilde på tiden før og etter Kristus, og de ulike måtene Gud styrte på i disse to epokene. I et mindre perspektiv ser vi det samme i hvert enkelt menneske som blir omvendt. I begge tilfeller går en «gammeltestamentlig» tid med lovbud, tvang, ulike ofringer og forventning forut for Kristi nådefulle åpenbaring. Denne tiden kan være lengre for noen og kortere for andre.

Det er ikke uvanlig at et menneske som har opplevd en storm av åndelige inntrykk, selv farer frem i Herrens navn som en storm som river i stykker fjell og sprenger klipper. Hensikten er god nok, men det mangler erfaring, og dermed også fornuft. Alt sammen er bare en storm, en stor og sterk storm, men «Herren var ikke i stormen».

Utviklingen går likevel sin gang, og han blir virkelig vakt. Det blir et «jordskjelv» i hans indre, og hjertet skjelver, for det går opp for ham at han med all sin iver ikke kan leve opp til Guds krav, verken i den han er eller i det han gjør. Nå strever han av all makt etter å bli fullkommen, men forgjeves.

I jordskjelvet fantes det bare ødeleggende krefter, men ingen kraft til å bygge opp, for «Herren var ikke i jordskjelvet.» Tvert imot blir det bare verre og verre, for «synden benyttet seg av budet og vakte alle slags begjær i meg.» (Rom 7,8).

Og så begynner «ilden» å brenne: angstens og fortvilelsens pinefulle flammer, men alt er forgjeves, for «Herren var ikke i ilden.»

Nå mister man motet, alle forsøk har vært forgjeves, alle håp er knust, og endelig begynner det selvrettferdige «jeg-et», som hadde begynt å brenne, å bli fortært. «Jeg døde», sier Paulus. Og nå kommer den stille susingen – evangeliets livgivende, fredfulle og frelsende stemme til det fortvilte hjertet.

Nå har ordet om en uforskyldt nåde fått en liflig klang, og nå, da alt håp var ute, har den rette trøsten fått plass i hjertet. Nå blir det stille der det før var storm. Det blir nytt liv, ny glede og fred, kjærlighet og enfold, en hittil ukjent fortrolighet med Herren, milde øyne, glade ord og nye åndelige evner.

Nå skjuler man ansiktet i en gledesfylt blygsel over en så uventet hjelp. Tenk, å få nåde nettopp da man var mest uverdig! Dyp skam og ubeskrivelig lykke gjør en stum, slik Esekiel sier i kapittel 16,63: «for at du skal minnes din ferd og skamme deg, og ikke mer åpne din munn for din skams skyld, når jeg tilgir deg alt det du har gjort, sier Herren Gud.»

Da Elia, ved lyden av den stille susing, ble grepet av følelsen av Guds nærvær, dekket han ansiktet med kappen sin og stilte seg i huleåpningen. Det var som om han på den måten ville si: «Tal, Herre, din tjener hører!»

Først nå er man en kristen, først nå er man moden til å tale det nye testamentes språk – ikke bokstavens, men Åndens. Den stumme tungen er løst og bryter ut i bekjennelse og lovsang. Det er dette David uttrykker med ordene: «Jeg trodde, derfor talte jeg!»

Mange eksempler på dette, fra både eldre og nyere tid, kunne vært nevnt, men for å holde det kort, vil vi bare nevne noen få.

Det er velkjent hvordan Luther i mange år søkte frelse og fred i sin egen rettferdighet. Da han en gang var i overhengende livsfare under et tordenvær der lynet slo ned ved siden av ham, og en av hans beste venner samtidig døde, skapte det en slik storm i hans indre at han bestemte seg for å gå i kloster. Der prøvde han gjennom konstante bønner, flittig lesing og en nådeløs strenghet mot seg selv å bli kvitt synden og slik finne en nådig Gud.

Om denne tiden skriver han selv: «Vi pinte oss nesten til døde for å få ro i vår samvittighet og fred i vårt hjerte, men i et så fryktelig mørke var freden ingen steder å finne.»

Sannelig – om noen har vært religiøs, om noen har tatt omvendelsen sin på alvor, om noen har våket, bedt og holdt legemet sitt i tømme, så var det Luther i klosteret. Men med alt sitt strev etter helliggjørelse var han likevel et ufrelst menneske og følte Guds forbannelse hvile over seg. Derfor fikk han heller ingen fred før «den stille susingen», evangeliet om Guds nåde, nådde hans hjerte. Han var for grundig vakt til å kunne finne hvile i sin egen rettferdighet, slik som ofte er tilfellet med mennesker.

Den første lysstrålen kom inn i sjelen hans da en gammel klosterbror minnet ham om de enkle, men uendelig dype ordene fra den tredje trosartikkelen: «Jeg tror på syndenes forlatelse.»

Klosterets abbed, Johan Staupitz, tok seg også av ham som en far og prøvde å vende blikket hans bort fra det han selv mente han måtte prestere, og over på Jesu Kristi fullbrakte verk til hans frelse. Men uansett hvor mye Luther leste i Guds ord om tro og nåde, hjalp det ham ikke, for han anså seg ikke verdig til å tilegne seg det for sin egen del.

Allerede på reisen til Roma tenkte han mye på ordene: «Den rettferdige av tro skal leve», men uten at han klarte å fatte betydningen av dem. Sjelen hans hungret etter frelse og fred, men han var så forblindet at han nøye fulgte alle de forskjellige forskriftene som skulle hjelpe ham å oppnå syndenes forlatelse. Han krøp på knærne opp Pilatustrappen i Roma for å få pavens avlat, men underveis lød det som torden i sjelen hans: «Den rettferdige av tro skal leve.»

Med fordoblet angst og uro i samvittigheten forlot han Roma. På hjemreisen ble han syk, og i løpet av sykdommen ble han dypt tungsindig. Da trådte plutselig ordene «Den rettferdige av tro skal leve» frem for ham i et helt nytt lys, og han følte seg med ett forunderlig opplivet og styrket. Først nå forsto han fullt ut betydningen og kraften i disse ordene, og med en iver som aldri før studerte han Romerbrevet. Nå sto ordet om Kristi forsoning og rettferdiggjørelsen ved tro med guddommelig klarhet for sjelen hans.

«Da følte han med en gang», skriver en historiker, «at han var blitt født på ny og hadde funnet en åpen dør inn til selve paradiset. Han så også på Den hellige Skrift med helt andre øyne enn før. Mens han tidligere i fullt alvor hadde hatet uttrykket 'Guds rettferdighet' (rettferdigheten ved tro), begynte han nå å verdsette det som sitt aller kjæreste og mest trøsterike ord.»

Slik ble denne store troshelten formet, han som senere bidro til at budskapet om Kristus og rettferdigheten ved tro ble spredt i kristenheten. Det var storm, det var jordskjelv, det var ild, men Herren var ikke i noe av dette. Så kom den stille susingen: «Den rettferdige av tro skal leve.» I den var Herren, og den ble hans frelse.

Et annet eksempel er John Wesley, grunnleggeren av metodistkirken. John Wesley ble tidlig vekket til bekymring for sin egen frelse. Ved universitetet i Oxford dannet han, sammen med sin bror Charles Wesley, en gruppe med likesinnede som møttes for felles oppbyggelse og øvelse i gudsfrykt. De var preget av et dypt alvor og hadde en brennende iver, ikke bare for sin egen frelse, men også for andres.

Både medstudenter og andre rundt dem møtte dem med fiendtlighet og hån, men ingenting av dette skremte dem. Med utrettelig iver studerte de Den hellige skrift, levde et selvfornektende og uklanderlig liv, arbeidet for andres omvendelse, besøkte fanger og fattige, og prøvde på alle måter å spre kunnskapen om Gud.

Da John Wesley var ferdig med sin teologiske utdannelse, fikk han i oppdrag å reise til den engelske kolonien Georgia i Amerika. Der skulle han både være prest for kolonistene og drive misjonsarbeid blant indianerne. Han reiste over sammen med sin bror og viet livet sitt fullt og helt til evangeliets tjeneste, samtidig som han fortsatte sitt eget loviske levesett, utsatt for både ytre farer, ydmykelser og vanskeligheter.

Etter to års arbeid vendte brødrene tilbake til hjemlandet sitt. Og nå skjedde det noe merkelig og for oss svært lærerikt. Den alvorlige og ivrige reformatoren og misjonæren, han som i flere år hadde arbeidet for sin egen og andres frelse, han som hadde reist til et fremmed land for å omvende indianere – han oppdaget at han selv ikke var virkelig omvendt. Han hadde ennå ikke funnet livet i troen på Kristus, og hadde ennå ikke fått lys over evangeliets hemmelighet.

Dette opplevde han først etter at han kom tilbake til England. Fra hans egen, detaljerte beretning om dette, skal vi gjengi noen utdrag. Måtte Gud gi at noen ved å lese dette kan komme til besinnelse og få klarhet over sin egen situasjon.

«Det har gått to år», sier Wesley, «siden jeg forlot hjemlandet mitt for å forkynne den sanne kristendom for indianerne i Georgia, men hva har jeg ikke selv lært i denne tiden? Noe jeg minst av alt hadde forventet! Jeg, som reiste til Amerika for å omvende andre, var ennå ikke selv omvendt. Jeg er ikke 'fra sans og samling' når jeg sier dette. Det jeg sier, er 'sanne og vel overveide ord'.»

Deretter ramser han opp alle fordelene sine sammenlignet med mange andre som kaller seg kristne: sin store innsikt i både filosofi og teologi, sin kunnskap om både eldre og nyere språk, sine talegaver, sine almisser, sitt arbeid for Herrens sak, sine lidelser for evangeliets skyld, og så videre. Om alt dette erklærer han høytidelig at det ikke bare var verdiløst i Guds øyne som et middel til å oppnå fortjeneste eller bli verdig til å motta nåde, men det kunne heller ikke gjelde som bevis på at han hadde hatt en sann og levende tro.

«Dette», fortsetter han, «er altså hva jeg har lært å innse der borte ved verdens ende: at jeg er en synder og 'mangler Guds herlighet', at hele mitt hjerte er

fordervet og fordømmelsesverdig, og at hele mitt liv følgelig ikke bedre, for 'et dårlig tre kan ikke bære god frukt.' Gjerningene mine er altfor mangelfulle, lidelsene mine altfor ubetydelige og rettferdigheten min altfor ufullkommen til å kunne forsone meg med en vred Gud. Syndene mine er flere enn hårene på mitt hode, men ikke engang for den minste kan jeg få tilgivelse i kraft av noe av dette. Jeg har lært å innse at selv de beste gjerningene må være dekket av Guds nåde for å kunne bestå for hans rettferdige dom, og at jeg – fordi jeg bærer dødsdommen i mitt hjerte – ikke har noen annen utvei enn å bli rettferdiggjort uforskyldt av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus, og 'bli funnet i ham, ikke med min egen rettferdighet, den som er av loven, men med den jeg får ved troen på Kristus', rettferdigheten av Gud på grunn av troen.»

Noen enfoldige, troende menn fra den Mæhriske menighet, som Wesley møtte både på reisen og etter at han kom hjem, var de redskapene Gud brukte for å lede ham til denne erkjennelsen. I begynnelsen protesterte han sterkt da de prøvde å overbevise ham om hva han manglet, men da han først innså sin egen nød, tok det ikke lang tid før troens lys ble tent i hans hjerte.

En av brødrene, ved navn Peter Böhler, snakket Wesley spesielt mye med. Når Wesley kom med innvendinger, pleide Böhler å svare: «Min bror, filosofien din må først rives ned og renses.»

Omsider kom den lykkelige stunden da Herren fjernet sløret fra øynene hans. En kveld var noen av brødrene samlet og leste Luthers fortale til Romerbrevet. Wesley, som hungret etter evangeliets lys og trøst, så nå det han aldri før hadde sett. Han så og tilegnet seg den rettferdigheten som allerede ble vunnet for alle i Kristi død, og som av bare nåde, uten gjerninger, blir gitt enhver som tror. Sjelen hans ble fylt med glede og fred, og han erfarte i sitt hjerte det Åndens vitnesbyrd som ingen kjenner uten den som har det.

Snart begynte han også å forkynne offentlig det som var blitt så stort for ham selv: rettferdiggjørelsen ved tro. Alle som var bevisst sin egen synd og hjelpeløshet, tok imot budskapet med glede. Fra denne tiden begynner Wesleys utrettelige arbeid, som har blitt kronet med Guds rikeste velsignelse.

Et tredje eksempel er fra nyere tid. For en del år siden levde det en svært begavet prest som med autoritet og i den rette orden forkynte omvendelse, tro og helliggjørelse. Arbeidet hans bar også frukter, men siden sannheten ofte er upopulær, fikk han også bitre motstandere.

En av disse var en dannet, kunnskapsrik og opplyst mann. I sin irritasjon hadde han ikke vist seg i kirken på lang tid, men en søndag fant han ut at han ville dra dit igjen for å høre på den «mørkemannen» av en predikant som han mislikte så sterkt. Kanskje talene hans med tiden var blitt mildere og mer tolerante.

Han gikk i kirken. Presten talte denne dagen om den trange porten, som han verken gjorde smalere eller bredere enn hvordan Guds ord fremstiller den. «En ny skapning i Kristus, eller evig fortapelse» var temaet for prekenen, og han talte med autoritet, og ikke som de skriftlærde.

Den tilfeldige tilhøreren lyttet oppmerksomt, og det tok ikke lang tid før tanken slo ham: «Hvis dette er sant, Gud, hvordan skal det da gå? Men hvis det

bare er tull og tøys, burde prester som våger å legge slike unødvendige byrder på folks samvittighet, jages ned fra prekestolen med pisk.»

Denne tanken forfulgte ham overalt hvor han gikk de neste dagene. «Er det sant eller løgn?» hvisket det i hans indre. Til slutt bestemte han seg for å oppsøke presten og spørre ham om han selv var fullt overbevist om at det han forkynte, var sant.

Han gjorde som han hadde tenkt, og oppsøkte presten. «Herr pastor,» sa han, tydelig beveget og med skjelvende stemme, «jeg var en av tilhørerne dine da du nylig prekte om den eneste veien til frelse. Jeg må innrømme at talen din har forstyrret min indre ro, og jeg vil be deg, for Guds ansikt, om å si meg om du virkelig kan stå inne for sannheten i det du sa, eller om det bare er tomt prat du uten grunn har skremt tilhørerne dine med.»

Synlig overrasket, men med en bestemt og overbevisende tone, svarte presten at det var Guds ord han hadde talt, og dermed urokkelig sannhet. Enda mer forferdet utbrøt gjesten: «Akk, herr pastor! Hvordan skal det da gå med oss?»

«Oss?» tenkte presten og stusset. Men mens han av all makt prøvde å bringe dette påtrengende «oss» til taushet, begynte han å forklare den rette nådens orden for gjesten sin og formane ham til omvendelse og tro. Men gjesten avbrøt presten midt i talen, med økende uro: «Hvis det er sant – jeg ber deg, si meg: hva skal vi gjøre?»

Forbauset trakk presten seg et skritt tilbake. «Vi?» tenkte han, «hvorfor sier han vi?». Han prøvde likevel å få kontroll over sin voksende forlegenhet og uro, og kom igjen med råd og formaninger.

Men nå begynte gjesten å gråte, slo hendene sammen i fortvilelse og ropte med en stemme som kunne få en stein til å gråte: «Herr pastor! Hvis det er sant, så er det ute med oss, vi er fortapt!»

Blek og skjelvende sto presten der, ute av stand til å si et ord. Kampen som raste i hans indre, gjenspeilet seg i hans ansikt. Også han brast i gråt, la armene om halsen på vennen sin og sa med bevende stemme: «Min venn! Vi må ned i støvet – kom, la oss be!»

De bøyde knærne og ba sammen, omfavnet hverandre igjen, og den besøkende gikk. Presten, derimot, låste seg inne på rommet sitt. Den følgende søndagen ble det sagt at presten var syk og ikke kunne tale, og det samme neste søndag. Den tredje søndagen viste han seg for menigheten, blek og utmattet, men med øyne som strålte av glede. Han begynte prekenen med den overraskende og gripende erklæringen at først nå hadde han selv gått inn gjennom den trange porten.

Hva var det så denne mannen hadde opplevd?

I lang tid før disse tre ukene hadde det vært «en stor og sterk storm som kløvde fjell og knuste klipper» – men Herren var ikke i stormen. I løpet av disse tre ukene var det et «jordskjelv», men Herren var ikke i jordskjelvet. Det var «ild», men Herren var ikke i ilden.

Endelig hadde «den stille susingen» – budskapet om nåde og fred – nådd øret hans og gjort hjertet hans godt. De gledesstrålende øynene og den åpne bekjen-

nelsen vitnet om dette. Og fra den stunden visste han hva evangeliet var, og hva nåde vil si.

Anstøtsklippen – den store hemmelighet

Efeserne 3,14-15: «Derfor bøyer jeg da mine knær for Faderen, han som er den rette far for alt som kalles barn i himmelen og på jorden.»

Efeserne 1,17-18: «Jeg ber om at vår Herre Jesu Kristi Gud, herlighetens Far, må gi dere visdoms og åpenbarings Ånd til kunnskap om seg, og gi deres hjerter opplyste øyne, så dere kan forstå hvilket håp han har kalt dere til, hvor rik på herlighet hans arv er blant de hellige.»

Det er Paulus, den store apostel, som finner det nødvendig å be slik. Han vet at gudsfryktens store hemmelighet trenger han ikke uten videre til bunns i. Evangeliets rikdom og herlighet forstår han ikke med sin naturlige forstand, og troen betrakter han som en hellig og guddommelig gave. Han vet at «visdoms og åpenbarings ånd» er nødvendig for kunnskap om Gud, og at «opplyste øyne» er en betingelse for å kunne trenge inn til evangeliets egentlige kjerne.

Dette stemmer overens med Jesu ord i Matteus 11,27: «Ingen kjenner Sønnen uten Faderen, heller ikke kjenner noen Faderen uten Sønnen, og den som Sønnen vil åpenbare det for.» Like før sier han: «Jeg priser deg, Far, himmelens og jordens herre, fordi du har skjult dette for vise og forstandige, men åpenbart det for umyndige.»

Kunnskap alene strekker altså ikke til. Uten åpenbaring av Sønnen er den til ingen nytte. Selv om jeg på en måte tror hele Guds evangelium, kan likevel dets egentlige innhold og mening være skjult for meg.

«Tro og tro er to forskjellige ting», sier Luther. Sannheten i disse ordene blir bekreftet hver gang et menneske får øynene sine åpnet for evangeliet i hele dets fylde.

Han er da som forvandlet, så fri og så lett som når en tung byrde er fjernet fra hans skuldre. En hittil ukjent lykke fyller hans sinn, og i alt han tenker, taler og gjør, er Kristus det selvfølgelige midtpunkt. Aldri blir han trett av å prise og opphøye ham.

All menneskelig rettferdighet anser han nå som tap, fordi kunnskapen om Kristus Jesus, hans Herre, er så mye mer verdt. (Fil 3,8). Med et glad og villig sinn gjør han nå gode gjerninger, han elsker brødrene, elsker Guds lov, ja, elsker til og med å lide spott og hån for Kristi skyld.

Kort fortalt: Forskjellen mellom ham før og nå er så iøynefallende at man kan bli fristet til å tro at han aldri før har hørt noe om Kristus. Og likevel kan sannheten være at han grundig har studert alt som angår troen på Kristus og bekjennelsen av ham, samt talt og skrevet mye om det.

Under kunnskapen ligger altså en hemmelighet skjult. Og nettopp denne hemmeligheten er det striden dreier seg om. Det er den som er «anstøtsklippen».

En rettsindig prest skrev en gang om en religiøs vekkelse som hadde gått over bygden hans. En del av beretningen omhandlet en strid som hadde oppstått blant de vakte, og den innledet med at uenigheten dypest sett handlet om to spørsmål:

«Er Kristus virkelig død og oppstått for oss?»
«Blir man så rettferdig og salig alene ved troen på ham?»

Da presten ved en senere anledning leste opp denne beretningen for noen venner i en annen bygd, ble han møtt med forundring og et spørsmål om det virkelig kunne være delte meninger angående det første av disse to spørsmålene.

«Ja», svarte presten, «dette er nettopp selve kjernen i striden – selv om ingen av oss direkte har nektet for at Kristus er død for syndere. Striden oppsto på den måten at mens vi lenge var like i vårt strev etter å nå frelse ved vårt eget arbeid, så har noen nå, ved Guds nåde, begynt å tro på Skriftens vitnesbyrd om kraften i Jesu Kristi død og oppstandelse. Denne tro har fylt deres hjerter med glede og fred. Dette har de andre tatt anstøt av. De anser en slik tro for å være den største villfarelse. Det er da innlysende at en tro de forkaster og fordømmer, er en tro de ikke selv eier.»

Den som stilte spørsmålet satt en stund tankefull og taus, men etter hvert gikk det opp for ham at de som legger vekt på hva vi skal gjøre for å få Guds nåde, ikke for alvor tror at nåden gis på grunnlag av at Guds Sønn ble menneske og døde korsets bitre død for å sone vår synd. Trodde de virkelig dette, ville alt annet i denne verden miste sin verdi, ja, bli som ingenting mot dette eneste, virkelig store.

Den nevnte beretningen fra presten lød slik: «Når det kommer til stridsspørsmålet, kan det egentlig oppsummeres i følgende to hovedpunkter: Er Kristus virkelig død og oppstått for oss? Og: Blir man så rettferdig og salig alene ved troen på ham?»

Spørsmålet opptrer som oftest mindre åpenlyst og i en mindre tilspisset form. Det er djevelen listig nok til å sørge for. Ellers ville han straks kunne gjenkjennes og lett kunne beseires. Men i virkeligheten er det ingenting mindre enn dette det dreier seg om.

Våre motstandere tror åpenbart ikke at «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss.» (Gal 3,13). De tror ikke at «vi ble forlikt med Gud ved hans Sønns død, da vi var fiender» (Rom 5,10).

Dermed frarøver de seg selv enhver mulighet til å få del i kraften av Kristi forsoning, ved at de stadig holder fast ved at det ennå mangler noe før de tør å regne med en forsonet og nådig Gud. Og bøyer de seg ikke i tide for sannheten,

vil det gå dem etter deres tro, for det står skrevet: «Men de feige og vantro – deres del skal være i sjøen som brenner med ild og svovel», og «Den som ikke tror er allerede dømt» (Åp 21,8; Joh 3,18).

Ganske visst forkaster de ikke direkte troens rettferdighet. Det de venter på, er nettopp det lykkelige øyeblikket da også de skal få del i denne rettferdighet og nåde. Men denne ventingen er ensbetydende med at de skyver fra seg den nåde og fullbrakte rettferdighet de allerede eier i Kristus Jesus. Å tro alene på evangeliets vitnesbyrd er i deres øyne så stor en dårskap og så stort et hovmod at de av all sin makt søker å stemple det som vranglære.

Er ikke dette det samme som å si med klare ord: Gud lyver når han i sitt ord forsikrer oss om at alle menneskers synder allerede er sonet, og at en evig rettferdighet for lenge siden er brakt til veie?

De tror de må arbeide med sin omvendelse – i vantro – bære Guds vrede, søke og vente inntil de en gang får oppleve Åndens vitnesbyrd i hjertet om at Gud nå omsider er blitt dem nådig – at han nå har sett til deres alvor, deres anger, deres bønner og så videre, og at han nå på dette grunnlaget vil ta imot dem som sine barn.

Mon tro om dette noen gang vil skje på denne måten og i denne rekkefølgen? Vil Gud noen gang gi Åndens pant til en som ikke først tror ham på hans rene ord? Nei, aldri!

Hvor ofte blir det ikke gjentatt i Apostlenes gjerninger, at de som hørte evangeliet først trodde det, og deretter mottok Den hellige ånds gave og besegling? Og apostlenes forkynnelse gikk ut på det samme: først tilegne seg evangeliet om syndenes forlatelse i Jesu navn, og deretter, og på denne betingelsen, motta Den Hellige Ånd.

Slik redegjør den nevnte presten for hva dette stridsspørsmålet dypest sett handlet om. Og er det ikke nøyaktig dette spørsmålet som i forskjellige former blir aktuelt overalt hvor evangeliet har begynt å gjøre sin gjerning? Har ikke allerede Jesaja forutsagt at Kristus skulle bli en snublestein, og en anstøtsklippe? (Jes 8,14).

At mennesket er falt i synd, at det helt igjennom er fordervet og burde vekkes til erkjennelse av sin synd, angre og avlegge den, våke, be og stride og så videre, kan vi lett bli enige om. Men her er det også slutt på enigheten.

Noen tror det som står skrevet, at Gud på grunnlag av Jesu Kristi soningsdød allerede er forsonet, og at alt synderen derfor har å gjøre er å motta den nåden som allerede er for hånden. Det har gått opp for dem at syndserkjennelse, anger og bot kun skal tjene til å gjøre synderens hjerte mottakelig for nåden, og ikke til å stemme Gud til velvilje overfor synderen. De er også blitt klar over at rettferdighet, så vel som helliggjørelse, er utelukket før synderen har mottatt den nåden som allerede ligger rede for ham.

Andre derimot mener at først når synderen har oppfylt de nevnte betingelsene – angret sin synd, gjort bot og så videre – kan han regne med en forlikt og nådig Gud.

Det er her knuter oppstår for så mange, og en løsning på disse knutene – ved Åndens lys over evangeliet – er et spørsmål om liv og salighet. Det er derfor en

sak som fortjener vår fulle oppmerksomhet. Spørsmålet dreier seg nemlig om følgende:

Er Gud en forsonet og nådig Gud mot alle syndere, eller kun mot de fromme? Ble han forsonet gjennom Kristi soningsdød, eller blir han det ved vår omvendelse og tro?

Eller med andre ord: Spørsmålet dreier seg om hva Kristi forsoning egentlig er verdt, og hvilken betydning den har for oss – om Gud gjennom denne forsoningen virkelig ble forsonet, og om dette betyr at Guds hellige krav i loven er tilfredsstilt, og at Guds holdning til mennesker er som en fars til sine barn.

Og når vår Bibel sier at «Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser» (2 Kor 5,19), betyr det da at Gud virkelig ble forlikt med verden, eller skal ordene, tvert imot sin ordlyd, forstås slik at Gud fremdeles var vred på verden, at synden fremdeles ble dem tilregnet, og at det først er ved vår anger, bot, tårer, bønn og tro vi får del i Guds nåde?

Takk, hellige Far, som ikke bare har gitt oss din Sønn og forsonet verden med deg selv, men også i ditt hellige ord har gitt oss et klart vitnesbyrd om dette, slik at vi ikke trenger å spørre etter andre menneskers mening, eller være avhengig av vår egen fornuft. Ditt ord er vår sikre trøst og faste borg, tross alle innvendinger fra fornuft og følelser, ja, fra Satan og alle hans apostler.

Skriften sier uttrykkelig at alle menneskers samtlige synder av Gud selv er kastet på Jesus. Den sier videre at Kristus er vår andre Adam som gjorde opp for den første Adams synd, oppfylte Guds rettferdige krav, betalte vår skyld, utslettet skyldbrevet og tok det bort ved å nagle det til korset (Rom 5; Kol 2,14).

Og nå spør vi: Skulle ikke Gud være nådig overfor den som han ingen synd finner hos? Følgelig blir et menneske dypest sett fordømt, ikke for syndens skyld, men ene og alene på grunn av sin vantro.

En sky av vitner bekrefter dette for oss:

Jesaja 53,5-6: «Men han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom. Vi for alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei. Men Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham.»

Daniel 9,24: «Sytti uker er tilmålt ditt folk og din hellige by til å innelukke frafallet og til å forsegle synder og til å dekke over misgjerning og til å føre fram en evig rettferdighet.»

Mika 7,19: «Han skal igjen forbarme seg over oss, han skal trå våre misgjerninger under føtter. Du skal kaste alle deres synder i havets dyp.»

Sakarja 9,11: «For ditt paktsblods skyld vil jeg også fri dine fanger ut av brønnen som det ikke er vann i.»

Johannes 1,29: «Se der Guds lam som bærer bort verdens synd.»

Og fra Jesus selv sies det:

Johannes 3,16: «For så har Gud elsket verden at han gav sin sønn den enbårne.»

Matteus 26,28: «For dette er mitt blod, den nye pakts blod, som utgytes for mange til syndenes forlatelse.»

1 Joh 2,2: «Han er en soning for våre synder, og det ikke bare for våre, men for hele verdens.»

1 Peter 1,18-19: «For dere vet at det ikke var med forgjengelige ting, med sølv eller gull, dere ble kjøpt fri fra den dårlige ferd som var arvet fra fedrene, men med Kristi dyrebare blod, som blodet av et feilfritt og lyteløst lam.»

1 Peter 2,24a: «han som bar våre synder på sitt legeme opp på treet.»

Romerne 5,10: «For ble vi forlikt med Gud ved hans Sønns død, da vi var fiender, skal vi så mye mer bli frelst ved hans liv, etter at vi er blitt forlikt.»

2 Kor 5,19 og 21: «Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser og la ned i oss ordet om forlikelsen. – Ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud.»

Galaterne 3,13: «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss.»

Kolosserne 1,19-20 og 2,14: «For det var Guds vilje å la hele sin fylde ta bolig i ham, og ved ham forlike alle ting med seg selv da han gjorde fred ved blodet på hans kors, – ved ham, enten det er de som er på jorden, eller de som er i himlene. Han utslettet skyldbrevet mot oss, som var skrevet med bud, det som gikk oss imot. Det tok han bort da han naglet det til korset.»

Men hvem kan regne opp alle evangeliets vitnesbyrd? Og hvem kan undre seg over at et menneske som får øynene åpnet for disse Herrens ord, blir ute av seg av glede!

Har Gud lagt alle våre synder på Jesus, så ligger de ikke lenger på oss. Og «den skyld som lå på oss alle» (Jes 53) betyr vel ikke bare den skylden som lå på dem som tror? Det var verdens synder Guds lam tok bort, og det var verden Gud forlikte med seg selv. Gjelder dette da kun for de troende?

Vi ble forlikt med Gud ved hans Sønns død mens vi ennå var fiender (Rom 5). Skjedde dette da vi ble omvendt? Skjedde det ved vår anger og gråt, vår bot, bedring og bønn? Skjedde det ved vår tro og helliggjørelse?

Så burde endelig betydningen av Kristi forsoning gå opp for oss. Og det burde stå klart for oss hva omvendelse, bot og tro skal tjene til: ikke til å berede oss rom hos Kristus, men til å berede Kristus rom hos oss; ikke til å gjøre Gud villig til å ta imot oss, men til å gjøre oss mottakelige for ham og hans nåde.

Gud er forsonet, og nåden er gitt oss før vår omvendelse og tro – bare gjennom Kristus, Guds elskede Sønn.

Slik er betingelsene i den nye pakt som Herren taler om i Jer 31,31–34: «Se, dager kommer, sier Herren, da jeg vil opprette en ny pakt med Israels hus og med Judas hus. Den skal ikke være som den pakten jeg opprettet med deres fedre på den dagen da jeg tok dem ved hånden og førte dem ut av landet Egypt, den pakten med meg som de brøt, enda jeg var deres ektemann, sier Herren. Men dette er den pakten jeg vil opprette med Israels hus etter de dager, sier Herren: Jeg vil gi min lov i deres sinn og skrive den i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mitt folk. De skal ikke lenger lære hver sin neste og hver sin bror og si: Kjenn Herren! For de skal alle kjenne meg, både små og

store, sier Herren. For jeg vil forlate deres misgjerning og ikke lenger minnes deres synd.»

Når Guds Sønn har betalt den skylden vi ifølge den gamle pakten skyldte, har tatt bort verdens synd, revet ned gjerdet som skilte, og avskaffet loven med dens bud og forskrifter, så har Gud nå satt mennesket på en ny prøve: om det vil tro eller ikke, hylle Sønnen eller forkaste ham, motta eller forakte nåden, komme til bryllupet eller utebli.

«Derfor bøyer jeg da mine knær for Faderen, – Jeg ber om at vår Herre Jesu Kristi Gud, herlighetens Far, må gi dere visdoms og åpenbarings Ånd til kunnskap om seg – at dere sammen med alle de hellige kan være i stand til å fatte hva bredde og lengde, høyde og dybde her er, og at dere må kjenne Kristi kjærlighet, som overgår all kunnskap.» (Ef 3,14; Ef 1,17; Ef 3,18–19).

Amen

Ved blodet er nå
all min synd avtvettet,
ved blodet er meg
barnekår opprettet.
Det renser stadig,
alltid er det stort,
for Gud, hva Frelseren
for meg har gjort!

Et stykke av anstøtsklippen

«Han skal bli til en helligdom og til en snublestein og en anstøtsklippe for begge Israels hus, til en snare og et rep for Jerusalems innbyggere. Og mange blant dem skal snuble, de skal falle og skamslå seg, og de skal falle i snaren og bli fanget.» (Jes 8,14–15)

«Hver den som faller på denne steinen, skal bli knust. Men hver den som steinen faller på, ham skal den smuldre til støv.» (Luk 20,18)

Alt menneskelig er usikkert og upålitelig. Fornuft og følelser, menneskers tanker og meninger svinger og skifter hele tiden. Snart ser jeg Gud i alt som møter mitt blikk, snart tviler jeg på om han i det hele tatt eksisterer. Snart oppfatter jeg Gud som kun overstrømmende nåde og kjærlighet, snart frykter jeg for hans unåde, og for at han har vendt seg bort fra meg i vrede. Snart ser jeg på meg selv som en ganske respektabel kristen, andre ganger ser jeg meg selv som en aldeles hjelpeløs synder.

Kort sagt: Fornuft og følelse – alt er som agner i vinden, svevende, usikkert, falskt, omskiftelig og løgnaktig. Hva jeg tenker om Gud og mitt forhold til ham er derfor uten betydning.

Herre! Hvem skal jeg da sette min lit til? Jo, én ting vet jeg som er fast og urokkelig: På dommertronen i himmelen sitter den store, hellige Gud! Det ordet han har talt fra sin himmel er et evig, hellig og urokkelig ord. Hans dommer står evig fast. Ja, ikke en bokstav eller en tøddel av dette ordet skal forandres eller gjøres til intet, om enn himmel og jord forgår.

«Men Herrens ord blir til evig tid. Og dette er det ordet som er blitt forkynt dere ved evangeliet.» (1 Pet 1,25)

Hvilke svar gir nå dette evige ordet fra himmelen på de spørsmålene som for oss er de viktigste, de spørsmålene som omhandler Gud, synd og nåde?

For det første: Hva sier dette ordet om vår verdighet, eller uverdighet – om hvordan vi tar oss ut i Guds øyne? Det sier at Gud har søkt over hele jorden for å finne ett eneste menneske som er rettferdig for ham, men han fant ingen. Det sier:

Sal 14,2–3 og Sal 53,3–4: «Herren skuer fra himmelen ned på menneskenes barn for å se om det er noen forstandig, noen som søker Gud. De er alle veket av, alle sammen er fordervet. Det er ingen som gjør godt, ikke en eneste.»

1 Mos 6,5: «Herren så at menneskenes ondskap var stor på jorden, og at alle tanker og hensikter i hjertene deres var onde hele dagen lang.»

Romerne 3,10: «Det er ikke én rettferdig, ikke en eneste.»

Dette kommer av at Gud er en hellig Gud. Han er i sin hellighet en så grenseløs flammende ild og et så blendende lys at selv ikke himmelen eller englene er rene i hans øyne. Dermed er det utelukket at noe menneske vil kunne bestå for ham. Alle har vi i like stor grad gjort oss fortjent til død og dom, Johannes så vel som Judas, Simon Peter så vel som trollmannen Simon, jomfru Maria så vel som den største horkvinnen.

«Men hva er det du sier? Dette er jo galskap – en forferdelig tanke!» Ja, se hvordan fornuften tar anstøt. Men det er likevel ingenting annet enn en praktisk konsekvens av ordene: «For det er ingen forskjell, alle har syndet og mangler Guds herlighet. Og de blir rettferdiggjort for intet av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus.» (Rom 3,23–24)

Vel er det for oss mennesker en stor avstand fra bunnen av en dal til toppen av et fjell, men når man måler avstanden til dem fra solen, er disse meterne uten betydning.

Slik kan nok vi se forskjell på mennesker, men for Gud er det ingen forskjell. Alt som heter menneske, selv den beste, frommeste kristen, er i hans øyne en ussel orm – helt igjennom uren. Selv hans beste gjerninger er gjennomtrengt av den gamle slangens gift.

Hans tro og hans kjærlighet, hans bønn og hans lovprisning – som likevel er et verk av Guds ånd – er på grunn av karets urenhet smittet av synd: troen er blandet med slagg, egenrettferdighet og vantro. Kjærligheten er kald og forsømmelig, og bønnen er uten kraft og varme, uverdig til å bli båret fram for den himmelske majestet.

Disse vedvarende manglene var i og for seg nok til å bringe et menneske under fordømmelse. I tillegg kommer de stadige fallene og den uunngåelige besmittelsen under vandringen. Som en brusende syndeflod dekker urettferdighet jorden: avgudsdyrkelse og vantro, misbruk av Guds navn, forakt for helligdagen, ulydighet, vrede, hat og strid, utukt og usedelighet, gjerrighet, tyveri, bedrageri, falskhet, løgn og baktalelse.

Selv om dette ikke alltid gir seg utslag i gjerning, er likevel hjertet som en boblende gryte, fylt av tanker, lyster og begjær. De er urene i Herrens øyne.

Kort fortalt: Du har for hvert minutt du har levd føyd skyld til skyld. For når var din hellighet så fullkommen, og din kjærlighet så varm at en hellig Gud kunne være tilfreds? Med rette sier Luther at om et menneske i samme stund fikk se alle sine synder, ville det være uimottakelig for all trøst, og i samme øyeblikk dø av fortvilelse.

Står det altså slik til med den falne slekt, hvordan vil da et menneske kunne bestå i møte med Guds hellighets fortærende ild? Vil Gud gå i rette med deg, er det ute med deg. Om du også i mange år har vært en kristen, virksom i tjenesten og rik på erfaring, så hjelper det deg ingenting. Rammes du av et blikk fra den helliges øyne, så ve deg! Dette følte den gamle Guds tjener David som ba: «Gå ikke i rette med meg, din tjener! For ingen som lever, er rettferdig for ditt åsyn.» (Sal 143,2).

For Gud er ingen som lever rettferdig. Det er ordets dom. Dette strider mot vår fornuft og følelse, som alltid, når vår fromhet lykkes for oss, vil hevde at vi nå er så mye mer verdig Guds nåde, og at det nå er mye enklere for Gud å tilgi oss, enn når vi har falt i synd. Var dette tilfelle, ville nåden og rettferdigheten til en viss grad være avhengig av vår verdighet og våre gjerninger. Men når det gjelder dette, så har vi nå sett Skriften si sitt: Nei! Kom derfor i hu at du til enhver tid er like verdig og til enhver tid like uverdig.

For det andre: Hva sier Guds evige ord fra himmelen oss om hans vilje og hans besluttede råd til vår frelse?

Når vi – fordervede og forblindede som vi er – ikke er i stand til å tenke annet enn forvrengte tanker om oss selv, hvordan skal vi da være i stand til å tenke sant og rett om Gud, han som selv ikke himlenes himmel kan romme, og hvis vesen er uutgrunnelig, selv for serafer og kjeruber?

Historien viser oss tydelig at tankene mennesker gjennom tidene har gjort seg om Gud, i aller høyeste grad er dåraktige og forvrengte. Den ene har beskrevet Gud på én måte, en annen på en annen. Det er alt sammen ynkelig famling i mørket. Og bedre vil det heller ikke gå med oss om vi taper Ordet av syne.

Hva sier da Ordet? Det sier:

Joh 3,16: «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv.»

Rom 3,23–24: «Alle har syndet og mangler Guds herlighet. Og de blir rettferdiggjort for intet av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus.»

Hebr 9,12: «Ikke med blod av bukker og kalver, men med sitt eget blod gikk han inn i helligdommen én gang for alle, og fant en evig forløsning.»

Rom 3,28: «For vi er overbevist om at mennesket blir rettferdiggjort ved tro, uten lovgjerninger.»

Slik lyder de hellige ordene som himmel og jord bøyer seg for i tilbedelse. La så bare alle verdens vise, engler, ånder, fornuft og følelse si hva de vil. På tronen i himmelen sitter én som er dommer over alt det skapte. Det ordet han taler står i evigheters evighet fast som fjell.

Han har sagt oss at det er ingen forskjell. Hvert eneste menneske er fordervet og skyldig til døden. Men Guds enbårne Sønn – som var i Faderens skjød – ble kjød og ofret en gang for alle et offer som var til behag for Gud, og som gjelder i evighet.

Han har sagt at vi blir rettferdiggjort for intet av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus. Og han har sagt at om våre synder er som purpur, skal de bli hvite som snø, om de er røde som skarlagen, skal de bli som den hvite ull. Om de var tallrike som havets sand, skal ikke en eneste én bli tilbake. For det var ikke en helgen, ikke en engel, men den store hellige Gud, han som har skapt verdener i tusentall, som tok på seg oppdraget med å slette dem ut.

Guds Sønn, Ordet ble kjød, og han naglet vårt skyldbrev til korsets tre. Derfor skal hver den som tror på ham, ikke fortapes, men ha evig liv. Han skal ikke dømmes etter sin egen fortjeneste, men etter sin stedfortreders. Han er da til enhver tid like rettferdig og velbehagelig for Gud som Jesus selv.

Dette er hva den evige majestets høytidelig forkynte beslutning går ut på. Mot den er våre tanker og meninger som høy og strå. «Men hvem er da du, menneske, som tar til gjenmæle mot Gud?» (Rom 9,20).

Herre, åpne våre øyne til å se dette himmelske lyset og dra nytte av det i vår vandring gjennom livet.

Dersom jeg for eksempel på et tidspunkt har vært spesielt gudfryktig og åndelig, og derfor mener om meg selv at Gud nå har større behag i meg, så bør jeg straks si til meg selv: Dette er tankespinn, og ingenting annet. Dette er min fornuft som leder meg på villspor. Ifølge Guds ord er vi alle udugelige, uten evne til å være til behag for Gud i vår egen drakt. Ingen blir rettferdiggjort ved egne gjerninger.

Synes jeg til andre tider at min synd er så stor at Gud umulig kan være meg nådig, så bør jeg igjen si til meg selv: Dette er nok en gang min tanke som fører meg vill. Guds evige ord sier meg at jeg til enhver tid er under fordømmelse i meg selv, men også at jeg til enhver tid er like rettferdig og velbehagelig for Gud i min stedfortreder.

Er rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn. Og dersom Gud, når jeg er særlig from, ser på meg med større velbehag enn når jeg er mindre from, da er jo rettferdighet å få ved gjerninger – og da er Kristus død uten grunn.

Frykter jeg at Gud på grunn av mine synder helt og fullt har slått hånden av meg, bør jeg si til meg selv: Dette bildet av Gud er enten et forvrengt bilde eller et vederstyggelig avgudsbilde. For en Gud som lar sin nåde og unåde være bestemt av størrelsen på vår fromhet, en Gud som til tider elsker mer, til andre tider mindre, finnes ikke – verken i himmelen eller på jorden.

Den eneste sanne Gud er den som har forsonet oss med seg selv i Kristus. Han er den Gud som er uforanderlig i sin kjærlighet, den Gud som til alle tider har like stor grunn til å være vred og fordømme meg når han ser på meg, men også til alle tider har like stor grunn til å benåde og elske meg når han ser meg i Kristus.

Forholder det seg da virkelig slik at Gud aldri tilregner den troende den synd han fremdeles bærer i sitt hjerte, den synd som dessverre nå og da gir seg utslag i ord og gjerning? Er det virkelig sant at Gud i går og i dag, ja til evig tid, anser dem for like rettferdige, ikke ved gjerninger, men i Kristus?

Ja, for den store hellige Gud har selv sagt det i sitt ord. David priser det mennesket salig som Gud tilregner rettferdighet uten gjerninger (Rom 4,6).

Og Paulus sier: «Derfor blir intet kjød rettferdiggjort for ham ved lovgjerninger. Men nå er Guds rettferdighet, som loven og profetene vitner om, blitt åpenbart uten loven, det er Guds rettferdighet ved tro på Jesus Kristus.» (Rom 3,20–22).

Han sier: «For alle de som holder seg til lovgjerninger, er under forbannelse» (Gal 3,10), men også: «Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus» (Rom 8,1).

Videre sier han: «For er rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn.» (Gal 3,21).

Jesus sier: «Menneskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv til en løsepenge i manges sted» (Matt 20,28), og «For dette er mitt blod, den nye pakts blod, som utgytes for mange til syndenes forlatelse.» (Matt 26,28).

Det er på grunn av dette at tolleren i tempelet – han som ikke hadde annet enn synd å møte frem med – gikk rettferdiggjort hjem til sitt hus. Fariseeren derimot, som hadde mangt og meget å rose seg av, gikk ikke rettferdiggjort hjem (Luk 18,13). Dette er grunnen til at de som først begynte sitt arbeid i vingården i den ellevte time, fikk samme lønn som de som hadde båret dagens byrde og hete (Matt 20,1–16).

Med rette sier Paulus: «Men er det av nåde, da er det ikke mer av gjerninger. Ellers blir nåden ikke lenger nåde.» (Rom 11,6).

Altså kan, som Luther sier, ingen synd forminske, og ingen god gjerning forøke den nåden og rettferdigheten de troende eier for Gud. Så lenge de forblir i troen, ser Gud dem i Kristus, sin elskede Sønn, like rettferdige og elskverdige til enhver tid.

Om ikke Kristi rettferdighet var en fullkommen rettferdighet, så kunne jeg jo aldri vite når det mål av fromhet jeg selv måtte ha, ville være tilstrekkelig.

Vi hevder altså at «mennesket blir rettferdiggjort ved tro, uten lovgjerninger» (Rom 3,28). Og vi hevder at så lenge du ved troen blir i Kristus, er du til enhver tid like rettferdig: i dine sterkeste som i dine svakeste øyeblikk, like rettferdig når du faller i synd som når du får nåde til å gjøre noe godt, like rettferdig når du bryter ut i vrede som når du får kraft til å lide med saktmodighet, like rettferdig når ditt hjerte er kaldt som is som når det smelter av kjærlighet, ja, like rettferdig når du ler som når du gråter.

Forferdet reiser fornuft og følelse seg i protest mot en slik påstand. Så inngrodd er den tanken hos oss alle, vantro så vel som troende, at gjerninger skulle spille en rolle i vår rettferdighet. Den som vil frelse sin sjel, gi akt på Ordet! «For er rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn.» (Gal 3,21). Skulle min rettferdighet for Gud være avhengig av min fromhet, må jo rettferdigheten være av gjerninger, og Skriftens lære må da være falsk.

Men: hater ikke Gud synden, og elsker han ikke rettferdighet? Hvordan kan jeg da i hans øyne være like rettferdig og ren i det øyeblikket jeg overlistes av synden, som i det øyeblikket jeg gjør hans vilje?

Lovet og priset være forsoningens Gud! For vel er alt som har navn av synd, gjenstand for Guds strenghet og hellige vrede, men denne vreden ble rettet – ikke mot oss, men mot hans enbårne Sønn. «Men Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham.» (Jes 53,6).

Var jeg ikke ikledd hans rettferdighet, ville den minste synd være nok til å fordømme meg, men «for dem som er i Kristus, er det ingen fordømmelse.» (Rom 8,1).

Ganske visst er det sine barn Gud er mest nøye med når det gjelder synd. Men når han hjemsøker dem for deres synd, skjer det i faderlig kjærlighet for å komme syndens rot og begjær til livs.

Derfor sier Herren selv om sin Sønn i Sal 89,31–35: «Dersom hans barn forlater min lov og ikke vandrer etter mine bud, dersom de krenker mine forskrifter og ikke holder mine befalinger, da vil jeg hjemsøke deres synd med riset og deres misgjerning med slag. Men min miskunn vil jeg ikke ta fra ham, og min trofasthet skal jeg ikke svikte. Jeg vil ikke bryte min pakt og ikke endre det som gikk over mine lepper.»

Den nåden som Faderen her lover sin Sønn, var selvfølgelig ikke en nåde som gjaldt for hans egen person. En slik nåde hadde han ikke behov for, og dessuten var det jo barna som hadde syndet. Det det her er snakk om, er den nåden Sønnen så dyrt har kjøpt til sine barn. Derfor tales det i samme åndedrag om barnas synd, og om den nåden som var lovet Sønnen.

Ettersom denne nåden var grunnet på Sønnen, og det var til Sønnen tilsagnet om den ble gitt, så skulle den heller ikke rokkes ved barnas synd. For dersom nåden kunne rokkes eller bli forminsket ved deres synd, så ville jo pakten være brutt, og det ville være endret som gikk over hans lepper.

Men at Gud setter pris på gode gjerninger, og at de får sin belønning, er jo likevel en kjensgjerning! Følger det da ikke av dette at også min person vil være mer tiltrekkende i hans øyne når jeg med flid gjør det gode, enn når jeg faller og begår en forseelse?

At Gud har behag i sine barns gode gjerninger, skal på ingen måte benektes. Men hvorfor? Ene og alene fordi han allerede i forveien har behag i deres person i Kristus. «Alt som ikke er av tro, er synd.» (Rom 14,23). Ettersom personen – før de gode gjerningene gjøres – ved tro på Kristus har Guds velbehag, er det klart at det ikke er i kraft av gjerningene at personen er velbehagelig for Gud.

I kraft av Kristi rettferdighet – som den troende er iført – må de troens gjerninger de gjør i kjærlighet, vurderes høyt, selv om de kan være små og ringe i seg selv. Den synden som fremdeles henger ved dem, tilregnes dem derimot ikke.

Barn i huset er du alene i kraft av din fødsel, og barnets rettigheter har du tilgang til å nyte så lenge du forblir i huset, enten du er frisk eller syk, sorgfull eller glad.

Gud ser ikke på sine barns synder som skyld, for skylden ble lagt på hans enbårne Sønn. Han ser på dem som sykdom og svakhet. En øm mors særlige kjærlighet og omsorg for nettopp det syke barnet kan gi oss et svakt bilde av Guds hjertelag mot oss. For de troende selv, er synden heller ikke noe de gleder seg over, men en lidelse.

En lignelse kan hjelpe oss med å gjøre dette forholdet mer tydelig:

For lenge siden var det en konge. Denne kongen hadde mange betrodde menn. Én av disse satte han spesielt høyt og viste ham ubegrenset tillit. Denne mannen ble betrodd å forvalte en stor del av landets midler. Men han misbrukte kongens tillit og handlet så lettsindig med kongens midler at han til slutt hadde pådratt seg en enorm gjeld.

Han ble nå avsatt fra sitt embete. Fullstendig utarmet, syk og ute av stand til å arbeide, hadde han ikke den minste mulighet til å gjøre seg fri fra sin enorme gjeld.

Hva skulle kongen nå gjøre? Rettferdigheten tillot ham ikke å bare ettergi ham gjelden, siden det ikke var kongens private, men landets midler han hadde sløst bort. Såfremt ikke gjelden ble betalt av en annen, fantes det ingen annen utvei enn å sette bedrageren i gjeldsfengsel på livstid.

Men hva skjer? Kongens egen Sønn, arvingen til riket, lot seg bevege av sitt ømme hjerte og den skyldiges nød. Han tok på seg hans sak og betalte gjelden hans. Kongen var nå tilfreds, og den dømte var fri. Glad og forundret over en så stor nåde, ba den benådede – under mange tårer – om tilgivelse for sin synd, en synd som likevel allerede var forlatt. Han hadde nå intet høyere ønske enn å få anledning til å vise sin takknemlighet i gjerning mot sin velgjører og sin konge.

Kongen hadde tjenere i tusentall, og hadde strengt tatt ikke særlig behov for hans tjeneste. Men siden han satte pris på motivene bak, imøtekom han mannens ønske og tildelte ham oppgaver som var tilpasset mannens svake krefter. Om sommeren skulle han luke ugress i kongens hage, og om vinteren skulle han lage fyrstikker.

Tenk nå at denne tjeneren en dag hadde vært spesielt flittig og flink, og nå begynte å tenke ved seg selv: «Nå vil sikkert kongen benåde meg og slippe meg ut av fengsel når han ser den gode jobben jeg har gjort.» For en dårskap! Som om han ikke allerede var benådet! Som om gjelden kongssønnen allerede hadde betalt, nå skulle kunne betales med noen fyrstikker! Som om kongens nåde skulle være avhengig av slikt småtteri.

Og på den andre siden: Tenk nå at tjeneren en dag hadde vært delvis arbeidsudyktig og derfor begynte å tenke: «Nå er kongen sikkert vred på meg fordi jeg har fått utrettet så lite.» Igjen, for en dårskap. Skulle kongens nåde være gitt ham på grunn av noen fyrstikker? Skulle disse små trepinnene ha større verdi enn den enorme løsepengen kongens Sønn hadde betalt?

Det klokeste tjeneren kunne gjøre var å være fullt tilfreds med løsesummen, og deretter i trygg forvissning om kongens uforanderlige nåde utføre den gjerningen som var ham betrodd.

Anvendelsen av denne lignelsen er åpenbar. Guds enbårne, elskede Sønn har betalt vår skyld, ikke med gull eller sølv, men med sitt hellige, dyrebare blod. Hvilken betydning har da våre små gjerninger, som jo er smittet av synd, for den store, hellige Guds øyne? Og hva er hele vårt store register av synd å regne mot verdien av det blod som fløt til soning for synd? Dessuten er pakten allerede opprettet mellom Faderen og Sønnen. Synden er allerede tatt bort. For en dårskap da, om vi forsøker å legge noe til den løsepengen som Sønnen allerede for lenge siden har betalt!

Vi må heller betrakte det som tilstrekkelig godtgjort at vi selv – personlig – til enhver tid eier Guds velbehag i kraft av Kristi rettferdighet som tilregnes oss. Og deretter, at det kun er på dette grunnlaget at våre små og ubetydelige gjerninger, og vår oppfyllelse av vårt kalls simple plikter, er til behag for Gud.

Men kan det ikke være en fare for at en slik lære vil svekke læren om helliggjørelse? vil noen kanskje spørre nå.

Til dette vil vi svare: La hvert menneske prøve seg selv! Hva virker denne læren hos deg? Dersom den gjør at du tenker som så: «Det kunne ikke være

bedre – nåden dekker alle mine synder – nå står jeg fritt til å leve etter mine lyster», da er du ingen kristen, men en død hykler.

En rett kristen, som daglig føler synden som en byrde, vil gjennom en slik stor nåde få nytt liv og ny lyst til å gjøre det gode. Han vil med beveget hjerte bryte ut: «Å, min Gud, hvilken nåde! Hjelp meg nå til å leve et liv i troskap og lydighet mot deg som har lagt en slik fast og sikker grunn for min frelse.»

«Opphever vi så loven ved troen? Langt derifra! Vi stadfester loven.» (Rom 3,31).

Og dersom vi overlistes av synden, og vår samvittighet anklager oss, vil den evige nåden vi eier i Kristus på samme tid understreke hvor utilbørlig vi har båret oss, men også gi oss frimodighet i troen på syndenes forlatelse.

«Til frihet har Kristus frigjort oss. Stå derfor fast, og la dere ikke igjen legge under trelldommens åk.» «Dere er skilt fra Kristus, dere som vil bli rettferdiggjort ved loven, dere er falt ut av nåden.» «En liten surdeig syrer hele deigen.» «For dere ble kalt til frihet, brødre. La bare ikke friheten bli et påskudd for kjødet, men tjen hverandre i kjærlighet.» (Gal 5).

Se ei på meg, se ei på meg, se på din Sønn o Gud!
Se på hans sår, og se meg ren i hans forsoningsskrud.
Min bedre eller verre stund er likeens for deg.
For hver en stund jeg syndig er, o Gud se ei på meg.

Se ei på meg, se på din Sønn, se på hans nådepakt.
Og lær du meg å se meg ren i Sønnens bryllupsdrakt!
Han er min fred, min salighet. Mitt alt jeg har i ham.
Se ei på meg, se på din Sønn, som dekker all min skam.

I ham er jeg nå hvit og ren, hvor sort jeg selv enn er.
I ham er jeg òg god og from, og hellig jo alt her.
For hva han er, det er og jeg, og hva han har, har jeg:
En full rettferdighet for Gud og all hans velbehag.

Vel er det svært å se det så, men Ordet lyver ei.
Om enn fornuft og følelse bestandig roper nei.
Det står jo dog i Ordet så, jeg stoler da derpå.
Og synger: Ære være Gud, at han har gjort det så.

Lina Sandell, 1864

Glede i himmelen

«*...at dere, rotfestet og grunnfestet i kjærlighet, sammen med alle de hellige kan være i stand til å fatte hva bredde og lengde, høyde og dybde her er, og at dere må kjenne Kristi kjærlighet, som overgår all kunnskap, så dere kan bli fylt til hele Guds fylde.*» Ef 3,18–19

Når det gjelder livets viktigste spørsmål, er det ikke likegyldig hvor vi leter etter svar. En opplyst og erfaren kristen er god å besøke for den som er i sjelenød. Enda bedre er det å lytte til en apostels ord, men best av alt er det å vende seg til Mesteren selv.

I Luk. 15 gir Jesus – i ord og handling – svar på nettopp de spørsmål som dukker opp i en synders hjerte når han er i ferd med å våkne opp fra sin søvn i synden.

«Min synd står alltid for øynene mine» – slik klager mange fortvilede hjerter. «Det er min ulykke at jeg ikke kan bli kvitt synden. Jeg kjenner min herres vilje, men handler lettsindig imot den igjen og igjen.»

«En så forherdet synder som meg er overhode ikke skikket til å motta nåde» sukker en annen. «Om jeg bare kunne angret min synd, så skulle jeg enkelt kunne tro Guds tilgivelse selv for de groveste synder. Om jeg bare kunne be, om jeg bare var tilstrekkelig sønderknust, mer oppriktig, og mer redd for synden, så skulle jeg vel være på vakt mot den, men mitt hjerte er fullstendig gjennomsyret av hykleri.»

En tredje står helt uforstående til alt det disse klager over. Synden har aldri blitt en byrde for ham, og han har derfor ingen problemer. «Alt man trenger å gjøre er å la være å synde», sier han. «Da slipper man også denne tunge følelse av skyld. Man skal bare ta Guds lov på mer alvor, så skal man nok få lært seg å angre sin synd.»

En litt mer opplyst person sier: «Tap ikke motet, men hold ut i bønn. Gud skal nok sørge for å vekke sorg over synden, samt gi deg seier over den. Men vokt deg for å gå foran Guds Ånd ved å tilegne deg ordets trøst før den lutrende gjerning Gud har begynt i ditt hjerte er fullbyrdet. Han, som har begynt sin gode gjerning i deg, vil også fullføre den. Din botskamp vil han krone med seier, og da er tiden inne til å tro Guds nåde og tilegne deg Kristi fortjeneste.»

Skulle nå så det skje, at synderen midt i sin elendighet – med alle sine nederlag – kommer til Kristus og får oppleve freden og gleden i troen på ham, da blir disse rådgivere aldeles forferdet. Så raskt og enkelt kan man da ikke få den rette

tro i eie. Det er jo nettopp dette de selv har strevd med i årevis, men enda ikke tør rose seg av å ha nådd. Skulle da denne, som kommer direkte fra syndens brede vei, oppnå dette i et øyeblikk?

Slik knurrer de, skjønt den benådede synder ikke gir seg selv, men Gud æren for det som har hendt. De knurrer, på tross av at hele hans vesen vitner om at «Herrens glede er hans styrke», og på tross av at han nå ikke er blitt mindre nøyeregnende med sin vandring enn før, men først nå har fått helliggjørelsens sanne liv og kraft.

Om alt dette taler Jesus i Luk. 15. Han taler både om de fortapte syndere som mottar nåde, og om dem som knurrer over dette.

«Nå vel, alle dere som tørster, kom til vannene! Og dere som ingen penger har, kom, kjøp og et, ja kom, kjøp uten penger og uten betaling vin og melk!» (Jes 55,1).

Her er Guds hus og himmelens port, her er det godt å være. Her hører vi Herren Jesus selv tale og vi ser hans hjertelag overfor syndere. Men kommer vi uten hunger og tørst, med et kaldt, adspredt og likegyldig hjerte, da kommer vi forgjeves, for «Hungrende mettet han med gode gaver, men rikfolk sendte han tomhendte bort» (Luk 1,53). Vi har god grunn til å be med Paulus:

«Jeg ber om at vår Herre Jesu Kristi Gud, herlighetens Far, må gi dere visdoms og åpenbarings Ånd til kunnskap om seg, og gi deres hjerter opplyste øyne, så dere kan forstå hvilket håp han har kalt dere til, hvor rik på herlighet hans arv er blant de hellige» (Ef 1,17–18)

og at vi «sammen med alle de hellige kan være i stand til å fatte hva bredde og lengde, høyde og dybde her er, og at dere må kjenne Kristi kjærlighet, som overgår all kunnskap, så dere kan bli fylt til hele Guds fylde.» (Ef 3,18–19)

Tollere og syndere holdt seg nær til Jesus for å høre ham. Da fariseerne og de skriftlærde knurret over dette, og sa: «Denne mannen tar imot syndere og eter sammen med dem!» (Luk 15,2), så nektet ikke Jesus. Tvert imot! I tre herlige lignelser om sauen som ble gjenfunnet, den tapte sølvpengen og den fortapte sønn, bekrefter han ikke bare at han tar imot syndere, men sier også at han søker dem og løper dem i møte. Han sier at det blir glede i himmelen over én synder som omvender seg.

Fariseernes knurring tegner Jesus i bildet av den fortapte sønns eldre bror som ikke ville gå inn og ta del i gleden, men blir stående utenfor. Han bebreider faren for den kjærlighet han sløser bort på den sønnen som har ødslet bort hans eiendom sammen med horer.

Her ser vi bredden, lengden, høyden, og dybden av Kristi kjærlighet, den som overgår all kunnskap (Ef 3,19). Her hører en synder de lifligste ord. Her innbys det til gjestebud for de fattige, ja, for de mest uverdige.

De mette derimot, de rike, de friske og sterke, de som ikke opplever synden som en byrde, vil som Israels barn i ørkenen si: «Vi er inderlig lei av denne usle maten!» (4 Mos 21,5). Men også for disse skal det komme en dag, da det vil være slutt på deres kraft, og de må erkjenne verdien av den trøst de nå ringeakter.

Hvor mye mener du din kristendom er verdt, du som er så rik og mett at hele fylden av Kristi kjærlighet ikke smaker deg? Om du også skulle være en gammel

kristen med et langt liv i Herrens tjeneste, så er det et betenkelig dødens tegn om det ikke lenger er maktpåliggende for deg – sammen med tollere og syndere – å få del i Guds barmhjertighet. Verken David, Paulus, Peter eller noen andre av de gamle hellige kom noen gang lenger enn til synderplassen. De lærte aldri å leve på noen annen trøst mot synden sin enn Guds nåde.

Å avsløre hyklere, å skjelne mellom døde og levende kristne er gjort på et øyeblikk om man bare stiller dem overfor Guds nåde i Kristus, og legger merke til om denne er dem dyrebar, eller om det er noe de betrakter som overflødig.

Men det finnes syndere, så usle i egne øyne, at de ikke våger å tilegne seg noen trøst, fordi de stadig kommer til kort i deres kamp mot synden. Det finnes syndere med så store og grove synder på samvittigheten at de med rette burde blitt fordømt. Og det finnes hjerter som er så bunnfordervede at de aldri vil kunne bli tilstrekkelig alvorlige, oppriktige og sønderknuste.

Hører dere det, dere tollere og syndere? Det er nettopp slike fortapte vesener dere er, får som har gått seg vill, bortkomne sønner og døtre. Men her sier Jesus at det er nettopp slike han søker, og han søker dem nøyaktig slik som de er.

Om denne trøsterike sannhet har vi i vår Bibel et trefoldig vitnesbyrd.

Jesus egne gjerninger bekrefter den. Årsaken til fariseernes knurring var jo nettopp at Jesus møtte tollere (1) og syndere (2) med en åpen favn. Det er selve bermen i folket som betegnes med disse to ord. Tollerne var av folk flest foraktet i sin samtid, dels fordi de gikk i romernes tjeneste, og dels fordi de misbrukte sin stilling – ved uredelighet og utpressing – til å berike seg selv. Uttrykket «syndere» omfatter her alle andre som åpenlyst lå under for synder og laster. Og disse menneskene – syndere av verste sort – tar Jesus imot.

Vi ser det til og med bekreftet av hans fiender. «Denne mannen tar imot syndere og eter sammen med dem!» (Luk 15,1), knurret fariseerne. Det var så visst ikke for å si noe positivt om Jesus at de gav ham dette vitnesbyrdet. Men det som var ment som en anklage, vil for en synders ører klinge som det mest vidunderlige evangelium. De som frykter for at Jesu venner bruker for sterke ord til hans pris, må da bli overbevist når selv hans fiender gir ham det vitnesbyrd at han tar imot syndere.

Det herligste vitnesbyrd får vi dog høre gjennom Jesu egne ord. Med blikket festet på «tollere og horkvinner», åpenbarer han sitt hjertelag mot syndere gjennom de lignelsene han forteller.

Det er som om han vil si: «Disse er i mine øyne som det tapte får, den tapte sølvpengen og den sønn som ble sin fars sørgebarn. Derfor gjør jeg som den mannen som hadde hundre får, og mistet ett av dem. Jeg forlater de nittini i ødemarken, og går ut etter det ene fåret jeg har mistet. Og når jeg har funnet det, legger jeg det på skuldrene mine med glede, bærer det hjem, og sier til mine venner: «Gled dere med meg, for jeg har funnet igjen sauen som jeg hadde mistet.» (Luk 15,6).

Jeg er som den kvinnen som hadde ti sølvpenger (drakmer), og mistet en av dem. En sølvmynt er for henne det samme som en dagslønn. Hun tenner straks et lys, feier huset, og leter ivrig inntil hun finner den. Og når hun har funnet

den, bryter hun ut: «Gled dere med meg, for jeg har funnet igjen sølvpengen som jeg hadde mistet!» (Luk 15,9).

Slik har også jeg arbeidet for menneskers frelse. De skal være den lønn jeg har for min møye, og ikke en eneste av dem vil jeg miste. Likesom hyrden gledet seg over sauen som ble funnet, og kvinnen da hun fant mynten hun hadde mistet, «på samme måte, sier jeg dere, blir det glede blant Guds engler over én synder som omvender seg» (Luk 15,10).

Ja, ikke bare det – jeg er en far, som har to sønner. Den ene av dem volder meg bitter sorg. Han reiser til et fremmed land, langt borte. Der sløser han bort sin formue i et utsvevende liv. Men når det er slutt på pengene, kommer han i nød. Ensom sitter han der mellom svinene, og ønsker å mette seg med skolmene de spiser.

Da kommer han til seg selv. Han begynner å tenke på leiefolkene der hjemme som har overflod av mat, og han står opp for å gå hjem til sin far.

Men mens han ennå er langt borte, ser hans far ham. Grepet av kjærlighet og medynk – uten å tenke på sønnens skyld og uverdighet – løper han ham i møte, faller ham om halsen og kysser ham. Han lar ham bli iført den beste kledningen, gir ham en ring på fingeren og sko på føttene, og gjør i stand en gledesfest idet han sier: «la oss ete og være glade! For denne sønnen min var død og er blitt levende, han var tapt og er blitt funnet» (Luk 15,23–24).

Det er seg selv og sitt forhold til syndere Jesus tegner for oss i disse lignelsene. To ting er verdt å legge merke til. I de to første lignelsene taler han først om et så enfoldig og uskyldig vesen som et får som har gått seg vill, og deretter om en død ting, en sølvmynt som var blitt mistet.

Og i den tredje – om den bortkomne sønn – nevner han ikke med ett eneste ord den skyld, sønnen har pådratt seg ved sin handlemåte. Det eneste faren har for øye, er den sørgelige tilstand han befinner seg i, og gir kun uttrykk for sin glede over hans hjemkomst.

Vi forstår ut fra dette at det ligger en virkelighet bak Paulus' ord i 2 Kor 5,19:

«Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser»,

og i Rom 5,18–19:

«Altså, likesom én manns overtredelse ble til fordømmelse for alle mennesker, slik blir også én manns rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for alle mennesker. For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet.»

«For ble vi forlikt med Gud ved hans Sønns død, da vi var fiender, skal vi så mye mer bli frelst ved hans liv etter at vi er blitt forlikt» (Rom 5,10).

Så forstår vi også Paulus, når han skriver:

«Men vi vet at alt det loven sier, det taler den til dem som er under loven, for at hver munn skal lukkes og hele verden bli skyldig for Gud.» (Rom 3,19)

«Slik er loven blitt vår tuktemester til Kristus, for at vi skulle bli rettferdiggjort av tro.» (Gal 3,24).

Straffen ble lagt på ham for at vi skulle ha fred. Guds Sønn ble født under loven, og gav sitt blod til syndenes forlatelse. Derfor er Sønnens lydighet det eneste i himmel og jord som har verdi for Gud.

Derfor er også alle mennesker i Guds øyne like store syndere – «det er ingen forskjell» (Rom 3,22). Derfor er det heller ingenting, i himmel og på jord som Gud med så stor nidkjærhet våker over som sin Sønns ære. «Kyss (Hyll) Sønnen, for at han ikke skal bli vred og dere gå til grunne på veien!» sier han i Salme 2.

Dette kaster et lys over den gåte det er, at Gud kan møte den mest uverdige med sin nåde og glede seg over dem. For ingen er så beredt til å «hylle Sønnen» som den som ikke eier annet enn synd og skam. Derfor måtte Jesus si til sin tids religiøse mennesker: «Tollere og horkvinner går før dere inn i Guds rike.» (Matt 21,31). Og derfor sier han ved en annen anledning: «Mange som er de første, skal bli de siste, og de siste de første!» (Matt 19,30, Luk 13,30, Matt 20,16).

Så merkelige dommer felles det i nådens rike. Av dette følger som Luther sier, at «mange vandrer på fromhetens vei like til himmelens port, og havner dog i helvete, og mange vandrer på syndens brede vei like til helvetes port, og ender dog i himmelen.» Derfor må du, hvis du nærmer deg Gud, vokte deg for å møte frem for ham med noe av din egen verdighet, for mot alt slikt er han en fortærende ild.

Men hvordan skal jeg da forholde meg? spør du. For mot synden er han også en fortærende ild.

Du må holde Guds vitnesbyrd om hans Sønn for sant. Og dette vitnesbyrd lyder slik: «våre piner har han båret», pinen ved ildens fortærende hete, og lovens forbannelse. Og: «han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger» (Jes 53,4–5).

Dersom du ikke tror at dine synder er kastet på Kristus, og at hans fortjeneste og gjerninger tilregnes deg, blir den evige fortapelse din del. For du kan aldri ved ditt eget strev bli synden kvitt.

Men i samme øyeblikk som du i tro vender deg til Jesus, slutter han deg i sin favn og bærer deg på sine skuldre. Det blir glede i himmelen, og glede i ditt eget hjerte. Faderen omfavner sin sønn, og sønnen sin far. Å elske og tjene din frelser blir nå din største lyst, og ikke en tung plikt som før. Alt dette skjer i det øyeblikk du i din syndenød tror på Kristus.

Du har så ofte voldt din frelser sorg. Hvorfor ikke nå tro ham på hans ord når han sier at dine synder er hans, og hans rettferdighet din? Kan du annet når du ser hans hjerte brenne av kjærlighet, ser ham løpe etter det får han har mistet, og ser hans glede når han har funnet det?

Både i ord og handling har Jesus slik vist oss sitt hjertelag overfor syndere. Han gir også en anvisning på hvordan, og når vi får del i denne hans store nåde. Han visste så altfor godt hvor nødvendig dette var. Uten den, ville all vår forkynnelse om Guds nåde, Guds kjærlighet og Kristi fortjeneste være forgjeves.

Uten den, ville noen, når de får høre tale om nåde, mene at den også gjelder for de ubotferdige og selvsikre. Andre igjen ville da hevde at det ikke er noen adgang til nåden for de vakte, for de som er tynget av synd, og de elendige.

Den ene forveksler bot med helliggjørelse, og mener at synden må overvinnes før nåde kan tilregnes. Den andre mener at sorg over synden er tilstrekkelig bevis for en ekte omvendelse, og at han dermed har lov å tro seg frelst – skjønt denne anger og tro ikke fører til noen forandring i hans liv.

En annen setter fram et bestemt skjema, og krever at punktene i dette skjemaet blir overholdt i den rette orden. Han glemmer dog at «vinden blåser dit den vil» (Joh 3,8). En annen anser all fromhet og religiøsitet for god vare uten å undersøke om den holder mål overfor Skriftens krav.

Så har vi også de grovere villfarelser. Ikke noe menneske kommer til å gå fortapt, sier man. Alle blir salige til slutt. En slik påstand begrunner man enten med Guds alminnelige nåde, eller med Kristi fortjeneste.

Midt i dette virvar av meninger finner vi veien vi må gå, avstukket tydelig og klart av den Herre Jesus selv. For en synder i nød er dette av uvurderlig betydning.

En slik stiller seg ofte utenfor evangeliets trøst idet han spør: Hvem gjelder dette egentlig for? Jeg kjenner til Kristi kjærlighet. Jeg kjenner til nåden og forsoningen, men denne kunnskapen har også de fordømte, og den vil i all evighet forøke deres pine. Alle er frikjøpt, men mange blir dog ikke frelst. Det må altså finnes bestemte betingelser som vi må oppfylle. Visste jeg bare om min anger og omvendelse er av det rette slaget skulle jeg lett kunne tro syndenes forlatelse, selv for de største synder.

Alle disse spørsmålene besvares her av Jesus selv. Med de skjønneste farger, har han i lignelsen om den tapte og hjemvendte sønn malt for oss bildet av en synders omvendelse og bot og hva dette førte med seg. Må bare Gud gi vår forstand åpne øyne til å se med.

«En mann hadde to sønner.» (Luk 15,11), sier Jesus. Hvorfor nettopp to? Om hvem er disse to sønnene?

Kjenner vi til bakgrunnen for at lignelsen blir fortalt, vil det gjøre det enklere for oss å forstå den. Her var foranledning at en stor skare av ulykkelige syndere kom til Jesus, mens en annen skare – som følte seg høyt hevet over disse – knurret over den mottagelse Jesus ga dem.

De to sønnene blir da bilde på de to slags mennesker som alltid finnes innenfor menigheten, og som også den gang samlet seg om Jesus: de lettsindige, og de egenrettferdige. Men i lignelsen dukker det etter hvert frem en tredje person, den hjemvendte og benådede sønn, han som hadde vært død og blitt levende igjen.

Der hvor evangeliet blir forkynt, og av noen mottas til frelse, vil det alltid finnes disse tre kategorier av mennesker: de lettsindige og gudløse, de omvendte og benådede, og de egenrettferdige. Den første kategorien er helt verdslig, de andre to er religiøse, men innbyrdes likevel vidt forskjellige.

I lignelsen skildrer Jesus først synderens fortapte tilstand. Sønnen fikk utbetalt sin arv, og reiste langt bort til et fremmed land. Her sløste han bort sin formue i et utsvevende liv. Her har vi bildet av et menneske som går bort fra sin Gud, blir et verdens barn, sløser bort sin dåps nåde, er død i overtredelser og synder, og lever sitt liv uten Gud.

Han trenger slett ikke å være en lastens trell, eller ha gjort seg skyldig i spesielt store og grove synder. Det utsvevende liv nevnes jo først i vers 15, og kun som en annen beskrivelse av livet borte fra Gud. Han kan være en ærverdig borger i samfunnet, redelig, ordentlig, en mann som gjør godt, og dog være «levende død», borte fra Gud. Jesus sier ikke om den fortapte sønn at han begikk noen forbrytelse, kun at han reiste bort, langt bort til et fremmed land – bort fra sin far.

Et verdens barn, en som ikke er født på ny, kan være så from og elskverdig som noen annen, men er dog alltid borte fra Gud. At han kanskje nærmer seg Gud i bønn, eller bøyer sine knær ved Herrens bord gjør ikke noen forskjell, for Herren sier: «dette folket holder seg nær til meg med munnen og ærer meg med leppene, men hjertet er langt borte fra meg» (Jes 29,13).

«Der sløste han bort alt han eide i et utsvevende liv», sier Jesus videre. Det er sin barnerett hos Gud, sin delaktighet i Kristi fortjeneste, Guds Hellige Ånd i hjertet og sin evige salighet, kort sagt alt det Kristus har vunnet oss, og i dåpen gitt oss som settes over styr. Da er man igjen helt og holdent i djevelens vold, sunket dypt i den elendighet som var den sørgelige følge av Adams fall.

Ved Adams fall gikk Gudsbildet i mennesket tapt. Det ble menneskehjertets natur å elske synden og det forgjengelige, og samtidig være likegyldig overfor Gud og de himmelske ting. Det ble også menneskeforstandens natur å kun forstå det jordiske, ikke det himmelske, tenke forvendte tanker om Gud, og heller tro løgnen enn sannheten. Og når mennesket har gått bort fra Gud og sløst bort sin arv, er denne natur eneherskende.

Dermed er vi inne på det tredje Jesus sier om den fortapte sønn: Han var død (Luk 15,24). Ikke legemlig død, men åndelig død, ikke død i menneskers øyne, men for Gud. Og når det i vers 17 sies at han kom til seg selv, antydes det også at han var borte fra seg selv.

Et menneske som kan leve sitt liv borte fra Gud er så visst borte fra seg selv. Er ikke du borte og fra vett og sans, du som er overbevist om Guds nærvær, men handler og taler på en måte du aldri ville våge, om bare en engel var til stede i din nærhet?

Er ikke du åndelig død, du som tror at Guds egen Sønn ble menneske, ble vår bror og vår venn, men har gledet deg mer over en ganske liten jordisk gave enn over denne herlige sannhet? Er ikke hjertet jordisk og åndelig dødt, når du dagen lang kan tale om jordiske ting, men ikke en eneste time om din frelser? «Det hjertet er fullt av taler munnen» (Luk 6,45). Dette kunne belyses med utallige eksempler.

Det Jesus her sier om den fortapte sønn, at han reiste til et land langt borte, at han sløste bort alt han eide, at han var død, fra sans og samling, det er det samme som Paulus sier oss alle i Ef 2,1–3: «Dere var døde ved deres overtredelser og synder. I disse vandret dere før på denne verdens vis, etter høvdingen over luftens makter, den ånd som nå er virksom i vantroens barn. Også vi vandret alle blant dem i vårt kjøds lyster, og vi gjorde kjødets og tankenes vilje. Vi var av naturen vredens barn likesom de andre.»

Men i det lange løp blir livet uten Gud uhyggelig øde og tomt. Stå opp om morgenen uten Gud, falle i søvn om kvelden uten ham. Være uten Gud i arbeid og hvile, i glede og sorg. Fordi sjelen er utgått fra Gud og bestemt til å leve med Gud, blir livet uten ham blottet for innhold og mening.

Denne tomhet, og dette savn ble også den fortapte sønns erfaring. Da han hadde satt alt over styr, ble det en stor hungersnød i landet, og han begynte å lide nød.

Hva gjorde han da? Han gikk bort, og holdt seg til en av borgerne der i landet. Han sendte ham ut på markene sine for å gjete svin.

Her tegner Jesus for oss overgangen fra det penere til det mer løsslupne liv, hvor den søkende sjel, døv for all fornuft søker etter en erstatning for freden i Gud.

Dypere enn dette var det ikke mulig å synke. Langt borte fra sitt rike, lykkelige hjem, sitter nå denne rike manns og kjærlige fars elskede sønn. Her sitter han, kun iført slitne og skitne rester av de engang så fine og kostbare klær. Her sitter han utsultet og forkommen. Hans eneste adspredelse er å se på svinene som roter i jorden, og lytte til deres grynt.

Så ynkelig er ifølge Jesu fremstilling en synders stilling, når han har vendt seg bort fra sin livs Gud og himmelske far. Bestemt til å leve i samfunn med Gud, gå kledd i Kristi rettferdighets skinnende hvite drakt, være bolig for Guds hellige Ånd, og nå: fornedret til å være en Satans trell, prisgitt de aller laveste lyster og begjær.

«Han ønsket å fylle sin buk med de skolmer som svinene åt. Og ingen ga ham noe.» (Luk 15,16).

Enn ikke det meste utøylede og hemningsløse liv gir synderen den tilfredsstillelse han søker. Tomheten og uroen i hans indre blir bare større, men nettopp dette blir anledningen til at han våkner til besinnelse. «Da kom han til seg selv og sa: Hvor mange leiefolk hos min far har overflod av brød, men jeg setter livet til her av sult. Jeg vil stå opp og gå til min far» (Luk 15,17–18).

Her er det et bestemt forhold vi skal legge merke til. Det var nøden som gjorde at den fortapte sønn kom til seg selv, sier Jesus. Han lar ikke Faderen sende bud etter ham, og synes dermed å la det egentlige vekkelsesmiddel, Ordet og Den Hellige Ånds gjerning være ute av betraktning. Grunnen til dette er at det her er forskjellen mellom de dypt falne og de egenrettferdige Jesus vil ha fram.

«Tollere og horkvinner går før dere inn i Guds rike» (Matt 21,31), sa Jesus til fariseerne. Og som forklaring, legger han ikke frem det de hadde felles, Guds kall gjennom Ånden og Ordet, men det som utgjorde forskjellen mellom dem.

Fariseerne var leiefolk, som hadde overflod av brød, dvs. de fant sin trøst i sitt eget arbeid, sin egen fortjeneste, og sin egen rettferdighet. Tollerne derimot var fortapte sønner i et fremmed land som var brakt til erkjennelse av deres nød. De var derfor mer mottagelige for Guds kall gjennom Ånden og Ordet. Men naturligvis, så gjelder det fullt og helt det Jesus sier ved en annen anledning: «Ingen kan komme til meg uten at Faderen som har sendt meg, drar ham» (Joh 6,44).

En ny fødsel av Ånden skjer kun ved Åndens midler, ved Åndens virkning. Syndens gru, den vemmelse, tomhet og uro som følger i dens spor, legemlig

nød, sorg og tap, feilslåtte forhåpninger, plutselige dødsfall blant ens nærmeste, svarer alt sammen til den hungersnød den fortapte sønn ble rammet av i det fremmede landet. Dette brukes av Herren til en begynnende vekkelse, men ingenting av dette fører til en ny fødsel.

Mange mennesker har søkt trøst for sorg og feilslåtte forhåpninger i religionen, men dette gjør dem ikke til sanne kristne. En annen type sorg må først bli det eneherskende – «For bedrøvelsen etter Guds sinn virker omvendelse til frelse, som ingen angrer» (2 Kor 7,10). Derfor sier også Jesus her at den fortapte sønns sorg dypest sett var denne: «Far, jeg har syndet mot himmelen og mot deg. Jeg er ikke verdig lenger til å kalles sønnen din.»

Men la oss vende tilbake til teksten. «Han kom til seg selv», sier Jesus. Han har lenge nok vært borte fra seg selv. Det samme er, som tidligere nevnt, tilfelle med ethvert menneske, selv det klokeste og beste, som lever borte fra Gud.

Tanken er skarp og klar når det gjelder de jordiske ting, men formørket når det gjelder det åndelige. Selv har de ingen anelse om at de vandrer i blinde. Først i ettertid, når de er blitt vakt til besinnelse og ser seg tilbake, spør de med undring: Hvor har jeg hatt min forstand? Har jeg vært både blind og døv?

Det er vemodstanker som fyller den fortapte sønns sinn. Han minnes leiefolkene der hjemme som har overflod av brød, mens han selv, sønnen og arvingen sitter her, fjernt fra sin fars hus, i den dypeste fornedrelse og i ferd med å sulte ihjel. Det er da han tar sin beslutning: «Jeg vil stå opp og gå til min far, og jeg vil si til ham: Far, jeg har syndet mot himmelen og mot deg. Jeg er ikke lenger verdig til å kalles sønnen din. La meg få være som en av dine leiefolk.»

Hans tankegang er snublende nær den man finner hos alle vakte sjeler. Når han bare kan komme til sin far tilstrekkelig angrende og sønderknust, så ville han nok bli godt mottatt. Det er på samme grunnlag enhver som er vakt til erkjennelse av sin stilling bygger sine forestillinger om Gud. Den fortapte sønns vemodige tanker blir da også hans, og uttrykt i ord lyder de omtrent som dette:

«Her går jeg, en villfaren og fornedret synder, bundet som slave av Satan, verden og mine egne lyster. Men jeg er dog tross alt et menneske, bestemt til noe langt høyere og herligere enn ett ydmykende slaveri som dette. Jeg har jo dog en far i himmelen, jeg har en frelser som har kjøpt meg til å være et Guds barn, og som i dåpen tok imot meg som sin. Det er kun på grunn av mine synder at jeg nå er langt borte fra ham. Og hva har vel disse gitt meg annet enn tomhet og smerte. Hvor lykkelige de må være som kjenner Gud, de som lever i fortrolig samfunn og vennskap med ham. Jeg vil stå opp og vende tilbake til min far. Jeg vil i sann bot, med ydmykt og sønderknust hjerte be ham om nåde. Når jeg dessuten ber ham om å få lov til å tjene ham, vil han nok sikkert ikke avvise meg.»

En vakts sjel botsforsøk er full av motsigelser. Her finner vi anger og egenrettferdighet, bedringsforsetter og vantro, fryd og smerte blandet sammen.

Egenrettferdighet hos en nedbøyd og skyldbetynget synder, er ikke det utelukket? spør de uerfarne.

Nei – Adams barn har ikke forandret seg. Hvor fortvilet deres stilling enn måtte være, vil de bestandig lete etter fikenblader til å skjule sin nakenhet med

når de skal fram for Herrens ansikt. Det kommer også tydelig frem her i Luk. 15, hvor Jesus beskriver en synders omvendelse.

Men først skal vi se hvordan Herren beskriver en ekte og redelig omvendelse. Mulig kan noen som hittil har levd i selvbedrag ved dette få sine øyne åpnet, slik at de kan se sin skjebnesvangre feil.

I seg selv er ikke den fortapte sønns klage over sin synd noe bevis for at hans omvendelse er ekte. Mange ubotferdige føler synden som en byrde uten at de av den grunn når frem til en sann omvendelse. Først da han i Luk 15,19 kommer til ordene: «Jeg er ikke verdig lenger til å kalles sønnen din. La meg få være som en av leiefolkene dine», er det ikke lenger tvil om hans redelighet. Han ønsker heller å være en dagarbeider i sin fars hus enn å leve langt borte fra ham i et fremmed land.

Det finnes mange som nok er i nød over sin synd, og som søker nåde og trøst hos Gud for sitt urolige hjerte. Men å utlevere seg selv helt til ham ønsker de ikke. De er heller ikke villige til å forsake eller lide for Herrens skyld. De vil nyte hjemmets goder, men fortsette å bo i det fremmede landet.

For den redelige derimot, er intet offer for stort. Koste hva det koste vil, han må bli et nytt menneske og for alltid høre Herren til.

I sammenligning med ønsket om å bli en rett kristen, må alt annet i verden bli en biting. Hvis ikke er det fremdeles noe som ikke er som det skal være. Ganske visst har, som Luther sier, et menneske «i denne nød påtatt seg mer enn det noensinne ville være i stand til å fullføre», men viljen til å ofre alt, til å lide hva som helst for å få del i nåden må være til stede. Og likevel, så klager nettopp de redelige alltid over kulde, treghet og manglende alvor.

Men Jesus sier videre: «Han stod opp, og kom til sin far». Dette er det andre beviset på at hans omvendelse er ekte. Han nøyde seg ikke med å tenke og snakke om det, klage sin nød og fatte gode forsetter. Han handlet.

Og hvis ikke du gjør det samme, driver du gjøn både med Gud og din egen sjel. Du ber om nåde, men dine skjødesynder vil du ikke slippe. Du vil frelses fra å gå fortapt sammen med verden, men i verdens vesen vil du fortsatt leve, og verdens vennskap og aktelse ønsker du å beholde. Gud lar seg ikke føre bak lyset. Tanker og ord kan aldri i hans øyne bli det samme som handling.

Andre er tynget av synden, men slår seg dog til ro i den. De føler seg ikke hjemme i verden, men har heller ikke kraft eller mot til å bryte med den, for så å gå inn under Kristi forsmedelse. Også disse skal vite, at vel har Gud besøkt dem, og vel er de blitt vekket opp fra sin syndesøvn, men født på ny er de ikke, og den rette tro eier de ikke. «For alt det som er født av Gud, seirer over verden. Og dette er den seier som har seiret over verden: vår tro.» (1 Joh 5,4).

Men sønnen som kom til seg selv var jo ennå ikke sluttet i faderens favn, og var ennå ikke iført rettferdighetens kledning. Han hadde ennå ikke fått sko på føttene, og dermed kraft til helliggjørelse. På tross av alt dette, så kan han dog ikke slå seg til ro der ute i det fremmede landet.

Det samme er tilfelle med alle vakte sjeler. Nøden tvinger dem til å gå ut av verden før de er kommet til troen.

Det betyr ellers mindre, om det fremdeles er mye du ikke makter, så lenge du er klar over hva du mangler, og ikke slår deg til ro før du har grepet det evige liv. Den som stanser opp på halvveien, tilfreds i bevisstheten om å være på vei til å bli en kristen oppnår derimot aldri å bli det. Stopper fødselsveene opp, blir det ingen fødsel. «Han stod opp og kom til sin far», sier Jesus. Han tok ikke bare beslutningen, han gjennomførte den.

Det ligger imidlertid dypt i oss en tilbøyelighet som er i stand til å ødelegge hele verket som har begynt så lovende, og som kan gjøre en vakt sjel til en fariseer, dersom ikke Guds Ånd, dels ved kraftige advarsler, og dels på andre måter motvirker det.

Mennesker er som fulle folk: De klarer aldri å gå rett fram, men raver fra den ene siden til den andre. Enten lever de ubekymret og sorgløst i synden, eller så vil de frelse seg selv.

«Far, jeg har syndet mot himmelen og mot deg. Jeg er ikke verdig lenger til å kalles sønnen din. La meg få være som en av leiefolkene dine.» Slik lød den fortapte sønns bekjennelse og ydmyke bønn.

Men den kom ikke som et spontant utbrudd fra et sønderknust hjerte da han kom hjem. Den var derimot et resultat av hans overveielser mens han enda satt i sin elendighet i det fremmede landet. Det er egenrettferdigheten som her stikker hodet frem. At faren uten videre vil gjeninnsette ham i hans barnekår, tør han ikke regne med. Derfor må han, sønderknust og ydmyk bevege sin far til barmhjertighet, og som leiearbeider gjøre seg fortjent til hans nåde.

Vår Herre Jesus Kristus kjenner oss i sannhet til bunns. Det er heller ingen, som har så gode betingelser for det som han. Utallige er de fortapte sønner han har tatt imot, og utallige er de engstede hjerter som har trodd at de med ydmykhet og bønn kunne få beveget ham til nåde.

Det er ikke bare alle vakte sjeler, men også mange troende som bestandig kretser om dette. Var bare deres anger og bønn oppriktig, var de bare tilstrekkelige sønderknust over deres synd, men hvordan skal de kunne tro Guds nåde så harde og kalde som de er, og ute av stand til å be som de bør.

Det skal innrømmes, at den redeliges bekymring for dette forholdet, til dels grunner seg på en enkel forklaring som sunn frykt for selvbedrag. Men den er likevel smittet av egenrettferdighet, fordi han betrakter det han streber etter som noe han selv skal prestere for å få del i Guds nåde. Et ydmykt og sønderknust hjerte skal ikke stemme Gud nådig overfor oss, men berede oss og vårt hjerte for Gud. Det skal ikke berede mennesker en velvillig herre, men «berede Herren et velskikket folk» (Luk 1,17).

Det andre egenrettferdigheten klynger seg til er tjenesten. «La meg få være som en av dine leiefolk!» Ja, kunne jeg bare vise troskap i tjenesten, kunne jeg bare for alvor våke og kjempe mot synden, være from og hellig, og slik bevise at min anger og tro var oppriktig, da skulle sikkert Gud være meg nådig. Hvordan skulle han ellers kunne være det?

Slik søker vakte sjeler å grunne sin egen rettferdighet, i stedet for som fortapte syndere å kaste seg i Frelserens armer.

Det tredje tegn på at omvendelsen til den fortapte sønn var ekte, er at han aldri nådde så langt at han fikk utført det han hadde planlagt. Før han hadde nådd frem til sin far, og med sin ydmyke bønn hadde søkt å bevege hans hjerte, kommer faren ham i møte med sin nåde.

Her er vi ved selve hemmeligheten i den sanne omvendelse. Vi skal merke oss, at Jesus her ikke viser til en faktisk begivenhet som har funnet sted, men illustrerer i stedet forholdet slik det bør være. Hvis ikke, ville det kanskje heller stått skrevet: «da sønnen endelig nådde hjem til sin far, og jamfør sitt forsett hadde uttømt sitt hjerte for ham i anger og bønn, da forbarmet hans far seg over ham osv.» Nå står det derimot skrevet:

«Men da han ennå var langt borte, så hans far ham, og han fikk inderlig medynk med ham. Han løp ham i møte, falt ham om halsen og kysset ham igjen og igjen.»

«Langt borte» – slik klager alltid de fattige i ånden. De er langt fra slik de synes de burde være. De kan verken angre, be eller gjøre bot som de gjerne ville, og føler seg heller ikke så sønderknust som de burde. De er på alle måter «langt borte».

Men det er andre som sier: «Da jeg hadde bedt, angret og gjort bot, og slik hadde oppfylt de kravene Ordet stiller, visste jeg at tiden var inne til også å tro og tilegne meg Guds nåde».

En slik omvendelse kan dog aldri bli noe annet enn en etterligning av den sanne. Sann kan den ikke være, fordi den er i strid med Skriftens ord om lovens virkning og det som var hensikten med loven:

«Hva skal vi da si? Er loven synd? Langt derifra! Men jeg kjente ikke synden uten ved loven. For begjæret hadde jeg ikke kjent dersom ikke loven hadde sagt: Du skal ikke begjære! Men synden benyttet seg av budet og vakte alle slags begjær i meg. For uten lov er synden død. Jeg levde en gang uten lov. Men da budet kom, våknet synden til live. Jeg derimot døde. Og det viste seg at budet, som skulle være til liv, ble til død for meg. For synden benyttet seg av budet og dåret meg og drepte meg ved det. Så er da loven hellig, og budet hellig og rettferdig og godt. Har da altså det som er godt, voldt meg døden? Langt derifra! Men synden gjorde det, for at den skulle vise seg som synd, ved at den benyttet det som er godt, til å føre død over meg. Ved budet skulle synden bli overmåte syndig.» (Rom 7,7–13)

«Men loven kom til for at fallet skulle bli stort. Men der synden ble stor, ble nåden enda større!» (Rom 5,20).

Den er i strid med Jesu egne ord: «Da han ennå var langt borte», og i strid med lignelsen om tolleren i tempelet som stod langt borte og slo seg for sitt bryst.

Hemmeligheten er denne: Den som lykkes med sin omvendelse har ennå aldri sett Moses' ansikt utildekket. De har aldri forstått at lovens krav tar sikte på menneskets hjerte, men søker bare – så godt de kan – å etterleve den i det ytre. Lykkes det ikke helt som de ønsket, trøster de seg med at ingen er fullkomne, og hopper således bukk over alt de ikke makter.

De har gått på akkord med loven og har avstumpet dens ord. De har selv satt målet for deres kristendom, og satt det så lavt at de med enkelhet kan nå det.

De har dristet seg til å flytte den Helliges grenser. Og den vesentligste grunn til dette er at deres vekkelse ikke var så dyptgående og grundig som den burde ha vært.

Er vekkelsen virkelig et Guds Ånds verk, og får målet lov til å bli stående der hvor Gud har satt det, blir all ros utelukket. Den som tar Guds lov på alvor og har erfart Guds hellighets krav rettet mot hjertets innerste, oppnår aldri å bli tilfreds, verken med sin bot eller sin bønn, eller noe som helst annet hos seg selv. Tvert imot vil han si: Akk, det mangler fremdeles så mye! Og dette er ikke bare en talemåte som man så ofte kan høre, men hjertets bitre erfaring.

Dette kan føre en inn i den dypeste nød. Det Gud krever er jo kun hva som er rett og rimelig, og jeg har de beste forsetter, men er ikke i stand til å utføre dem. Jeg bønnfaller Gud om hjelp, men i stedet for å bli bedre, blir jeg bare verre. Synder som jeg knapt nok ante bodde i mitt hjerte tar nå makten. (Rom 7,7–15).

Og så lettsindig og likegyldig er jeg, at jeg ikke forferdes over min stilling. Jeg burde legge mer alvor i min bønn, men nei – tankene flyr hit og dit. Jeg burde kjempe alvorlig mot det onde, men bukker under for den første og beste fristelse. Gjerne ville jeg slite meg i stykker, om jeg på den måten kunne bli annerledes – men det er forgjeves samme hva jeg gjør. Jeg går til Ordet, men det er tørt og smakløst. Jeg går til Herrens nattverd, men blir bare enda mer ulykkelig.

Frykten for at Gud helt har slått hånden av meg melder seg. Kanskje jeg ikke er blant de utvalgte – eller kanskje jeg har syndet mot Den Hellige Ånd.

Det koster kamp å komme inn gjennom den trange port. For den egenrettferdige blir det en kamp på liv og død, før han kan bekvemme seg til, som en fortapt synder å ta sin tilflukt til Guds barmhjertighet i Kristus. Så lenge som mulig kjemper han for å bli from og gudfryktig før han vil ta imot forlatelse.

Andre kommer lettere gjennom. Dette kan ha ulike årsaker, men fra alle hører en den samme bekjennelsen: «Det var da det så som mest fortvilet ut at Gud møtte meg med sin nåde.» Da kommer nåden som en vidunderlig overraskelse, og da blir den virkelig nåde.

Da blir ikke troen den siste steinen i vårt eget strev etter å få i stand en rett omvendelse, men Herren møter oss med evangeliets ord, og vi finner trøst før vi hadde tenkt at det var mulig. Er det ikke nettopp dette som står skrevet: «Men da han ennå var langt borte, så hans far ham, og han fikk inderlig medynk med ham. Han løp ham i møte, falt ham om halsen og kysset ham igjen og igjen»?

En tro man selv har fått til er noe helt annet enn en tro virket av Gud. Den første får jeg selv i stand når jeg finner at min anger og bot har gjort meg verdig og vel skikket til å tro. Den andre kommer av at jeg hører evangeliets ord, og det nettopp når jeg er aller mest uverdig.

Tre kjennetegn på den rette omvendelse har vi nå sett på. Av dette ser vi hvor stor syndenøden må være, for at hensikten med den kan nås.

Så lenge det er andre ting i verden du anser for å ha høyere verdi, eller dersom du viker tilbake ved tanken på hva det kan komme til å koste deg å vandre på den smale vei, og så lenge du tør å løpe risikoen ved å slå deg til ro uten å gjøre alvor av din omvendelse, så lenge er din syndenød ikke stor nok. Blir du tilfreds

med de fremskritt du gjør på omvendelsens vei, og søker din trøst i dette, da er heller ikke din vekkelse og din syndserkjennelse av det rette slag.

Har du det derimot slik, at koste hva det koste vil, men livet uten Gud kan du ikke lenger holde ut, da har Gud fått deg i den stillingen han ønsker. Når du i din kamp for å bli kvitt synden er nådd dit hen at din munn er lukket, og du står skyldig for Gud, da har lovens gjerning kommet til sin ende. Da er det kun nåden – overstrømmende rik som den er – som kan gi liv, salighet og kraft.

I sin skildring av det gripende møtet mellom faren og sønnen, legger Jesus sitt hjertelag overfor syndere for dagen. «Men da han ennå var langt borte, så hans far ham, og han fikk inderlig medynk med ham. Han løp ham i møte, falt ham om halsen og kysset ham igjen og igjen.»

I Jer 31,18–20 taler Herren av et fullt hjerte om dette salige møte med Efra'im, sitt uverdige og fornedrede sørgebarn:

«Jeg har hørt Efra'im klage: Du har tuktet meg. Ja, jeg ble tuktet som en utemmet kalv. Omvend meg du, så blir jeg omvendt! Du er jo Herren min Gud. For etter at jeg har vendt meg bort fra deg, angrer jeg. Og etter at jeg har fått forstand, slår jeg meg på hoften. Jeg ble skamfull og ydmyket, for jeg bærer min ungdoms skam. Er da Efra'im min dyrebare sønn og mitt kjæreste barn, siden jeg fortsatt kommer ham i hu, enda jeg så ofte har talt imot ham? Derfor røres mitt hjerte av medynk med ham, jeg må forbarme meg over ham, sier Herren.»

Merk deg Herrens ord: «Derfor røres mitt hjerte av medynk med ham».

Og mens sønnen går med langsomme og vaklende skritt, løper faren. Det betyr: Hvor viktig det enn er for en synder å få nåde, er Gud enda ivrigere etter å komme og gi den.

Ikke et eneste bebreidende ord hører vi fra farens munn, skjønt sønnen i høy grad har gjort seg fortjent til det. Har han ikke i forakt vendt sin far ryggen, ødslet bort sin formue og levd et utsvevende liv – og nå er alt sammen senket i glemselens hav. «La oss ete og være glade!» sier faren, «for denne sønnen min var død og er blitt levende, han var tapt og er blitt funnet».

Sønnen blir iført den beste kledningen, en ring blir satt på fingeren hans, og han får sko på sine føtter. Gjøkalven blir slaktet og gledesfesten begynner. Ikke et eneste bebreidende ord. Så fullstendig dekker «den beste kledning», Kristi rettferdighet all vår synd.

Først etter at faren har omfavnet og kysset sønnen sin, kommer denne frem med sine angerfulle bekjennelse: «Far, jeg har syndet mot himmelen og mot deg. Jeg er ikke lenger verdig til å kalles sønnen din.» Farens kjærlighet har altså ikke svekket hans skyldfølelse, snarere tvert imot.

Hvor forferdelig synden i virkeligheten er, ser jeg først rett, på bakgrunn av nådens storhet. Var Guds nåde mindre, så var også min synd mindre tilbøyelig, og mitt hjerte ville vært mindre sønderknust. Men at min himmelske fars hjerte brenner av kjærlighet til meg, en syndens trell, en i bunn og grunn fortapt, det smelter mitt hjerte helt og fullstendig.

Da Adam etter sitt fall står bevende for Herrens ansikt, er dog hans innstilling fiendtlig, og han prøver å komme seg unna med unnskyldninger og utveier. Om dette sier Luther: «Hadde Gud straks sagt til ham: Adam, du har syndet,

men jeg vil tilgi deg din synd!, da ville Adam av hele sitt hjerte ha forbannet sin synd og ydmykt og uten forbehold ha innrømmet sin skyld».

Hel og full tilgivelse gjør ikke angeren mindre. Tvert imot! Jo større nåde et menneske har mottatt, desto dypere kjennes skammen over synden, og med desto større flid vil han i fremtiden vokte seg for fall. Oppmerksom vokter en benådet synder på sin venns øyne og advares dermed i tide mot faren for fall.

I sin bekjennelse utelater sønnen ordene: «la meg får være som en av dine leiefolk». Faderenes store barmhjertighet og kjærlige omfavnelse har vakt håpet til live hos ham. Kanskje tør han regne med noe mer og noe bedre enn det å være leiearbeider. Dessuten kan det synes som om hans bekjennelse har blitt avbrutt av farens befaling til tjenerne om å hente fram den beste kledningen. Denne kledningen blir farens svar på sønnens bekjennelse. Det er som om han vil vise at bekjennelsen ikke engang er nødvendig for å bevege ham til barmhjertighet.

Kledningen som skal skjule ham står ferdig.

De fleste og meste åndsrike bibelforskere er enige om at kledningen, skoene og ringen ikke omtales kun for fullstendighetens skyld, men at hver av disse har sin rike åndelige betydning. Men selv om det bare skulle vise hvordan faderen øser ut hele sin barmhjertighet mot den hjemvendte sønn, så kan vi ikke annet enn å spørre: Hvorfor skulle det være nettopp den beste kledningen? Kunne ikke noe ringere være tilstrekkelig?

La oss ikke glemme at det er den Herre Kristus selv som taler, og at det han taler om ikke har sin grunn i en historisk begivenhet, slik at han måtte velge sine ord slik at de var i samsvar med de faktiske forhold. Hvert enkelt trekk i lignelsen motsvarer en bestemt side av den sannhet han vil belyse, og hvert enkelt uttrykk er valgt med tanke på dette.

I det virkelige liv ville det jo ikke vært umiddelbart innlysende at en uverdig landstryker av en sønn som igjen vender tilbake til sitt hjem, skulle få nettopp den beste kledningen. Det ville også vært mer sannsynlig at sønnen kom hjem uten at noen merket det, enn at faren skulle oppdage ham mens han ennå var langt borte.

Hva er da Jesus vil si oss med disse farens ord om «den beste kledning»?

Det skulle være den beste, fordi det var den mest uverdige den skulle skjule og pryde.

Når den dypest falne vender hjem, er gleden størst. Det samme forholdet møter vi overalt i Guds ord: «Hvor synden ble stor, ble nåden enda større» (Rom 5,20). Er du «den største blant syndere», vil Gud på deg som den største «vise hele sin langmodighet»

«Det er et troverdig ord, fullt verdt å motta: Kristus Jesus kom til verden for å frelse syndere, og blant dem er jeg den største. Men jeg fikk miskunn, for at Jesus Kristus på meg først kunne vise hele sin langmodighet, til et forbilde for dem som skal komme til tro på ham til et evig liv.» (1 Tim 1,15–16).

Og det gjør han «for at du skal komme det i hu med skam og ikke mer kunne opplate din munn for din skams skyld, når jeg tilgir deg alt det du har gjort,

sier Herren Herren.» (Esek 16,63). Nåde over nåde har vi alle fått sier Johannes. (Joh 1,16).

«For at du skal komme det i hu med skam», sier Herren. Hvilken følelse av dyp skamfullhet og usigelig lykke har ikke fylt den fortapte sønn ved den mottagelse han fikk av sin far. Han visste kun alt for godt hvor dypt han hadde sunket, og til ham, den mest uverdige av alle, har faren den beste kledningen klar.

Det er Guds hjertes største lyst å bringe syndere til skam ved å skjenke dem tilgivelse når de minst av alt venter det. Ingenting er ham kjærere enn å se den skamfullhet, blandet med fryd som preger en synder, når han, som den mest uverdige, får den største nåde, og som den meste urene blir iført den beste kledningen.

Jesus har i andre lignelser fremstilt samme sannhet, f.eks når han sier at de som hadde stått ledige på torget og kun arbeidet en eneste time, fikk som gave av vingårdens herre den samme lønn som de som hadde båret dagens byrde og hete. Disse fikk ingenting utover hva de hadde fortjent, og ble til og med senere avvist med en alvorlig tilrettevisning da de knurret over dette.

Tolleren i tempelet som var seg sine mange synder bevisst, og ikke engang ville løfte sine øyne mot himmelen, gikk rettferdiggjort hjem til sitt hus. Det gjorde ikke Fariseeren, skjønt han unektelig hadde opparbeidet seg fortjeneste på ulikt vis.

En slik ordning har Gud fastsatt for rett å kunne ydmyke Adams stolte slekt. Han «har innesluttet dem alle under ulydigheten, for at han kunne vise miskunn mot dem alle.» (Rom 11,32).

«Så gjelder det bare om å synde for at nåden kan bli større», vil da noen si. Denne tanken imøtegår Paulus i Rom. 6. Og vi føyer til: Synder har du ikke mangel på. Du behøver ikke å synde for å få synden til å flyte over. Prøv heller å demme opp for den, så skal du fort få merke hvor mange og mektige de er.

Ved loven – ikke ved lovløshet – kommer erkjennelse av synd. Loven kom til – ikke: ble tatt bort – for at fallet skulle bli stort. Lærer du bare å kjenne de syndene du har, vil du straks finne at synden er tilstrekkelig stor.

Men den Herre Kristus rekker deg her en stor og usigelig trøst. Er du enn falt så dypt i syndens og Satans vold, at du ikke bare synes at du er den største av alle syndere, men i virkeligheten også er det, så er dette ingen hindring for at nettopp du kan bli den høyest benådede.

For i spørsmålet om benådning, ser Gud fullstendig bort fra vår egen verdighet. Så fullstendig har han innesluttet alle under ulydighet for at han kunne forbarme seg over alle. Derfor er det, når den mest uverdige og dypest sunkne syndens trell vender om, hans største lyst å møte en slik med den aller største nåde, og derved gjøre ham på samme tid takknemlig og skamfull. Og ingen skal i himmelen synge Lammets pris med så skjønne og klare toner som nettopp de mest uverdige synderne.

Det er ingen tvil om at Jesus med hver av de tingene den fortapte sønn mottok ved sin hjemkomst vil beskrive noe verdifullt på det åndelige området. Og hva han mener, når han taler om «den beste kledning» vet enhver kristen såre vel.

Allikevel skal vi stoppe opp for noen ord fra Skriften som kaster lys over denne herlige kledning.

Da Johannes fikk lov til å kaste et blikk inn gjennom himmelens port, så han foran Lammet en skare som ingen kunne telle, iført lange, hvite kapper. En av de eldste spurte ham: «Disse som er kledd i de lange hvite kappene – hvem er de? Og hvor er de kommet fra?» (Åp 7,13). Men Johannes unndro seg fra å svare, idet han sa: «Herre, du vet det!» Da sa den eldste til ham: «Dette er de som kommer ut av den store trengsel, og de har vasket sine kapper og gjort dem hvite i Lammets blod. Derfor er de for Guds trone».

En kledning, gjort hvit i Lammets blod, betegner ganske enkelt at den fortjeneste Kristus vant med sitt blod er tilregnet oss, slik at vi således står ikledd hans rettferdighet. «For blodet er det som gjør soning» (3 Mos 17,11). «Den beste kledning» er de «frelsens klær», den rettferdighetens kappe som Jesaja taler om i 61, 10:

«Jeg vil glede meg i Herren, min sjel skal fryde seg i min Gud. For han har kledd meg i frelsens drakt, i rettferdighetens kappe har han svøpt meg.»

I Sakarja 3 finner vi et annet eksempel. Herren sa om Josva:

«Er ikke denne mannen her en rykende brann, revet ut av ilden? Men Josva var kledd i skitne klær der han sto for engelens åsyn. Og engelen tok til orde og sa til dem som sto foran ham: Ta de skitne klærne av ham! Og til ham selv sa han: Se, jeg tar din misgjerning bort fra deg og kler deg i høytidsklær.»

Ser vi ikke igjen her den fortapte sønn – en brann, revet ut av ilden – stå foran Herrens ansikt i sine skitne klær.

Hva bestod så hans skitne klær i, og hva fikk han i stedet? «Din misgjerning» sier Herren «tar jeg bort fra deg og kler deg i høytidsklær.»

«Mitt blod utgytes for mange til syndenes forlatelse» har Jesus selv sagt. Derfor er det naturlig at han blant de gaver som ligger rede for en botferdig synder, først nevner den største av dem alle: «forløsningen ved hans blod». Det er jo den som er grunnlaget for alle de rettighetene sønnen nå skulle innsettes i, og det er ved mottagelse av den at han også får del i alle de andre gaver.

Ganske visst taler Skriften om klær i to betydninger. Paulus skriver for eksempel i Kol 3: «Dere er Guds utvalgte, hellige og elskede! Ikle dere da inderlig barmhjertighet, godhet, ydmykhet» osv. Men dette er ikke «den beste kledning». Dette er ikke de høytidsklær man kan tre fram for kongen i. Dette er derimot Guds barns hverdagsdrakt som de skal være iført i sin omgang med mennesker.

Denne for oss usynlige, men for Gud bestandig skjønne høytidskledning er gaven fremfor alle andre gaver. Det er den som gjør det mulig for Gud å møte selv de største syndere med nåde, og takket være den er det mulig for alle som tror, å stå like rettferdige og elskelige i Guds øyne til enhver tid. Om enn synden stadig kleber ved dem, så tilregnes det dem ikke, og de kalles endog i Skriften for hellige.

Men det er en sørgelig kjensgjerning, at vi har så vanskelig å holde troens øyne festet på dette, vårt skjønne skrud. Stadig vender vi igjen blikket mot våre

egne klær, oss selv, og vår rettferdighet. Så forvrengt er vårt hjerte blitt ved Adams fall, at vi kun regner med det vi ser med våre legemlige øyne.

Og dog har Skriften mangfoldige vitnesbyrd om denne kostelige kledning.

«Jeg vil glede meg i Herren» sier Jesaja, «min sjel skal fryde seg i min Gud. For han har kledd meg i frelsens drakt, i rettferdighetens kappe har han svøpt meg» (Jes 61,10).

Hos Esekiel sier Herren til bruden: «Jeg vasket deg med vann og skylte blodet av deg og salvet deg med olje. Jeg kledde deg med fargerike klær og hadde på deg sko av takasskinn, og jeg bandt fint lin om deg og hyllet deg i silke. – For den var fullkommen på grunn av de herlige prydelsene som jeg hadde kledd deg i, sier Herren Herren.»

Og hos Sakarja sier engelen: «Se, jeg tar din misgjerning bort fra deg og kler deg i høytidsklær.» (Sak 3,4).

David sier til Herren: «Kongedøtre er blant dine utvalgte, dronningen står ved din høyre hånd i gull fra Ofir. – Overmåte herlig er kongedatteren der inne. Hennes kledning er gjennomvevd med gull.» (Sal 45,10 og 14).

«Alle dere, som er døpt til Kristus, har ikledd dere Kristus», sier Paulus. Johannes sier om bruden: «Det er henne gitt å kle seg i rent og skinnende fint lin.» (Åp 19,8). Og om dem som kommer ut fra den store trengsel: «de har vasket sine kapper og gjort dem hvite i Lammets blod.» (Åp 7,14).

Denne lysende sky av vitner avlegger et enstemmig vitnesbyrd. Men vårt forvrengte hjerte regner ikke med det som gjeldende, når vi hos oss selv ikke ser annet enn synd og urenhet. Det gjør Gud til en løgner og frarøver oss den glede vi med rette burde eie.

Enda et par bemerkninger angående denne sak. «Skynd dere! Ta fram den beste kledningen» sier faren. Han gir ikke befaling om å lage ferdig en kledning, og tilbyr minst av alt sønnen materialer og en passende frist til å gjøre det. Kledningen han skulle bli ikledd var ferdig før han kom hjem.

Slik er også Kristi rettferdighet fullt ferdig og venter bare på at synderen skal komme og la seg ikle den. Paulus sier i Rom. 5: «Vi ble forlikt med Gud mens vi ennå var fiender». Og i 2. Kor 5: «Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv.».

Luther taler et sted om sofistenes lære, som går ut på at når det er tale om Kristi rettferdighet, så skulle det ha å gjøre med det som Ånden virker i oss, nemlig Kristi hellighet og Kristi gjerninger gjenspeilet i oss. Denne påstanden er et av Djevelens kunstgrep som har som mål å frata oss den fulle trøst og nytte av Kristi rettferdighet.

Åndens gjerning i vårt hjerte tar sikte på vår helliggjørelse, og den kan ikke undervurderes. Men at vi i kraft at den skulle stå rettferdig for ham som har øyne som ildsluer er utelukket.

Den rettferdighet som her er beskrevet som «den beste kledning» og som er den eneste en synder kan bestå i for Gud, er Kristi egen rettferdighet. Fullbyrdet av Kristus selv, skjenkes og tilegnes den enhver synder som i tro tar sin tilflukt til den. Den består ene og alene i at Kristus ble «født under loven», og ble «gjort til synd for oss».

Han var det vi burde være, gjorde det vi burde gjøre, og led det vi hadde fortjent å lide. Og så fullt og helt gikk han i vårt sted, at alt dette blir tilregnet oss som vår personlige fortjeneste, bare vi tilegner oss det i tro. «Dette er avgjort» sier Paulus, at «Én er død for alle, og derved har de alle dødd». For «Ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud.» (2. Kor 5).

Dette er grunnen til at han skal bære navnet: Herren, vår rettferdighet. (Jer 23,6).

Kristus som svetter blod i Getsemane er min anger over synden, Kristi gjennomstunget hjerte er mitt hjerte, renset fra all synd. Kristi gjennomborede hender er mine hender, Kristi fromhet, andakt, bønn og kjærlighetsgjerninger – alt er mitt.

«Men,» sier Luther, «denne rettferdighet er dypt skjult, ikke bare for verden, men også for de hellige selv. For den består ikke i noe hos meg selv, men ene og alene i at Kristus har gått til Faderen» – dvs. i hans lidelse, død og oppstandelse. Den ligger utenfor rekkevidden for våre sanser, den kan verken sees eller på noen annen måte erkjennes, men må gripes alene i tro på Kristus og det evige sannhetsordet, som sier oss at han selv er vår rettferdighet.

Videre sier Luther: «Det er jo en underlig rettferdighet, som slett ikke består i noe hos oss selv, men allikevel er helt og fullt vår som om vi selv hadde gjort og vunnet den. Hvem kan forstå at det skal kalles rettferdighet, når jeg i meg selv ingenting gjør, og ingenting har som grunnlag for Guds velbehag, men helt og holdent må se bort fra meg selv, og regne alene med Kristus.»

Så forstår jeg hva Kristi rettferdighet er, forstår at den har ligget ferdig siden Jesus ropte sitt «fullbrakt» på korset, og bare venter på at vi skal komme og la oss ikle den. Mottar vi gaven som tilbys oss, er den vår. Forakter vi den og skyver den fra oss forandrer det ikke noe på selve gaven, men vi har frivillig valgt døden i stedet for livet.

Det ord i grunnteksten, som er her gjengitt med kledning, betyr egentlig en lang, fotsid drakt, en stola. En slik stola var drakten til frie, ansette menn – og den fortapte sønn, og alle andre syndere som er ikledd Kristi rettferdighet er i sannhet frie og høytstående mennesker. I Guds øyne er de kongssønner, Kristi brødre og medarvinger.

Men denne fotside kledning viser oss nok en dyrebar sannhet. Den sier oss at rettferdighetens kappe også dekker våre føtter, dvs vår vandel. Om dette sier Luther: «Kristi rettferdighet gjør både vår person og vårt levned velbehagelig for Gud.»

Det finnes oppriktige kristne som sjelden nyter noen virkelig trøst, fordi de tar anstøt av deres egen bristende evne til å leve slik det sømmer seg for en kristen. Deres daglige feiltrinn hindrer dem fra å kunne hvile i troen på at deres synder er forlatt.

Min kjære venn! Vel er det utilbørlig og i høy grad beklagelig med disse feiltrinn og mangler hos deg. Men – er ikke også disse innesluttet under begrepet synd? Hva nytte har vi av Kristi rettferdighet hvis den ikke dekket oss helt og fullt og skjulte både indre og ytre brist.

En kristen skades ikke av noe som helst og tilregnes ikke synd så lenge han bare er i Kristus. «Salig er det menneske som Herren ikke tilregner synd» sier Skriften (Rom 4, Salme 32). Det står ikke: «den som ikke har noen synd», men «den som Herren ikke tilregner synd». Dette skyldes den fotside kjortelen som dekker også våre føtter.

Om ringen, skoene og gjøkalven m.m. trenger vi ikke å si mange ord. Det er i ordet om Kristi rettferdighet at troslivet har sin egentlige næring. Eier vi den, følger det øvrige av seg selv.

Ringen hos romerne var tegnet på en fri person. Den ble båret av sønnen i huset, ikke av trellen. Hos grekerne vitner ringen om den høye stand og rikdom til den som bærer den. Fra de eldste tider har ringen vært brukt som seglring, og er derfor av de gamle oppfattet som et symbol på Åndens besegling og vitnesbyrd. Dette fremgår av 2 Kor 1,22 og Rom 8,15–16. I det siste av disse versene er det gitt uttrykk for ringens fulle betydning:

«Dere fikk jo ikke trelldommens ånd, så dere igjen skulle frykte. Men dere fikk barnekårets Ånd som gjør at vi roper: Abba, Far! Ånden selv vitner sammen med vår ånd at vi er Guds barn.» (Rom 8,15–16).

Den som har fått ringen – Åndens vitnesbyrd – vet det med seg selv. Den som ikke har fått det, skal vokte seg for å søke etter vitnesbyrdet i sine følelser, men i stedet ta Gud på ordet og tro ham på hans vitnesbyrd om hans Sønn.

Sko på føttene betyr ny kraft til vandringen. Man vandrer lettere med sko enn uten. Har man gjennom Åndens vitnesbyrd fått visshet om barnekår hos Gud, følger ny lyst og kraft til å følge etter Kristus. Da sier man med David: «Dine buds vei vil jeg løpe. For du frir mitt hjerte fra angst.» (Sal 119,32). Da gjør man med glede det som før var en tung plikt, og gir Johannes rett når han sier at Guds bud ikke er tunge (1 Joh 5,3).

Men merk deg rekkefølgen: Først den beste kledningen – Kristi rettferdighet, så ringen – Åndens segl og vitnesbyrd, og til sist sko på føttene – kraft til helliggjørelse.

Gjestebudet er en gledesfest, såvel for den benådede synder som for Gud og hans engler. Jesus sier jo selv: «Om noen hører min røst og åpner døren, da vil jeg gå inn til ham og holde nattverd med ham, og han med meg.» (Åp 3,20).

Det er naturlig at den som ser seg reddet som en brann ut av ilden og har fått forlatelse for alle sine synder, fylles med glede og fryd. Han er jo ikledd Kristi rettferdighet, står i den inderligste forening med sin Frelser, og Guds Ånd har tatt bolig i hans hjerte. Om han til fulle kunne forstå hva dette betyr, ville han neppe kunne leve av bare glede.

Ofte opplever de som har vært i det dypeste mørke så uutsigelige ting, og blir i den grad overveldet av Guds hus rike gaver, at de er i ferd med å sprenges av fryd. Men på dette punktet handler Gud såre forskjellig med mennesker. Det avgjørende er da også at hver enkelt får gjøkalven slaktet til sitt gjestebud, dvs. at Kristus – gitt hen for oss – blir min, og at jeg i ham har mitt hjertes høyeste glede.

Om den glede som det blir i himmelen over en synder som omvender seg, får vi en svak forestilling om gjennom farens liflige ord: «La oss ete og være glade!»

sier han, «For denne sønnen min var død og er blitt levende, han var tapt og er blitt funnet.»

Denne Guds forunderlige kjærlighet overgår alt hva vi er i stand til å fatte og begripe. Vi har Jesu egne ord om det, og vi kan tro ham i alt annet, men vi har vanskelig for å tro ham i dette. Så begrenset er våre forestillinger om Guds kjærlighet og hans sinnelag mot oss.

Til nød kan vi tro at han forlater oss vår synd og av nåde vil ta imot oss som sine barn og kalle oss venner. Men at Gud og hans engler skulle glede seg over oss – uverdige syndere som vi er – det vegrer vårt hjerte seg ved å tro.

Og dog er det sant. Herren har selv sagt det. Burde vi ikke da i tilbedelse bøye oss for sannheten i hans ord og ydmykt erkjenne at for Gud er alt mulig. Han har virkelig et slikt hjerte. Himmel og jord skal forgå, men Herrens ord skal aldri forgå. Og i disse tre lignelsene og med tydelige ord sier han oss at det blir glede hos Gud og hans engler over en synder som omvender seg.

Kristendommens sjibbolet

«*Og ingen kunne lære sangen uten de*» (Åp 14,3)

I Dommernes bok, kapittel 12, fortelles det om hvordan Jefta, som var dommer og hærfører i Israel, måtte kjempe mot efraimittene etter seieren sin over ammonittene. Efraimittene truet ham på livet fordi de var misfornøyde med å ha gått glipp av æren fra det seierrike slaget.

Jefta samlet da alle mennene fra Gilead. De slo efraimittene og hindret dem i å vende tilbake til hjemlandet sitt, ved å vokte vadestedene over Jordanelven.

Dersom en av de efraimittiske flyktningene forsøkte å krysse Jordan, spurte vaktpostene: «Er du fra Efraim?». Svarte han da nei, sa de til ham: «Si 'Sjibbolet'» («kornaks»). Og når han da sa «Sibbolet», fordi han hadde en annen dialekt og ikke kunne uttale ordet riktig, ble han drept.

Denne forskjellen i uttalen av ett eneste ord kostet 42 000 efraimitter livet. Uttalen av dette ene ordet utgjorde forskjellen mellom liv og død. Det frelste de som kunne si det riktig, og dømte de andre til døden.

Slik er historien om sjibbolet. Men har ikke også det åndelige Israel sitt eget sjibbolet, et helt bestemt kjennetegn, som gjør det mulig å skille mellom sann kristendom og all slags falsk åndelighet? Jo, lovet være Herrens navn! Gud har gitt oss et slikt kjennetegn, så klart og tydelig at ingen trenger å være i tvil.

Å få klarhet i denne saken er svært viktig, for det finnes mange meninger, men frelsens vei er bare én.

Det finnes riktignok mennesker som er så sikre i sin sak, at de mener det er unødvendig å vurdere dette nærmere, og som derfor bare gir spørsmålet flyktig oppmerksomhet. En slik likegyldighet er kun mulig der man ikke har fått øynene opp for sakens alvor. Den dagen vil komme da disse med glede ville gitt hele verden for å få klarhet i hvilken vei Gud selv har pekt ut som den eneste som fører til frelse.

Om ikke før, så vil dette spørsmålet bli brennende aktuelt – hvis de får tid og anledning til å besinne seg – når de skal ut på den siste store reisen og står foran dødens mørke, hemmelighetsfulle flod.

I en så alvorlig stund pleier folk å bli vekket til ettertanke og spørre seg selv: Er du egentlig en sann kristen? Nådetiden din er i ferd med å renne ut, du står ved evighetens port, og snart skal du tre frem for din Gud. Er du sikker på at det er «Guds sanne nåde» du står i? (1 Pet 5,12). Er du sikker på at verdens dommer vil

stille deg ved sin høyre side blant dem som skal arve evig liv, og ikke blant dem på venstre side, som han vil si til: «Gå bort fra meg, jeg har aldri kjent dere.»

Dersom vi er uforberedt på disse spørsmålene, og alvoret blir desto større ved at døden nærmer seg, vil vi måtte svare med en usikker og skjelvende stemme. Derfor er det godt å i tide å få klarhet i en så viktig sak.

Meningene om veien til frelse er sterkt delte, og naturligvis anser hver enkelt sin egen vei for å være den rette. Dette sier også Skriften: «Alle en manns veier er rette i hans egne øyne, men Herren veier hjertene» (Ordsp 21,2).

Vi ser jo at ingen lever i større trygghet enn den åndelig døde og forblindede verden, som minst av alt har søkt etter sannheten.

En sier freidig og bestemt: «Gjør bare rett mot alle og godt mot så mange du kan, så krever ikke Gud mer. Han er jo mild og rettferdig.» En annen sier: «Jeg har så god samvittighet som jeg kan ha. Jeg går til nattverd og lever et pent og ordentlig liv. Jeg tror også at Jesus led og døde på korset, og hvis det mangler noe hos meg – ingen er jo fullkommen – så vil nok Gud tilgi meg det.»

En tredje sier: «Gud har sett bønnene og tårene mine i ensomme stunder, det er min trøst.»

Og en fjerde: «Hjertet mitt forteller meg at Gud er nådig mot meg, og hans nådige ledelse er et bevis på det. Dessuten har han sagt det til meg mer direkte, for eksempel i drømmer, så jeg trenger ingen ytterligere bekreftelse på det.»

En femte tar det mer alvorlig og sier: «Det skal mer til: grundig vekkelse, sann anger, tro og helliggjørelse – det er veien.»

Men også slike alvorlige sjeler er innbefattet i Jesu ord når han sier: «For mange, sier jeg dere, skal søke å komme inn og ikke være i stand til det.» (Luk 13,24). Og Paulus sier: «For det vitnesbyrdet gir jeg dem at de har nidkjærhet for Gud, men uten den rette forstand.» (Rom 10,2).

For noen er den rette nådens orden så viktig, at Kristus og hans fortjeneste kommer i andre rekke. En annen taler bare om tro, en tredje bare om gjerninger. En fjerde mener frelsen avhenger av om man føler seg tilstrekkelig knust og dømt. En femte taler bare om å dø fra verden og sin egen vilje, om forsakelse, lutring og bønn.

En sjette sier: «Størst av alt er kjærligheten. Å vandre i Jesu fotspor – det er veien.» Og en sjuende: «Ånds og krafts bevis, det vil jeg regne som det avgjørende: 'Herre, Herre! har vi ikke profetert i ditt navn, drevet ut onde ånder i ditt navn og gjort mange kraftige gjerninger i ditt navn?'»

Så mange – og enda flere – er de tenkte veiene til frelse som krysser hverandre midt i kristenheten.

Riktignok finnes det mye verdifullt, mange gode egenskaper og mye fromhet i de forskjellige meningene som blir lagt frem – noe en sann kristen ikke bør forakte, men heller strebe etter. Men det «sjibbolet» som er det avgjørende kjennetegnet, finnes ikke i noen av disse bekjennelsene. All denne åndeligheten kan være like fjern fra sann kristendom som «sjibbolet» er forskjellig fra «sibbolet».

Med alt dette, som i seg selv er godt, kan man på Herrens dag risikere å få høre ordene vi leser i Matteus 7,22–23: «Mange skal si til meg på den dagen: Herre,

Herre! har vi ikke profetert i ditt navn, drevet ut onde ånder i ditt navn og gjort mange kraftige gjerninger i ditt navn? Men da skal jeg åpent si til dem: Jeg har aldri kjent dere. Vik bort fra meg, dere som gjorde mot loven!'»

Uttalelsene som i det foregående er lagt i munnen på dem som prøver å oppnå frelse på ulike måter, må ikke misforstås. Det er ikke ord eller uttrykk vi er ute etter her, men hjertets forhold til Gud. Jesus sier jo: «For det hjertet er fullt av, det taler munnen.» (Matt 12,34).

At noen kanskje uttrykker seg ufullstendig, forandrer ingenting på den virkelige stillingen deres. Men det finnes så mye falsk åndelighet og så mye nytteløst strev, at det vitner om en forferdelig likegyldighet for sin egen sjel, hvis man ikke setter alt inn på å få klarhet i hvor den rette veien går.

I Lukas 13,24 sier Jesus de overraskende ordene: «Strid for å komme inn gjennom den trange døren! For mange, sier jeg dere, skal søke å komme inn og ikke være i stand til det.» «Hvorfor er de ikke i stand til det?», spør Luther. «Uten tvil fordi de ikke vet hvilken dør som er den trange.»

I Matteus 22 fremstiller Jesus himmelriket som et bryllup, og beskriver hvordan en av gjestene ble kastet ut i mørket utenfor. Og i Matteus 25 leser vi om hvordan fem av de ti jomfruene som gikk ut for å møte brudgommen, ble stengt ute fra bryllupet.

Når den milde Frelser selv bruker et så alvorlig språk, må faren virkelig være stor. Da passer det seg dårlig for oss å være selvsikre, og tenke at det er unødvendig å rette et kritisk blikk på vår egen kristendom. Hjertet er jo en underfundig og bedragersk ting, og djevelen har helt fra begynnelsen av, med slangens list, forsøkt å forføre – om mulig – selv de utvalgte.

Dessuten er saken altfor viktig til å bli behandlet lettsindig. Det er jo vår evige frelse eller fortapelse som står på spill. All prat om at man bør være så kjærlig og hensynsfull, at man aldri sår tvil om et annet menneskes forhold til Gud, er en misforståelse. Hva hjelper vel kjærlighet og hensyn når faren er en realitet?

Det var jo ikke av mangel på kjærlighet at Jesus talte som han gjorde, eller at Paulus sa: «Jeg har en stor sorg og en stadig nød i mitt hjerte. For jeg skulle ønske at jeg selv var forbannet bort fra Kristus for mine brødres skyld, mine slektninger etter kjødet..» (Rom 9). Og her taler han jo om mennesker som jaget etter en lov som kunne føre til rettferdighet. Han taler om mennesker som var nidkjære for Gud (Rom 10).

Nei – sann kjærlighet ser mer på hva som gagner, enn hva som behager. Det ville også vært en merkelig kjærlighet, som lovet liv og frelse til dem som var på vei mot evig død.

Det var utenkelig at Gud – som forutså alle de forskjellige meningene som ville oppstå om den rette forståelsen av kristendommens kjerne og hemmelighet – ikke skulle ha gitt oss et «sjibbolet», som gjorde det mulig å skille mellom sann kristendom og ulike typer villfarelse. Og det kjennetegnet han har gitt oss, er tydelig nok. Enhver som har funnet sannheten og har fått øyne å se med, finner det overalt i Skriften.

Det som er all sann kristendoms kjennemerke, er at Kristus er blitt hjertets alt i alle. En sann kristen er den som med sannhet kan gjøre Paulus ord til sine:

"*Men det som var en vinning for meg, det har jeg for Kristi skyld aktet som tap. Ja, jeg akter i sannhet alt for tap, fordi kunnskapen om Kristus Jesus, min Herre, er så mye mer verd.*" Fil 3,7–8.

"*Jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg. Det liv jeg nå lever i kjødet, det lever jeg i troen på Guds Sønn, han som elsket meg og ga seg selv for meg.*" Gal 2,20.

"*For jeg ville ikke vite av noe blant dere, uten Jesus Kristus, og ham korsfestet.*" 1 Kor 2,2.

Johannes trakk skillet etter de samme linjene:

"*Den som har Sønnen, har livet. Den som ikke har Guds Sønn, har ikke livet.*" 1 Joh 5,12.

Det vi bemerker her, er ikke noe nytt for de troende. For dem er det derimot en stadig glede å igjen kunne fordype seg i det som er den sanne kristendommens hemmelighet og kjennetegn, og i tillegg å se at dette blir presentert som et «sjibbolet» – til alvorlig selvransakelse for alle som er selvsikre.

Hvis det virkelig står i Skriften om noe som bare et bestemt folk kunne lære, blir det enkelt å peke ut hvem som tilhører dette folket. Og Skriften taler om et slikt folk: "*Og ingen kunne lære sangen uten de hundre og førtifire tusen, de som er kjøpt fra jorden.*" Åp 14,3.

På samme måte som «sjibbolet» var kjennetegnet som avgjorde om en mann var fra Efraim eller Gilead, siden en efraimitt ikke klarte å uttale ordet riktig, slik er «den nye sangen» det «sjibbolet» som kjennetegner de som er beseglet. Og sangen som ingen andre enn disse kunne lære, var sangen om Lammet.

"*Verdig er du til å ta imot boken og åpne seglene på den, fordi du ble slaktet og med ditt blod kjøpte oss til Gud av hver stamme og tunge og folk og ætt*" Åp 5,9.

Er da denne sangen om Lammet og forløsningen ved hans blod så spesiell, at ikke hvem som helst kan synge den? Det burde jo være allment anerkjent som det største og mest prisverdige i himmel og på jord.

Men kunnskap og anerkjennelse er likevel ikke nok. Det samme gjelder en bekjennelse som bare kommer fra munnen og ikke fra hjertet. Den som ikke bevisst vil bedra seg selv, må prøve å forstå hva Skriften mener når den i denne sammenhengen taler om å synge. Det handler om en helt bestemt sang, en sang som ingen andre enn de som var beseglet, kunne lære.

Overalt i Skriften, og spesielt i Salmenes bok og hos profetene, er sang uløselig knyttet til glede og takk. Det som fyller hjertet, kommer til uttrykk i sang, og sangens tema vil derfor alltid være det som er hjertets største glede og skatt. Men hvis gleden svinner, stilner også sangen.

I Sal 106,12 leser vi: "*Da trodde de på hans ord, de sang hans pris.*" Og i Jes 30,29: "*Da skal det lyde sang hos dere som i den natten når høytiden blir innviet. Det skal være hjertens glede, som når de går med fløytespill opp til Herrens berg, til Israels klippe.*"

I Salme 137 leser vi derimot: "*Ved Babylons elver, der satt vi og gråt når vi kom Sion i hu. På vidjene der hengte vi våre harper, for der krevde våre fangevoktere sanger av oss. De som plaget oss, krevde at vi skulle være glade: Syng for oss av Sions sanger! Hvordan skulle vi kunne synge Herrens sang på fremmed jord?*"

Og i Jer 48,33: "*Glede og fryd blir borte fra den fruktbare marken og fra Moabs land.*"

"*Er noen glad til sinns? La ham lovsynge!*" sier Jakob i Jak 5,13.

Kort sagt: I Skriften er et syngende hjerte et glad og lykkelig hjerte. Man synger aldri om likegyldige ting. Sangen uttrykker det som fyller og behersker hjertet, og i den legger man det man verdsetter høyest. "*Herren er min styrke og lovsang, og han er blitt min frelse.*" synger Salmisten i Sal 118,14.

Det er da klart at den nye sangen om lammet, ikke bare må synges med leppene, men også velle frem fra et hjerte som har sitt alt i ham, til hvis pris sangen lyder. "*Mitt hjerte strømmer over av vakre ord*" sier David, "*Jeg sier: Min sang er om en konge.*" (Sal 45,2) - "*Han dro meg opp av fordervelsens grav, av den dype gjørmen. Han satte mine føtter på en klippe, han gjorde mine trinn faste. Han la i min munn en ny sang, en lovsang for vår Gud*" Sal 40,3–4.

"Mitt hjerte strømmer over" - det er det første vi skal merke oss når det gjelder den nye sang.

For det andre: sangen handler utelukkende om Lammets fortjeneste, og ikke om Guds mange velgjerninger forøvrig. Den beseglede flokken på Sions berg, kjenner svært godt til alle Guds store og vidunderlige gjerninger. De kjenner ham som Skaperen, og som den som opprettholder alt det skapte. De kjenner også veldig godt til Den Hellige Ånds dyrebare gave og viktige verk i menneskers hjerter. Men det er ikke om dette de synger. «Den nye sangen» er en sang, utelukkende til Lammets ære.

Det er det samme som når Paulus sier til korinterne, at han ikke ville vite av noe blant dem, uten Jesus Kristus, og ham korsfestet. I ham finner hjertet alt det trenger for å tilfredsstille sine dypeste behov. På det sonofferet som ble brakt på Golgata bygger det sitt håp og sin tro.

Er det ikke nettopp dette som overalt i Guds ord blir fremstilt som kjennetegnet på den sanne tro? At vi ikke søker trøst i noe hos oss selv, ikke engang i det som er virket i oss av Guds Ånd. Ikke i vår egen tro, og langt mindre i troens frukter, som kjærlighet, gudsfrykt og så videre, men bare i Kristi offer. Om denne tro taler Jesus selv i Johannes 6 når han sier: «Mitt kjød er i sannhet mat, og mitt blod er i sannhet drikke.»

«Ingen kunne lære den sangen» og så videre. Disse merkelige ordene gir oss et sterkt inntrykk av hvor alvorlig saken er. Vi forstår at det ikke er nok å bekjenne med munnen, og med høy stemme forsikre at vi har vår eneste trøst i Kristus. Det er hjertets stilling det spørres etter. Hvis vi i vår dødsstund, drevet av nød, skynder oss å bekjenne Kristus, hjelper det oss ikke til å dø salig hvis ikke hjertet er med på det.

Det er åpenbart at det her ikke er snakk om en tro og en bekjennelse som hvem som helst kan frembringe, men om noe som er virket i oss av hans Ånd.

Både saken og uttrykksmåten er den samme som når Herren i Jeremia 31,33–34 taler om den nye pakts barn, og sier: «Jeg vil gi min lov i deres sinn og skrive den i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mitt folk. De skal ikke lenger lære hver sin neste og hver sin bror og si: Kjenn Herren! For de skal alle

kjenne meg, både små og store, sier Herren». Eller som Jesus sier det i Joh 6,45: «Og de skal alle være lært av Gud.»

Å tro på historien om Kristus og hans forsoning, å ha en velklingende bekjennelse, ja, til og med å profetere i Herrens navn – det er det mange som er i stand til, selv om de ikke tilhører den beseglede flokken. Det er noe den ene kan lære den andre, og derfor er det ikke et sikkert kjennetegn på dem som skal stå frelst foran Lammets trone.

Men å virkelig ha sin trøst og fred i Kristus alene og finne all sin glede i ham, det er ikke noe man kan ta av seg selv. Til dette kreves det et nytt hjerte, og det kan kun Gud ved sitt ord og sin ånd skape i oss. Hjertet lar seg ikke tvinge; det går sine egne veier.

«Å ville tvinge et menneske, som ennå ikke er kommet til tro på Kristus til å glede seg i Herren, er like så fruktesløst som å få snø og is til å brenne» sier Luther. Nei – hjertet går sin egen vei, og slik det er, slik handler det. Her hjelper ingenting annet enn en ny fødsel. En ny skapning må til.

Men er hjertet blitt nytt, blir det også lagt en ny sang i vår munn. For «det hjertet er fullt av, det taler munnen», sier Jesus. Det man nå taler, kommer ikke av en pliktfølelse for å bli ansett som en sann kristen. Man taler av fri vilje og med glede.

Det har skjedd, det David taler om når han sier: «Jeg trodde, derfor talte jeg.» (Sal 116,10 og 2 Kor 4,13). «Han dro meg opp av fordervelsens grav, av den dype gjørmen. Han satte mine føtter på en klippe, han gjorde mine trinn faste. Han la i min munn en ny sang, en lovsang for vår Gud» (Salme 40).

Da kommer bekjennelsen om Kristus på en glad og barnlig måte. Man taler fritt og naturlig om nåden og rettferdigheten i ham, om troen, syndenes forlatelse og den rette veien til livet. Selv om følelsene blir kalde, eller det som før var klart blir uklart, er kjernen i forholdet den samme. Og stadig vender man tilbake til det samme temaet, slik at det for utenforstående kan virke ensformig.

Når det gjelder innholdet i vitnesbyrdet, er det egentlig ikke noe nytt, hvis man også tidligere har holdt seg til den rette læren. Det er hjertets forhold til det munnen bekjenner som er nytt.

For de som ikke selv har fått et nytt sinn, vil det alltid være en gåte, at mennesker som bekjenner seg som kristne og tilsynelatende har samme mål, likevel er så forskjellige. Men det er «sjibbolet» som utgjør forskjellen. Dette kunne ikke efraimittene forstå. For dem virket «sjibbolet» og «sibbolet» å være det samme. Men «ikke alle som stammer fra Israel, er virkelig Israel», sier Paulus i Romerne 9,6. Det samme gjelder her, og det er her hemmeligheten ligger.

I en by bodde det en gang to brødre som var så like hverandre som det er mulig å være. De hadde fått samme oppdragelse, blitt undervist av de samme lærerne og lest de samme bøkene. Da de ble vakt til bekymring for sin sjels frelse, skjedde det også samtidig.

De trakk seg nå tilbake fra verdens levevis og tomme gleder, og sluttet seg til likesinnede i byen. De leste flittig i Guds ord og anstrengte seg alvorlig for å bli sanne kristne.

Men til tross for gleden de fant i samværet med Guds ord og Guds folk, kjente de ofte på en gnagende uro over visse synder som de aldri klarte å bli kvitt. De trøstet imidlertid seg selv – og hverandre – med at ingen kristen er fullkommen, alle har sine feil, og når Gud så deres ærlige vilje, ville han nok være nådig mot dem for Kristi skyld.

Hvis noen snakket med dem om Kristi forsoning og rettferdiggjørelsen ved tro, var de raske til å si seg enige, og kunne også selv komme med en og annen sann og riktig bemerkning. Dessuten deltok de med glede i misjonsarbeid, avholdsarbeid og annen religiøs virksomhet.

Slik gikk det i seks år. Men så hendte det en kveld – mens den eldre broren var bortreist noen dager – at den yngre satt og leste i Bibelen. Og nå var frelsens dag kommet for ham.

I 2. Korinterbrev stanset han undrende ved det 15. verset: «Én er død for alle, og derved har de alle dødd.» Hva kunne dette bety? Vers 19 og 21 kastet lys over gåten, og dette lyset fylte sjelen hans med en fred og en glede han aldri før hadde kjent.

Han så det han aldri før hadde sett: at syndefallet er gjort opp for ved at Kristus ble gjort til synd for oss, at Kristus døde i alles sted, slik at vi i Guds øyne alle er døde i ham. Straks begynte han med et barns tillit, å takke og prise sin Frelser, og han klarte heller ikke å tie om den vidunderlige oppdagelsen han hadde gjort.

Da den eldre broren kom hjem fra reisen, la han med en gang merke til forandringen i brorens ansikt. Også hilsenen han ble møtt med, fikk ham til å stusse. Han forsto at noe helt spesielt hadde skjedd, og spurte broren hvorfor han var så glad.

«Jo», svarte han, «først nå har jeg sett Guds herlighet i Kristus. Én er død i alles sted, altså er alle døde. Han som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss. Vi er alle døde i Kristus og har i ham oppfylt alle lovens krav. Ved hans sår har jeg nå funnet legedom for alt det du vet stadig har plaget meg.»

Broren sto et øyeblikk i taus forundring. «Har du aldri visst dette før?» spurte han til slutt. «Har du visst det, men aldri gledet deg over det?» fikk han til svar. «Vi har vel visst det på et vis, men hvorfor har det aldri fylt hjertene våre med glede?»

«Å tro og tro kan være to helt forskjellige ting», la han forklarende til da han ikke fikk svar.

Fra denne stund var det en merkbar forskjell mellom de to brødrene, som ellers var så like. Den yngste ble aldri trett av å lovprise Kristi verk på Golgata. Det var virkelig blitt lagt en ny sang i munnen hans. Han regnet alt som tap og søppel sammenlignet med det å kjenne Jesus Kristus, sin Herre.

Dette gjorde ham ikke likegyldig overfor praktisk gudsfrykt med bønn, ydmykhet, kjærlighet og selvfornektelse. Tvert imot. Han ble nå enda mer ivrig og nidkjær enn før, men drivkraften i alt var Kristi kjærlighet.

Den eldre broren, derimot, ble etter hvert mer og mer uinteressert og skeptisk, lovisk, stiv og åndelig død.

Vi trenger ikke si mer for å forklare hva den sanne kristendommens hemmelighet består i. Ut fra dette må nå enhver først og fremst prøve sin egen kristendom, og takke Gud hvis lyset har gått opp for ham. Samtidig vil også evnen vår til å bedømme ulike typer åndelighet utvikles. Da gjelder det bare at man i sin kjærlighet, ikke bare handler med visdom og forsiktighet, men at man også midt i forsiktigheten oppflammes til nidkjærhet.

Blant dem som ennå ikke har funnet sannheten og kommet til liv i Gud, finnes det likevel mange som en dag vil nå dit, spesielt hvis alle kristne med kjærlighet og takt viser dem den rette veien.

«Sjibbolet» er altså Kristus. Han er det «tegn» som skal motsies «for at mange hjerters tanker skal bli åpenbart.» Luk 2,35. Han er en «duft av liv til liv» eller «av død til død» 2 Kor 2,16. Ja, Skriften kaller ham en kostelig hjørnestein for dem som tror, men en snublestein og anstøtsklippe for dem som ikke vil tro.

«Se, jeg har lagt i Sion en grunnstein, en prøvet stein, en kostbar, fast hjørnestein. Den som tror, haster ikke.» Jes 28,16

«Han skal bli til en helligdom og til en snublestein og en anstøtsklippe for begge Israels hus, til en snare og et rep for Jerusalems innbyggere. Og mange blant dem skal snuble, de skal falle og skamslå seg, og de skal falle i snaren og bli fanget.» Jes, 8, 14-15.

Og Jesu egne ord vil alltid gjelde: «Det hjertet er fyllt av, det løper munnen over med» Det samme gjelder Paulus' vitnesbyrd i 2. Korinterbrev 4,13: «Fordi vi har den samme troens Ånd som det står skrevet om: Jeg trodde, derfor talte jeg, så tror også vi, og derfor taler vi.»

For å oppsummere: Noen er opptatt av anger og alvor, andre av kjærlighet og ydmykhet, og atter andre av å fornekte seg selv og ta avstand fra verden. Alt dette er svært godt og slett ikke verdiløst, men det er ikke selve livet. I beste fall kan det tjene som en forberedelse til å motta livet.

Blant den beseglede flokken vil man sikkert finne de som sier: «Også jeg strevde en gang med alt dette, men uansett hvor alvorlig jeg prøvde, kjente jeg Herrens blikk hvile på meg, gjennomborende som ildsluer. Jeg forsto at for ham var ikke engang himlene rene, og at Gud dømmer på et helt annet grunnlag enn mennesker. Og jeg døde, men Kristus ble mitt liv. Han er nå min styrke og min lovsang, og for hans skyld har jeg tapt alt og regner det som søppel. Herren har lagt en ny sang i min munn: 'Du ble slaktet og med ditt blod kjøpte oss til Gud av hver stamme og tunge og folk og ætt - Ham som sitter på tronen, og Lammet, tilhører velsignelsen og æren og lovprisningen og makten i all evighet!'» (Åp 5,9 og 13).

Mon du virkelig blir salig?

Når alt kommer til alt – hva er målet med all vår sysling med åndelige ting, all vår streben og all vår gransking, om ikke det at vi skal bli salige?

Målet er å leve i et rett forhold til Gud mens vi er her og i døden gå hjem til ham, for så å være sammen med Herren for alltid.

Ville det da ikke være på sin plass om vi stoppet opp et øyeblikk og overveide ett og annet i denne sammenhengen? Ville det ikke være mer enn rimelig om vi tok oss tid til å undersøke om vår streben faktisk er slik at den virkelig fører frem til dette salige målet? Vi vil jo unngå å løpe på måfå, eller kjempe som den som «fekter i løse luften».

For manges vedkommende er det første spørsmålet som bør overveies: Fører all åndelig streben til målet? Kan enhver som på en eller annen måte søker Guds rike virkelig regne med å komme inn? Kan enhver, bare han er religiøs, gjøre seg håp om å bli salig? Eller er veien til livet kun én?

Hvis det siste viser seg å være tilfellet, blir det neste å undersøke om vi faktisk befinner oss på denne, den eneste veien til salighet. Kan vi med stille glede se årene passere, eller mangler vi det nye livet som er en nødvendighet for å kunne dø en salig død?

Det ville være forferdelig om man ikke skulle få nåde til å besinne seg når det gjelder dette. Og forferdelig er det om man i kjødelig sikkerhet, lettsindig avgjør saken på stående fot – uten å prøve seg selv for Herrens ansikt!

Den som får nåde til å besinne seg for hvor han står, og vil være oppriktig mot sin sjel, må vokte seg vel for å søke svar på spørsmålene sine ut i det blå. Han bør verken sette seg ned for bare å tenke og overveie, eller vente på et umiddelbart svar i sitt hjerte. Ei heller bør han i så viktige spørsmål lytte til menneskers meninger, men kun spørre etter hva han sier som på dommens dag skal felle den endelige dom.

I denne forbindelse skal vi se på en bemerkelsesverdig uttalelse som Jesus selv ved en anledning kom med. Må Gud gi oss nåde til å legge oss på hjerte hva han sier.

I Luk 13,23–30 leser vi: «En sa da til ham: Herre, er det få som blir frelst? Men han sa til dem: Strid for å komme inn gjennom den trange døren! For mange, sier jeg dere, skal søke å komme inn og ikke være i stand til det. Når husbonden først har reist seg og stengt døren, begynner dere å stå utenfor og banke på døren og si: Herre, lukk opp for oss! Og han skal svare og si til dere: Jeg vet ikke

hvor dere er fra. Da begynner dere å si: Vi åt og drakk for øynene dine, og du lærte på gatene våre. Men han skal svare: Jeg sier dere: Jeg vet ikke hvor dere er fra. Gå bort fra meg, alle dere som gjorde urett. Dere skal gråte og skjære tenner når dere får se Abraham og Isak og Jakob og alle profetene i Guds rike, mens dere selv er kastet utenfor. Og de skal komme fra øst og vest og fra nord og sør og sitte til bords i Guds rike. Og se, noen av de siste skal bli de første, og noen av de første skal bli de siste!»

Vi får her den overraskende opplysningen at mange skal søke å komme inn gjennom den trange døren, men ikke være i stand til det. Vi ser også at det skal være mennesker som her i tiden har hatt så stor forbindelse med Gud og hans ord at de med sannhet kan si: «Vi åt og drakk for øynene dine, og du lærte på gatene våre.» Dette er altså mennesker som har vært gjester ved det bryllupet som himmelriket sammenlignes med.

For det er klart at det Jesus her vil ha sagt, er det samme som når han i Matt 22 taler om mannen som var kommet inn i bryllupssalen, men uten bryllupsklær og derfor ble kastet ut i mørket utenfor.

Når det gjelder denne mannen, skal vi merke oss at han ikke representerer de alminnelige, verdslige gjestene i kirken. Gjestene ved dette bryllupet er ikke den store mengden av alle døpte, men kun et utvalg av dem. Det er de som ved Åndens kall har gått ut av verden. For, sier Jesus, de var kommet på grunn av en innbydelse, en innbydelse som folk flest hadde avslått på grunn av manglende tid. Én var bundet til sin åker, en annen til sin forretning, og ingen av disse verdens treller kom til bryllupet.

Denne mannen derimot, hadde satt alt til side og hadde kommet til bryllupet som følge av innbydelsen han hadde fått. Og likevel står det her: «(de) skal søke å komme inn og ikke være i stand til det.»

Forferdelige ord! Men hva skal vi stille opp mot dem? Det er vår milde frelser selv som har talt. Hvem ville ikke så gjerne tale ord som kan behage! Men å skjule så alvorlige sannheter for våre venner kan vi likevel ikke.

Det viktigste nå, blir å få klarhet over hva ordene betyr. Hvordan går det til at mennesker som søker å komme inn, ikke vil være i stand til det?

Heldigvis har Herren ikke latt oss være uten forklaring på dette. Ifølge Skriften er det to grunner.

Den første er denne: Mange søker Guds rike, men ikke med det nødvendige alvor. De har nok begynt å våkne, men søvnen tynger fremdeles deres sinn. De vil ha både Gud og hans nåde, side om side med verden og dens vennskap.

Visse synder er de villige til å avlegge, mens de ikke kan (dvs ikke vil) erkjenne andre som synd, men heller tar dem i forsvar. «Om noen kommer til meg,» sier Jesus, «og ikke hater sin far og mor og hustru og sine barn og brødre og søstre, ja, også sitt eget liv, da kan han ikke være min disippel.» Luk 14,26.

Han ligner en mann som har begynt å bygge, men som ikke har nok til å fullføre det han har begynt på. Han får ingenting igjen for den møyen og de omkostningene han har lagt ned.

Det var en rik, ung mann som gjerne ville følge Jesus, men det lot seg ikke gjøre med rikdommen i behold. Og da han fikk høre at han måtte skille seg av med den, gikk han bedrøvet bort.

For mange går det på samme måte. Det ligger noe usigelig vemodig i dette at de går bedrøvet bort. De var kommet så nær Guds rike. De hadde møtt Herren Jesus og følt seg tiltrukket av ham, men ble tvunget til å vende ham ryggen og gå bedrøvet bort. For å gi opp alt for hans skyld var mer enn de kunne bekvemme seg til å gjøre.

Disse søker å komme inn, men er ikke i stand til det. Andre går bort fra Herren uten selv å være klar over det. De trøster seg med en falsk trøst, idet de tror seg å være hans, skjønt de aldri har opplevd den nye fødselen og ikke har et eneste av den nye skapnings kjennetegn.

Til slutt har vi dem som for alt i verden ikke kan tenke seg å gi opp sin søking, men ikke desto mindre nøler når det gjelder å ta det avgjørende skrittet. De tenker på omvendelse og tro, men lenger kommer de ikke. De nøler bestandig, og utsetter det til det blir for sent. Om dette sier Jesus: «Når husbonden først har reist seg og stengt døren, begynner dere å stå utenfor og banke på døren og si: Herre, lukk opp for oss!»

De hadde altså hatt til hensikt å gå inn, men nådde det ikke. De ble ved med å utsette, år etter år, i tillit til at Herren nok skulle holde døren åpen slik at også de kunne gå inn. Og så ser de seg plutselig bedratt og kan ikke slippe inn.

Denne første årsaken til at mennesker søker å gå inn gjennom den trange døren, men ikke er i stand til det, er temmelig innlysende. Vi vil nå betrakte den andre, og her støter vi på større vanskeligheter. Det er her anstøtssteinen ligger.

Dette kan uttrykkes på følgende måte:

Mange som søker å gå inn gjennom den trange døren, vil være villige til å gi opp alt, ja, til og med sitt eget liv for å komme inn, men likevel vil de ikke lykkes. Grunnen til dette er ganske enkelt at det finnes noe de henger mer fast ved enn selve livet og ikke vil gi avkall på, nemlig deres egen mening og troen på den betydningen deres egen omvendelse og forsakelse har.

Med andre ord: De søker å gå inn gjennom den trange døren, men uten å gi akt på anvisningen om hvor denne døren er å finne. De løper med pannen mot muren der det ikke er noen dør.

Det er slike mennesker Jesus beskriver når han taler om mannen som var kommet inn i bryllupssalen, men uten å være iført bryllupsklær. Eller når han taler om de uforstandige jomfruene, som nok hadde lamper og gikk ut for å møte brudgommen, men som manglet olje i kannene sine.

«De skal søke,» sier Jesus. De skal virkelig søke alvorlig. Men Herren skal svare: «Jeg kjenner dere ikke.»

Feilen er at de aldri har hatt en sann forening med ham. Han har aldri fått lov til å være det for dem som han skulle være. Bryllupskledningen er jo Kristus og hans fortjeneste – hans rettferdighets hvite klær, vunnet gjennom renselsen i Lammets blod. Og oljen i lampen er den tro som næres av nådens overstrømmende rikdom der synden ble stor. «Den som mye forlates, elsker mye.» Det er synderinnen ved Jesu føtter et talende bevis på.

De som slik søker å gå inn gjennom den trange døren, men likevel aldri kommer inn, er altså mennesker som har alt annet, bare ikke ham som er «døren» og «veien». De hyller den rette læren om Kristus og troen på ham, de har fattet ham med sin forstand og bekjenner ham med sin munn. Men skal de være helt ærlige, så har det større betydning for dem hva de selv – ved Guds hjelp – skal være og gjøre.

Hva skal vi si til dette? Jo: «Dette burde gjøres og det andre ikke lates ugjort.» Luk 11,42. Det finnes kun én vei til frelse. Alt vi kan gjøre – våke, be, stride osv. – er ting som unektelig har stor betydning. Men Kristus, og hva han har gjort, skal likevel ha den fremste plassen i vårt hjerte. Hjertets midtpunkt skal han være – ikke bare bekjennelsens og forstandens.

Her gjelder det å ikke leve på en løgn og hykle overfor seg selv og andre. At du med din forstand forstår og med din munn bekjenner at Kristus bør være alt for hjertet, er ikke nok. Men er det sannhet og virkelighet for ditt hjerte, vil det nok også komme til uttrykk i din tale.

Disse som setter sin lit til noe hos seg selv, røper seg således ved at de ikke kan synge «den nye sangen» – den sangen som ingen kunne lære unntatt de som «er løskjøpt fra jorden». De synger i sitt hjerte en annen vise, en vise om hva de selv skal være og gjøre.

Og grunnen er at de ennå ikke har gått så grundig til verks med sin omvendelse at de har kommet til kort med den. De har ingen erfaring av den lovens virkning Paulus taler om når han sier at synden ved hjelp av budet ble vekket til live og ble overmåte syndig. Rom 7. De har aldri opplevd at da loven kom til, ble synden større, eller at munnen deres ble lukket og de stod skyldige for Gud.

Denne merkelige læren er for dem fullstendig uforståelig. De er ikke oppriktige verken mot seg selv eller mot Ordet, men velger og vraker, og vil kun vite av det i Guds ord som umiddelbart tiltaler dem. Dette derimot, som er nettopp det de mangler, støter de fra seg i forakt. At de tidligere nevnte erfaringene er ukjente for dem, anfekter dem ikke. Deres fromhet og nidkjærhet skulle være bevis nok for at de eier den levende troen på Kristus i sitt hjerte.

Slik resonerer de, selv om de burde vite med seg selv at deres egne botsøvelser betyr mer for dem enn Kristus og hans fortjeneste. Slik resonerer de, selv om de også burde vite at det er en kjensgjerning at tusener på tusener har vært nidkjære for Gud uten å eie den levende tro, og har jaget etter rettferdighet uten å finne den.

Ville de bare for sin evige salighets skyld erkjenne sannheten i vår Herre Jesu ord, når han sier at det virkelig er mulig å være med i bryllupssalen og likevel bli kastet ut i mørket utenfor, nemlig når man er kommet inn iført sine egne klær?

Ville de bare erkjenne sannheten når han sier at det er mulig å søke å gå inn gjennom den trange døren, å spise og drikke for Herrens øyne, profetere og gjøre undergjerninger i hans navn, og likevel få til svar: «Jeg har aldri kjent dere, vik bort fra meg!» Da skal de gråte og skjære tenner. Herren har sagt det.

Tryggest mot all fare er de elendige, de som aldri blir fornøyd med sitt eget alvor, sin omvendelse, anger og bønn, men som elsker evangeliet og hungrer

og tørster etter nåden i Kristi forsoning. For Herren er de elendiges Frelser, synderes venn, for at han må bli æret i alt, bli alt i alle.

Om Carl Olof Rosenius

1816–1868

Carl Olof Rosenius (1816–1868) var en svensk lekpredikant og forfatter, og en av de viktigste skikkelsene i den nyevangeliske vekkelsen i Norden. Han var prestesønn fra Västerbotten og begynte å studere teologi i Uppsala, men ble i stedet predikant i Stockholm.

Fra 1842 og resten av livet redigerte han bladet *Pietisten*. Der skrev han artikler og betraktninger om lov og evangelium, om rettferdiggjørelsen ved tro og om livet i Guds nåde. Han var også med på å grunnlegge Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen i 1856.

Skriftene hans ble lest i hjem og bedehus over hele Skandinavia, og de fikk stor betydning for lekmannsbevegelsen i Norge. Artiklene her er oversatt fra den danske utgaven av hans samlede skrifter.